

MILJØTERAPEUTERS OPPLEVELSE AV ENSLIGE MINDREÅRIGE ASYLSØKERE

En kvalitativ studie hvor miljøterapeuter reflekterer over hvordan de opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre på Østlandet i Norge.

Ingeborg Sætre Holter

Kandidat nr: 6213

Høsten 2014

Masteroppgave i sosialfag med fokus på miljøterapeuters opplevelse av å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere på omsorgssentre på Østlandet.

Institutt for sosialfag

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Universitetet i Stavanger

UNIVERSITETET I STAVANGER
MASTERSTUDIUM I SOSIALFAG

MASTEROPPGAVE

SEMESTER: Høsten 2014
FORFATTER: Ingeborg Sætre Holter
Kandidat nr: 6213
VEILEDER: Paul Stephens

TITTEL PÅ MASTEROPPGAVEN:

Norsk tittel: Miljøterapeuters opplevelse av enslige mindreårige asylsøkere.
En kvalitativ studie hvor miljøterapeuter reflekterer over hvordan de opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre på Østlandet i Norge.

Engelsk tittel: Activity therapists' experience of unaccompanied asylum-seeking children.
A qualitative study of activity therapist's reflections on how they experience working with unaccompanied asylum-seeking children who live in care centers on the east coast of Norway.

EMNEORD/STIKKORD:

Enslige mindreårige asylsøkere, omsorg, relasjon, kompetanse.

ANTALL SIDER

116

ANTALL ORD

41 300

STAVANGER .....

Dato/år

.....

Kandidatens underskrift

Forord

Proessen med å skrive denne masteroppgaven har vært lang. Det er med ambivalens jeg leverer fra meg dette store prosjektet. Jeg opplever glede over å ha fullført, men litt misnøye med tanke på at jeg aldri vil bli helt fornøyd.

Arbeidsprosessen med oppgaven har vært morsom og lærerik, men samtidig utfordrende.

Det har vært med stor glede jeg har stupt dypere inn i et tema som engasjerer meg veldig, og ligger mitt hjerte nært. Jeg har selv arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere, og dette er virkelig helt unike barn. Jeg har hatt glede i å lytte til respondentenes opplevelse av deres arbeid. Proessen har også vært lærerik i den forstand at jeg har lært mye både faglig og om meg selv. Til slutt har det vært utfordrende, da jeg har opplevd dette som en krevende prosess som tar mye tid og energi. Jeg har vært i 100 % arbeidsstilling i deler av arbeidsprosessen, noe som har gjort det ekstra krevende å sette seg ned med oppgaven etter jobb.

Først og fremst ønsker jeg å rette en stor takk til alle mine respondenter som har deltatt i mitt forskningsprosjekt. Uten muligheten til å innhente data fra respondentene ville ikke denne oppgaven blitt til.

Videre vil jeg takke min veileder Paul Stephens for viktig veiledning. Han har bidratt med konkrete og konstruktive tilbakemeldinger som har hjulpet meg å holde fokus og følge den røde tråden i oppgaven.

I tillegg ønsker jeg å takke arbeidsplassen min; Barnevernstjenesten i Stavanger kommune, som har tilrettelagt for at jeg har kunnet rette ekstra fokus mot oppgaven i innspurten av arbeidet. Det setter jeg stor pris på.

Jeg har også mottatt mange råd, og støttende og motiverende ord fra kjente og kjære, og disse fortjener alle en stor takk.

Sammendrag

Tittel: Miljøterapeuters opplevelse av enslige mindreårige asylsøkere.

En kvalitativ studie hvor miljøterapeuter reflekterer over hvordan de opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre på Østlandet i Norge.

Tema/Bakgrunn: Enslige mindreårige asylsøkere er en sårbar gruppe barn. Dette er barn som ofte har flyktet fra landet og familien sin på grunn av krig, sult, epidemier eller kriminelle bander. Mange barn opplever mye vondt på reisen til Norge, og behovet for å bli godt ivaretatt da de kommer til Norge, er ekstra stort. Miljøterapeuter som er bevisste på å utføre godt arbeid overfor disse barna er viktig, og på bakgrunn av dette er fokuset for denne oppgaven rettet mot hvordan miljøterapeuter opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere.

Hensikt og mål: Masteroppgaven tar for seg miljøterapeuters opplevelse av å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre på Østlandet i Norge. Målet med oppgaven er å få en bedre innsikt i hvordan miljøterapeuter opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere.

Til tross for studiens lille omfang, håper jeg at oppgavens funn vil bidra til en større bevissthet over eget arbeid blant miljøterapeuter som jobber med enslige mindreårige asylsøkere, samt bidra til at leseren får innsikt i hvordan det er å jobbe med denne gruppen, og muligens også inspirere til at mennesker ønsker å starte i arbeid som miljøterapeut med enslige mindreårige asylsøkere.

Problemstilling: Hovedproblemstilling for oppgaven er:

«Hvordan opplever miljøterapeuter å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre på Østlandet i Norge?»

Underproblemstillinger er følgende:

«Hva er miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg til enslige mindreårige asylsøkere?»

«Hva er miljøterapeutenes opplevelse av relasjonsdannelse med enslige mindreårige asylsøkere?»

«Hva er miljøterapeutenes opplevelse av kompetanse om enslige mindreårige asylsøkere?»

Metode: Oppgavens empiri er innhentet gjennom kvalitativ metode. For å kunne besvare problemstillingen er det blitt gjennomført 6 intervjuer av miljøterapeuter som arbeider med enslige mindreårige asylsøkere på omsorgssentre på Østlandet i Norge. Det er blitt tatt i bruk teori fra ulike fagområder for å kunne belyse den innhentede empirien.

Resultater og funn: Miljøterapeutene som har blitt intervjuet opplever deres arbeid som givende, spennende og lærerikt. De ansatte mener det er viktig å gi barna omsorg og få hver enkelt til å føle seg sett. Respondentene understreket viktigheten av å bygge opp under ressurser og oppfordre til aktiviteter og sosialisering. Alle de ansatte mente det var viktig å være kultursensitiv. Miljøterapeutene møtte på ulike utfordringer i arbeidet sitt, men alle mente at kultur- og språkbarrieren var størst. Det var uenighet blant miljøterapeutene om de ansattes faglighet, og respondentene hadde ulike refleksjoner rundt egen faglig bevissthet. Miljøterapeutene var profesjonelle og hadde gode verdier og holdninger.

Abstract

Title: Activity therapists' experience of unaccompanied asylum-seeking children.

A qualitative study of activity therapist's reflections on how they experience working with unaccompanied asylum-seeking children who live in care centers on the east coast of Norway.

Theme: Unaccompanied asylum-seeking children is a vulnerable group. Often the children have fled from their country and families because of war, hunger, epidemics or criminal groups. Many children have bad experiences whilst they are travelling to Norway, and their need of being taken good care of, when arriving is extra big. It is important that activity therapists are aware the importance of doing good work towards these children. With this in mind, the focus for this dissertation is aimed towards how activity therapists experience to work with unaccompanied asylum-seeking children.

Aim: In my dissertation I focus on how activity therapists experience to work with unaccompanied asylum-seeking children who live in care centers on the east coast of Norway. The aim of this dissertation is to get a better insight in how activity therapists experience to work with unaccompanied asylum-seeking children.

In spite of the small scope of this study, I hope that the findings in this dissertation will contribute to a greater awareness regarding one's own work, among activity therapists that work with unaccompanied asylum-seeking children. In addition I hope it will give the reader a greater insight in how activity therapists experience their work with this group, and possibly also inspire people to want to start working as an activity therapist with unaccompanied asylum-seeking children.

Study Focus: The main study focus for this dissertation is:

«How activity therapists experience working with unaccompanied asylum-seeking children who live in care centers on the east coast of Norway?»

The sub focuses of the study are the following:

«What are activity therapists' experience of giving care to unaccompanied asylum-seeking children?»

«What are activity therapists' experience of creating relations with unaccompanied asylum-seeking children?»

«What are activity therapists' experience of expertise about unaccompanied asylum-seeking children?»

Method: In this qualitative study I have used semi-structured interviews. To answer the study focus I have collected information from six activity therapists who work with unaccompanied asylum-seeking children on care centers on the east coast of Norway. I have used relevant theory from different fields, to be able to understand the empirical data.

Results: The activity therapists that participated in the interviews explained that they experience their work as meaningful, exciting and educational. The workers expressed the importance of giving care and making every child feel special. The respondents focused on building on resources within the child, and to encourage participation in activities and social gatherings. All the workers meant that it is important to be sensitive towards the children's culture. The activity therapists meet different challenges in their work, but all of them meant that language- and culture-differences were the most challenging. There were disagreements among the activity therapists regarding the professionalism among the working group, and the respondents had different reflections regarding the awareness of their own practice. The activity therapists had good attitudes and values.

Innhold

Forord

Sammendrag

Abstract

1.	Innledning.....	11
1.1	Bakgrunn for valg av tema	11
1.2	Presentasjon av problemstilling.....	13
1.3	Nøkkelterminologi.....	15
1.4	Tidligere forskning	16
1.5	Oppgavens struktur.....	17
2.	Kontekst	19
2.1	Hvem er de?.....	19
2.2	Deskriptiv statistikk (om barna)	21
2.3	Hva er et omsorgssenter?.....	23
2.4	Hvem er de ansatte?.....	25
2.5	Hva er miljøterapi?.....	26
2.6	Lovverk og rettigheter	27
2.6.1	Internasjonalt.....	27
2.6.2	Nasjonalt.....	29
3.	Teori	31
3.1	Barns behov	31
3.1.1	Omsorg.....	31
3.2	Barneperspektiv	34
3.3	Kultursensitivitet	35
3.4	Relasjonsdannelse.....	37
3.4.1	«Den gode samtalen»	37
3.4.2	Brukermedvirkning	38
3.4.3	Styrkeperspektiv og resiliens	40
3.4.4	Barns utvikling gjennom aktivisering og integrering.....	41
3.4.4.1	Lek.....	42
3.4.4.2	Skolegang og utdanning	42

3.4.4.3	Aktivitet og integrering	43
3.4.4.4	Hverdagslivets rutiner.....	43
3.5	Profesjonalitet og kompetanse.....	44
4.	Metodiske betraktninger.....	47
4.1	Hermeneutikk	47
4.1.1	«Før- forståelse».....	48
4.2	Valg av metode.....	49
4.2.1	Intervju	50
4.2.2	Semi-strukturert intervju	50
4.2.3	Styrker og svakheter ved intervju.....	51
4.3	Datainnsamling.....	53
4.3.1	Utvalg av respondenter.....	53
4.3.2	Utvalg og vurderinger	54
4.4	Presentasjon av respondentene	56
4.5	Utarbeidelse av intervjuguide.....	56
4.6	Gjennomføring av intervjuet	57
4.7	Bearbeidelse av data	59
4.7.1	Transkribering	59
4.7.2	Analyse.....	59
4.7.2.1	Empiribasert teoriutvikling- Grounded theory	60
4.8	Betraktninger i ettertid.....	61
4.8.1	Gyldighet og pålitelighet.....	61
4.8.2	Forskningsetiske vurderinger	64
5.	Funn.....	65
5.1	Presentasjon av funnene	65
5.1.1	Hovedkategori 1: Miljøterapeutenes opplevelse av arbeidshverdagen med enslige mindreårige asylsøkere.....	66
5.1.2	Hovedkategori 2: Miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	70
5.1.3	Hovedkategori 3: Miljøterapeutenes opplevelse av relasjonsdannelse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	74

5.1.4	Hovedkategori 4: Miljøterapeutenes opplevelse av utfordringer i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	83
5.1.5	Hovedkategori 5: Miljøterapeutenes opplevelse av kompetanse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	88
6.	Diskusjon.....	94
6.1	Miljøterapeutenes opplevelse av arbeidshverdagen med enslige mindreårige asylsøkere 94	
6.2	Miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	98
6.3	Miljøterapeutenes opplevelse av relasjonsdannelse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	103
6.4	Miljøterapeutenes opplevelse av utfordringer i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	113
6.5	Miljøarbeidernes opplevelse av kompetanse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere	119
6.6	Avslutning	126
7.	Bibliografi	128
8.	Vedlegg 1: Informasjonsskriv til respondentene og samtykkeskjema	132
	Vedlegg 2: Intervjuguide.....	135
	Vedlegg 3: Spørreundersøkelse.....	136
	Vedlegg 4: Spørreundersøkelse resultater.....	138
	Vedlegg 5: Funn- fullstendig oversikt.....	144

1. Innledning

Migrasjon er et særtrekk ved vår tid. Hver dag kan man på nyhetene se ofre av grusomme handlinger som lider, dette blant annet i Afghanistan, Syria og Gaza. «Oppløsning av stater og samfunn, og en massiv rotløshet i mange befolkninger som følge av krig, sult, epidemier og kriminelle bander» er et faktum i mange land (Eide, 2012, s. 50). De menneskene som er født i Norge lever et liv med relativt få bekymringer, når man ser det store og hele bildet av verden. Mange av katastrofene rundt om i verden kan fremstå uvirkelig for nordmenn fordi det er så langt fra den faktiske hverdagen. Dessverre er hverdagen til millioner av mennesker fylt med sult, vold og forfølgelse, og dermed blir de tvunget til å flykte fra landene sine ufrivillig.

For å danne et bilde av hva denne oppgaven omhandler skal dette kapittelet ta for seg bakgrunnen for valg av tema, presentasjon av problemstilling og nøkkelterminologi, og tidligere forskning. Til slutt blir oppgavens videre struktur lagt frem.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Ikke alle barn har en god oppvekst. Negativ stimuli i form av omsorgssvikt, fysisk- og/eller psykisk mishandling, seksuell utnyttelse eller andre angstfylte situasjoner er med på å prege noen barns utvikling og relasjonsdannelse med andre mennesker, i livet som kommer (Kvello, 2010). Dette er ofte en belastning for enslige mindreårige asylsøkere da de ankommer Norge. Som miljøterapeut på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere skal man forsøke å hjelpe og være med å bidra til at disse barna får en meningsfull hverdag fylt med den omsorgen de trenger og fortjener.

Temaet for denne oppgaven er enslige mindreårige asylsøkere. Dette er barn under 18 år som kommer på flukt til Norge uten andre myndige omsorgspersoner. Fokuset for denne oppgaven vil være å ta en nærmere kikk på hvordan et utvalg miljøterapeuter opplever sitt arbeid med enslige mindreårige asylsøkere. Det vil bli sett på hvordan de opplever arbeidet, hvordan de opplever å gi omsorg, danne relasjoner, møte utfordringer og hvordan de opplever deres egen kompetanse. I 2011 var 12,2 % av den norske befolkningen innvandrere, sammenlignet med 1,5 % av befolkningen i 1975 (Myhre, u.å.). Dette viser at tallet på innvandrere i landet har økt veldig på snaue 40 år. Enslige mindreårige asylsøkere er en gruppe som har vært mye omtalt i media, og

spesielt asylsøkere generelt får mye oppmerksomhet. Kampsaker under Stortingsvalget i 2013 var preget av noen nordmenns misnøye med asylsøkere på grunn av påstått manglende deltagelse i arbeidslivet, økende kriminalitet og utnyttelse av den norske velferdsstaten. I tillegg til dette pågår det til stadig diskusjoner rundt læring av språket og integrering, samt inkludering i det norske samfunnet. Dette betyr at enslige mindreårige asylsøkere er et tidsriktig tema. Det ble også mye omtalt i media etter den nye Solberg regjeringen trådte i kraft i oktober 2013.

Med et generelt overblikk på bølgen av flyktninger som kommer til Norge, ser man at denne har økt betydelig de siste årene (Barne- Likestillings- og Inkluderingsdepartementet, 2011). Sett i et verdensperspektiv og episoder som foregår rundt om i verden, kan man fortsatt se for seg en økende tilkomst av flyktninger fra blant annet krigsherjede områder som Gaza. Per dags dato (2014) er det lite som tyder på at bølgen med flyktninger til Norge vil avta med det første (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2011-2012), og dermed er det viktig å rette et fokus mot nettopp dette.

Barn er en sårbar gruppe, og enslige mindreårige asylsøkere er enda mer sårbare enn barn generelt. Barn har ikke mulighet til å påvirke samfunnet i spesielt stor grad, ved at de ikke er myndige og ikke har stemmerett. I tillegg er dette barn som har sett og opplevd mye vondt, og sannsynligheten for å bli traumatisert og få psykiske plager er stor. For sosialt arbeid er det viktig å støtte denne gruppen og hjelpe de på best mulig måte. Sosialarbeidere er utdannet til å ha kunnskap om hvordan man skal møte mennesker som befinner seg i vanskelige livssituasjoner, og hjelpe de mer svakerestilte gruppene i samfunnet. På grunn av dette er det som sosialarbeider et viktig ansvar å gå offentlig og fungere som barnas stemme. Sosialarbeidere har ansvar for å påta en utroper funksjon hvor man fungerer som en politisk myndighet for de svakerestilte. Man kan som sosialarbeider gjøre regjeringen oppmerksom på denne gruppens situasjon, og i tillegg opplyse befolkningen slik at fremmedfrykten blir mindre. På denne måten kan barna inkluderes i samfunnet, og samtidig slippe å slite med å bli integrert og oppleve stigmatisering i forhold til deres situasjon. Parson (1967) påpeker forskjellen på inklusjon og integrasjon i sin kjente bok «The Structure of Social Action». Inklusjon beskrives av Parson (1967) som personer som deltar i sosiale systemer, mens integrasjon handler om sosiale systemers evne til å motivere deres medlemmer til å slutte seg til felles målsettinger.

I 2013 kom det en rapport kalt «En alvorlig stor melding», utgitt av Redd barna, som forteller at mange av de enslige mindreårige asylsøkerne ikke klarer seg så bra etter at de kommer til Norge. Meldingen gir et unikt innblikk i hvordan det er å være et barn som søker asyl, og barnas stemme blir løftet frem. Enslige mindreårige asylsøkere har lett for å bli «borte i systemet», og på grunn av dette er det også viktig at det norske samfunnet retter øynene mot disse barna, ser deres lidelse og hjelper de så godt man kan.

Ser man på arbeid som kan bli viktig for miljøarbeidere i fremtiden, er det nettopp økt mengde arbeid med mennesker med flerkulturell bakgrunn. En stor del av innvandrere sliter med traumer og har sterke psykiske plager, og muligens er dette noe man bare har sett begynnelsen på? Hvordan man skal takle barn med disse traumatiske vanskene kan åpne opp for et helt nytt kompetansefelt for psykologer og helse- og sosialarbeidere?

Ønsket om å skrive om enslige mindreårige asylsøkere i min masteroppgave falt meg ganske naturlig. Jeg har i en tidligere masteroppgave (30p) skrevet om sosial arbeideres opplevelse av arbeidet med fattige mennesker, og jeg synes det er veldig relevant å benytte meg av samme vinkling, men denne gangen i forbindelse med arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere. Jeg har selv jobbet med denne gruppen, hvor jeg har vært vikar på et omsorgssenter drevet av Bufetat, og dermed har jeg 4 års erfaring som miljøterapeut. Jeg ønsker derfor å høre hvordan ansatte som jobber med denne gruppen selv setter ord på sin opplevelse av arbeidet. I tillegg er det veldig givende og tilfredsstillende å arbeide med barn. Man blir tvunget til å gi mye av seg selv. Selv om man som miljøterapeut på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere kan oppleve og høre mye vondt, får man et nytt syn på livet.

1.2 Presentasjon av problemstilling

I denne oppgaven ønsker jeg å ha en presis problemstilling som gir smalt rom for avsporinger. Allikevel er dette en åpen problemstilling, i den forstand at den ikke er ledende, og ikke gir noen føringer for hvilke resultater denne forskningen kan få. Jeg har fokusert på å ikke ha en problemstilling som kan besvares med et enkelt ja, eller nei.

Problemstillingen for denne masteroppgaven er følgende:

«Hvordan opplever miljøterapeuter å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre på Østlandet i Norge?»

Videre har oppgaven tre sentrale aspekter som tar utgangspunkt i spørsmålsguiden. Disse bygger opp under hvordan miljøterapeutene opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere, og lyder som følgende:

«Hva er miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg til enslige mindreårige asylsøkere?»

«Hva er miljøterapeutenes opplevelse av relasjonsdannelse med enslige mindreårige asylsøkere?»

«Hva er miljøterapeutenes opplevelse av kompetanse om enslige mindreårige asylsøkere?»

Målet med denne oppgaven er å fange respondentenes erfaringer, tanker og følelser rundt deres opplevelse av arbeidet, og generelt sett få en dypere forståelse av hvordan miljøterapeuter opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere. Det vil bli sett nærmere på miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg, relasjonsdannelses-prosessen med barna, og miljøterapeutenes opplevelse av egen kompetanse.

Hvordan miljøterapeutene opplever at de gir omsorg er med på å gi et bilde av hvordan de danner relasjoner til barna, som igjen legger føringer for hvilken kompetanse de sitter med i forhold til å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere. Hvordan miljøterapeutene opplever at de gir omsorg for barna er interessant med tanke på at dette er grunnlaget for alt arbeidet de gjør. Dette henger også sammen med hvordan de opplever at de danner relasjoner med barna. Når det gjelder kompetanse er jeg nysgjerrig på hvor bevisst miljøterapeutene er på handlingene sine og det faglige aspektet som deres arbeid bør gå ut fra. I tillegg ønsker jeg å høre hvordan de opplever at det faglige er oppe til diskusjon på arbeidsplassen, kollegaene i mellom.

Med tanke på utvalget det er blitt forsket på vil det ikke være mulighet for å generalisere på noen måte. Informasjonen innhentet til denne oppgaven vil kun gjelde for de 6 respondentene som er intervjuet. Oppgaven vil derfor kun gi et innblikk i hvordan disse 6 miljøterapeutene opplever arbeidet sitt.

Før jeg går videre, er det nødvendig å avklare viktige nøkkel-begreper.

1.3 Nøkkelterminologi

Innvandrere:

«I Norge brukes begrepet *innvandrere* som fellesbetegnelse på personer med utenlandsk bakgrunn, uavhengig av årsaken til innvandringen. I offentlig statistikk er innvandrere definert som personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og som på et tidspunkt har innvandret til Norge» (Myhre, u.å.).

Flyktning:

FNs flyktningkonvensjon poengterer at en flyktning er «en person som er på flukt og befinner seg utenfor det land han er borger av fordi han med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning. Denne personen er på grunn av denne frykten, og faren for eget liv og helse, ikke villig eller i stand til å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse, og må derfor søke beskyttelse i et annet land» (Flyktningkonvensjonen, 1951). Vilåårene for å få beskyttelse som flyktning fremgår av Utlendingsloven kapittel 4 (Utlendingsloven, 2008).

Asylsøker:

For å være asylsøkere må man oppfylle det ovenfor nevnte vilååret for å ansees som flyktning. En asylsøker er en person som søker beskyttelse i et annet land (Utlendingsdirektoratet, 2012).

Enslige mindreårige asylsøkere:

Når det snakkes om enslige mindreårige asylsøkere vil det i denne oppgaven menes barn som kommer til Norge som flyktninger uten følge av noen voksenpersoner. Den gruppen enslige mindreårige asylsøkere som oppgaven vil ha fokus på er barn fra alder 0-15, som blir plassert i omsorgssentre hvor Bufetat (Barne-, ungdoms- og familieetaten) har ansvaret for dem (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011). Enslige mindreårige asylsøkere blir ofte omtalt som EMA-barn.

Barn:

I denne oppgaven vil barn bli referert til de som er i alderen 0-15 år. De som befinner seg i alderen 15-18, vil bli omtalt som unge/ungdom, og de som har fylt 18 år betegnes som voksne (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011).

Dublin-konvensjonen:

Dette er en konvensjon som innebærer at barnet må forholde seg til det landet det ankom som flyktning først, til søknaden er ferdigbehandlet. Eksempelvis barn som er fingeravtrykk-registrert i Hellas, men allikevel reiser videre og ender opp i Norge er «Dublinere». Disse barna må vente på resultatet av asylsøknaden i det landet de først ankom (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011).

Bufetat:

Bufetat er en forkortelse for Barne-, ungdoms- og familieetaten, og er et forvaltningsorgan under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hovedoppgaven og funksjonen til Bufetat er å sørge for at barn, ungdom og familier får den støtten, hjelp og informasjon som de har krav på gjennom tjenester utført av det statlige barnevernet og familievernnet (Bufetat, 2011).

Miljøterapeut:

Dette er et todelt ord, hvor miljø innebærer den delen hvor man arbeider direkte med barna i miljøet på et omsorgssenter. Terapeut- delen går ut på å skape utvikling og forandring. Det er ingen enkel oversettelse av miljøterapeut til engelsk. Imidlertid anser jeg «activity therapist» som et dekkende ord, da dette innebefatter aktivitet i miljøet, og terapeut-delen vedrørende samtaler.

1.4 Tidligere forskning

Det er foretatt varierende forskning når det kommer til enslige mindreårige asylsøkere. Det er forsket en del på hvordan det går med disse barna, og hvordan de har det, og spesielt deres psykiske tilstand. I mye av den tidligere forskningen er det blitt snakket med barna direkte, og man har lyttet til deres historier. Som tidligere nevnt kom det en melding fra Redd Barna i 2013 som het «En alvorlig stor melding.» Denne meldingen er et eksempel på forskning hvor man lytter til barna og deres historier, og var en del av Redd Barnas kampanje «Først og fremst barn,» som hadde som hensikt å øke forståelsen for asylsøker- barn (Redd Barna, 2013). Forskningen

innebærer informasjon av barnas utsagn i forhold til hvordan de har det, utfordringer de har møtt på reisen til Norge og hvordan det er å bo i et slik annerledes land, og hvordan de klarer seg etter at de har fått opphold og blitt bosatt i en kommune (Redd barna, 2013).

Kjetil Eide er sosiolog og har en doktorgrad i samfunnsvitenskap. Han er kjent for sin forskning av enslige mindreårige situasjon, og har blant annet skrevet boken «Barn på flukt» av 2012, som gir et innblikk i historien, asylpolitikk, lovgivning og barns historier. Bokens første del forteller litt om hvem enslige mindreårige barn er, gir et blikk på flyktningehistorikken, og gir informativ oversikt gjeldende omsorg, utvikling og alderens betydning. Videre gir Eide et innblikk i gjeldende lovgivning, og deretter det psykososiale arbeidet med barna. Hovedsakelig er hensikten å gi kunnskap til mennesker som kommer til å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere, eller flyktninge-barn.

Det er derimot forsket mindre på hvordan det faktisk er å arbeide med denne gruppen barn, og hvordan dette oppleves for de ansatte voksenpersonene. Det første omsorgssenteret for enslige mindreårige asylsøkere ble åpnet i desember 2007, og er derfor fortsatt et relativt nytt arbeidsfelt som man ikke vet så altfor mye om. Foreløpig vet man lite om hvordan det oppleves for de ansatte å arbeide på et slikt omsorgssenter. Dette er noe jeg er nysgjerrig på, og ønsker å kikke nærmere på. Enslige mindreårige asylsøkere er spennende barn, og jeg ønsker å få tak i hvordan miljøterapeuter opplever dette arbeidet.

1.5 Oppgavens struktur

Med ønske om å presentere den videre strukturen i oppgaven, kan jeg påpeke at kapittel 2 vil være et kontekst-kapittel som vil omhandle fakta om enslige mindreårige asylsøkere, siden dette ikke er å regne som teori. Det vil bli sett på hvem de enslige mindreårige flyktningene er, både i tall og fakta om rammene for mottak og bosetting, i tillegg til lovverk og rettigheter som omfatter denne gruppen.

Kapittel 3 vil være mitt teorikapittel, da dette ansees som mer naturlig å komme før metodekapittelet. Teorikapittelet vil presentere ulike teoretiske perspektiver som bygger opp om mine funn. Først vil det bli lagt frem hva omsorg er, i tillegg til viktigheten av det nye

barneperspektivet og kultursensitivitet. Jeg skal videre ta for meg to viktige teamer; relasjonsdannelse og kompetanse. Alt dette er aspekter det er viktig å ha med seg i bunn når man arbeider med enslige mindreårige asylsøkere.

I kapittel 4 vil jeg presentere den metodiske delen. Jeg vil dele mitt undersøkelses design, og styrker og svakheter ved metoden jeg har valgt. I tillegg til dette vil det bli lagt vekk på valg som ble tatt og utfordringer som dukket opp underveis i forskningen. Det vil bli lagt frem en tabell med informasjon om mine informanter, og informasjon rundt deres arbeidsplass. Jeg vil også kikke på etiske hensyn som er viktige å ha med seg når man forsker, og i tillegg påpeke hendelser som er kritikkverdige.

Kapittel 5 vil gi en presentasjon av mine funn gjennom en tabell med semantiske kategorier og illustrerende sitater fra respondentene.

Kapittel 6 vil være mitt diskusjonskapittel. Dette er et stort kapittel som vil drøfte funnene som er blitt gjort i min forskning, opp mot relevant teori. Data vil bli systematisk presentert, kategori for kategori. Kapitlet vil bli avsluttet med en kort oppsummering av resultatene og noen avsluttende kommentarer.

2. Kontekst

I dette kapittelet skal jeg gå litt i dybden og redegjøre for hvem enslige mindreårige asylsøkere er, presentere litt statistikk, og i tillegg fortelle litt om hva et omsorgssenter er, hva miljøterapi er, og gi litt opplysende statistikk om de ansatte. Kapittelet vil bli avsluttet med gjennomgang av lovverk som er gjeldende for enslige mindreårige asylsøkere.

2.1 Hvem er de?

«Enslige mindreårige asylsøkere er barn og unge som har kommet til landet uten foreldre eller andre med foreldreansvar,» står det i Barne- og Likestillingsdepartementets Ot. Prp. Nr. 28 (2007-2008, s. 5). FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) definerte i 1994 enslige mindreårige asylsøkere på følgende måte: «those who are separated from both parents, and are not being cared for by an adult who by law or custom is responsible to do so» (Eide, 2012, s. 2). Dette innebærer at det blir tatt i bruk ulike definisjoner når det gjelder hvilke barn som omtales som enslige mindreårige asylsøkere. Ifølge UNHCR vil ikke barn som er ledsaget av andre myndige omsorgspersoner enn foreldrene, falle inn under denne gruppen. Norske myndigheter, derimot, lar alle barn og unge som ikke er ledsaget av foreldrene eller andre med foreldreansvar, inklusiv de med myndig ledsager som ikke er omsorgsperson, bli ansett som enslige mindreårige asylsøkere (Eide, 2012). Norske myndigheter har med andre ord en bredere definisjon som fanger opp flere barn og unge, i deres definisjon.

Uansett definisjon er dette barn som kommer til Norge for å søke om permanent oppholdstillatelse i landet. Dette gjelder alle flyktninger, de som ønsker å få innvilget opphold i landet de ankommer. Grunnen til at de har kommet til Norge, kan derimot være forskjellig. Eide (2012) forteller om flere forskningsprosjekter hvor asylsøkere sier at det er tilfeldig at de har kommet til Norge, og at de trodde de var på vei til Storbritannia, USA eller Canada. Det kan være mange grunner til at flyktninger ender opp i Norge, men mye tyder på at den økende migrasjonen er et resultat av politisk og økonomisk ubalanse i verden, i tillegg til en høyere levestandard i visse befolkningsgrupper, og den enorme utviklingen i informasjonsteknologi og transportmuligheter (Fuglerud, 2001). Grunner til migrasjon blir ofte omtalt som «push-pull-prinsippet». Push- faktorer er negative aspekter som tvinger eller påvirker mennesker til å flytte fra landet, som eksempelvis krig eller naturkatastrofer. Pull- faktorer er derimot positive goder,

som bedre muligheter til god økonomi eller utdanning (Eide, 2012). Ofte kan det være både push og pull faktorer som bidrar til at mennesker blir flyktninger.

Når det kommer til barn som flyktninger, er grunnen til at de rømmer landet ofte en kombinasjon av flere generelle ytre faktorer som; fattigdom og nød, naturkatastrofer, krig med dårlig sosial sikkerhet og velferd, og eventuelt tap av familie, og også dårlige jobb- og utdanningsmuligheter. I tillegg til disse faktorene, og gjerne en kombinasjon av disse, ønsker barna i tillegg å flykte fra landet sitt fordi de ønsker en bedre fremtid. De ønsker ofte utviklingsmuligheter som de ikke har i hjemlandet, og mange ser på Norge som et land med unike muligheter (Oppedal, Seglem & Jensen, 2009).

Oppedal et al. (2009, s. 16) beskriver utviklingen ganske enkelt: «hovedbildet er at migrasjonen skjer fra land med svak økonomi til mer velstående land, og fra ustabile land til land med mer stabile styresett.» Det er med andre ord ofte barn som er svært sårbare, og trenger beskyttelse, som kommer som flyktninger. Enslige mindreårige asylsøkere er den aller mest sårbare gruppen av barn, men de er også den gruppen blant flyktninger som er mest utsatt (Oppedal, et al., 2009). I tillegg til alt de har sett og opplevd både i hjemlandet og på reisen, har de også opplevd tap eller å bli adskilt fra sin nærmeste familie. Når de kommer til Norge er de veldig ensomme, uten beskyttelse og omsorg fra foreldrene (Christie, Døhlie & Eide, 2011). Dette innebærer at denne gruppen blir utsatt for mer enn en alvorlig risikofaktor, i mye større grad enn andre flyktningegrupper (Oppedal, et al., 2009). Dette fører igjen til at det er mange enslige mindreårige asylsøkere som opplever depresjoner og posttraumatisk-stresslidelse. Enslige mindreårige asylsøkere er en gruppe som er psykisk sårbar, men de trenger også mye hjelp og støtte på andre områder. De fleste enslige mindreårige asylsøkerne kjenner ikke språket da de ankommer landet, og de må forholde seg til nye omsorgsregimer. Det er viktig at barna kan få hjelp og støtte til å lære seg norsk, sette seg inn i hvordan det norske samfunnet fungerer, få venner, og hjelp til å forstå den norske kulturen og levemåten for barn og unge, slik at de klarer å integrere seg i samfunnet (Christie, et al., 2011).

2.2 Deskriptiv statistikk (om barna)

Justis- Og Beredskapsdepartementet (St. meld. Nr. 27 (2011-2012)) opplyser at den internasjonale migrasjonsorganisasjonen (IOM) estimerer at så mange som 214 millioner mennesker bor i et annet land enn det de er født i. Dette tilsvarer omtrent 3 prosent av den totale befolkningen i verden (Justis- Og Beredskapsdepartementet, 2011-2012).

I 2011 var det 500 000 innvandrere i Norge, og disse var ca 200 forskjellige land. Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå (sitert i Eide, 2000) var det i 2011 flest personer med bakgrunn fra Polen (60 600); deretter fulgte Sverige (34 100), Pakistan (31 900), Irak (27 800) og Somalia (27 500). Disse tallene gjenspeiler at innvandringen til Norge for det meste består av flyktninger og asylsøkere, arbeidsinnvandrere, visse grupper spesialister, og familiemedlemmer til disse gruppene. I tillegg kommer en del grupper som oppholder seg i Norge midlertidig, som studenter og sesongarbeidere (Myhre, u.å.).

Mange av disse er voksne, men det er også mange barn. Hvor mange enslige mindreårige asylsøkere som ankommer Norge hvert år, varierer veldig. Eide (2000) fortalte i boken om «Barn i bevegelse» at det fra 1984 til 1995 kom ca 2000 EMA- barn til Norge, som tilsvarer et årlig gjennomsnitt på 162 barn. Eide (2000) fremstiller deretter bevis som viser at det ved slutten av 90-tallet var en økning av ankomsten barn fra 379 i 1998, til 561 enslige mindreårige asylsøkere i 1999. Eide (2000) forteller videre om hvor vanlig det var på 90-tallet at de fleste EMA-barna kom med ledsager, mens det siden årtusenskiftet har endret seg til at flere barn kommer til landet alene. Tall fra UDI (sitert i (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011, s. 15)) viser at dette stemmer, og det var en jevn økning fra 2000 til 2003. Videre, i perioden 2004- 2007 er det en liten nedgang, før tallene igjen øker drastisk med 1 374 enslige mindreårige asylsøkere som ankom Norge i 2008, og en topp med 2500 i 2009 (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011). Nyere tall fra regjeringen viser at det i 2011 ankom 858 barn (Justis- og beredskapsdepartementet, 2011-2012.)

Enslige mindreårige asylsøkere er en heterogen gruppe hvor det er store forskjeller mellom de ulike individuelle livshistoriene (Eide, 2012). De kommer fra forskjellige land, med forskjellig språk, kultur og religion. I tillegg til å komme fra forskjellige land, kan de også ha ulik bakgrunn når det kommer til klima og landskap, urbane eller landlige boforhold, økonomi, kunnskap, familiesammensetning og oppvekstforhold med mer (Barne- Likestillings- Og

Inkluderingsdepartementet, 2011). Det er mange ulikheter, men av alle de enslige mindreårige asylsøkerne som har kommet til landet de siste 10 årene, kan vi også se likheter. Tall fra UDI som blir presentert av Christie et al. (2011) viser at det i 2009 var hele 70 % av de ankomne barna som kom fra Afghanistan, og i 2010 var det 42 % av EMA-barna som kom fra Afghanistan. Dette er nedgang, men det er fortsatt flest barn som kommer fra Afghanistan. Sett under ett er det barn fra nasjonene Afghanistan, Irak, Somalia, Etiopia, Eritrea og Sri Lanka, som det har kommet flest av de siste 10 årene (Christie, et al., 2011). Disse nasjonalitetene gir et klart gjenskinn av kriger og de vanskelige forholdene som foreligger i de ulike delene av verden (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011). I tillegg til at det er mange barn som kommer fra de samme landene, er også mange av de gutter. Det er et mindretall av jenter som kommer til Norge som enslige mindreårige flyktninger, og i 2011 var prosentantallet gutter på hele 86 prosent (Justis- Og Beredskapsdepartementet, 2011-2012). Bortsett fra å se på kjønn som en faktor, er alder et viktig aspekt. De aller fleste av barna som ankommer Norge som EMA-barn, er i alderen 15-18. Tall fra UDI viser at det er betydelig flere unge i alderen 15-18 som ankommer landet, fremfor barn i alderen 0-14 (sitert i (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011, s. 16)). I 2009 ankom det som tidligere påpekt 2500 barn og unge som var enslige mindreårige asylsøkere. Av denne gruppen, viser UDI at det var hele 2248 unge over 15 år, mens kun 252 barn var under 14 år (sitert i (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011, s. 16)).

Sammenlignet med tallene med ankomne barn til Norge, er tallene som omhandler oppholdstillatelse i Norge noen helt andre. Fra perioden 2005-2011 fikk 60 % av barna og unge innvilget oppholdstillatelse i Norge (Justis- Og Beredskapsdepartementet, 2011-2012). I løpet av disse årene har det vært en økning i antall innvilget oppholdstillatelser. I 2005 var det 114 enslige mindreårige asylsøkere som fikk innvilget opphold i Norge, mens det i 2009 og 2010 var så mange som henholdsvis 805 og 913 (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011). Likeledes kan man se økning både i avslag, og barn som omfattes av Dublin- konvensjonen. I 2005 var det 51 som fikk avslag på sin søknad, og det var 12 barn som var omfattet av Dublin-konvensjonen. Sammenlignet med tallene i 2010, hvor det var 92 som fikk avslag og 149 som var omfattet av Dublin-konvensjonen, kan man helt klart se en betydelig økning (Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet, 2011).

2.3 Hva er et omsorgssenter?

Når enslige mindreårige asylsøkere ankommer landet, gjennomgår de to ulike faser; først mottaksfasen, deretter bosettingsfasen (Eide, 2012). Ved ankomst til landet registrerer de enslige asylsøkende barna seg hos Politiets utlendingsenhet (PU) i Oslo, og mottaksfasen er i gang. Denne gruppen barn og unge skiller seg fra andre barn og unge som søker asyl i Norge. Barn som kommer til Norge som enslige mindreårige asylsøkere, havner automatisk som statens ansvar i følge Barne- Og Likestillingsdepartementets Ot. Prp. 28 (2007-2008). At enslige mindreårige asylsøkere faller inn under barnevernets ansvar ble bestemt i Stoltenberg 2 regjeringens Soria Moria erklæring. I november 2006 ble det endelig bestemt at det statlige barnevernet skulle ha ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere i alderen 0-15 år, og ansvaret ble overført fra UDI til Bufetat (Barne-, ungdoms- og familieetaten). Det første Omsorgssenteret for enslige mindreårige asylsøkere, drevet av Bufetat ble åpnet i desember 2007, og barn i alderen 0-15 ble plassert i omsorgssentre hvor det statlige barnevernet er ansvarlige. Ungdom i alderen 16-18 blir henvist til asylmottak med egne avdelinger for de enslige mindreårige ungdommene, hvor Utlendingsdirektoratet (UDI) fortsatt er ansvarlige (Eide, 2012). Det er gruppen med barn i alderen 0-15 år som denne oppgaven videre skal omhandle.

Omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere er spesielt tilpasset denne gruppen med barn i alderen 0-15 (Eide, 2012). Barne- Og Likestillingsdepartementets Ot. Prp. Nr. 28 (2007-2008) opplyser om rammene rundt og hvordan et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere skal bli driftet. Videre omhandler Lov om barnevernstjenester (Barnevernloven, 1992) kapittel 5A; enslige mindreårige asylsøkere. Dette kapitlet innebærer det juridiske grunnlaget for hvordan EMA- barn skal håndteres, og § 5A-2, 2. ledd stadfester at et Omsorgssenter skal gi barn «god omsorg og trygghet og bidra til at det får den oppfølgingen og behandlingen det har behov for» (Barnevernloven, 1992).

I tillegg skal omsorgsinstitusjonene drives etter forskrift om Lov om Barnevern av 10. juni 2008 nr. 580; Krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2011).

Mens enslige mindreårige asylsøkere i alderen 0-15 bor på disse omsorgssentrene er de fortsatt i denne såkalte mottaksfasen, og den varer hele tiden mens de bor på omsorgssentrene. Oppholdets viktigste del er asylsøkerprosessen. Alle barna får hjelp til å søke om opphold i

Norge. De får tildelt en egen verge, og advokat som skal hjelpe de og sørge for at deres rettigheter blir ivaretatt. Søkingen i seg selv er ganske fort gjort, men den mest krevende delen for de enslige mindreårige asylsøkerne i mottaksfasen er ofte ventingen. Barna må vente på svar om de får opphold i Norge eller ikke. Deretter må de vente på å få tildelt en eventuell kommune plass, eller uttransportering av landet (Eide, 2012). Denne venteperioden og tiden barna tilbringer i omsorgssentrene kan variere fra noen uker, til i verste fall noen år. Eide og Broch (2010) har påpekt at den gjennomsnittlige ventetiden på omsorgssentrene for de enslige mindreårige asylsøkerne var ca ett år i 2009 (sitert i (Eide, 2012)). I 2011 ble det gjort forsøk på å redusere ventetiden ved å finne mer velfungerende rutiner når det kommer til saksbehandling av barnas asylsøknad, men prosessen er fortsatt for langsom (Eide, 2012).

Ved utgangen av barnas lange ventetid, og mottaksfasen går mot slutten, får barna svar på asylsøknaden sin. Dette er enten et positivt eller negativt svar. Et negativt svar innebærer at de ikke har fått innvilget lovlig oppholdstillatelse i Norge, og at de må reise enten frivillig eller ufrivillig tilbake til hjemlandet. Om svaret på asylsøknaden derimot skulle være det motsatte, innebærer det at de får lov til å bli boende i Norge, og at de får norsk statsborgerskap. I omsorgssentrene jobber man for å finne en kommune som barna kan bo i, og man ser etter spesifikke kommuner som er tilrettelagt for at hvert enkelt barn skal kunne leve godt der. Dette skjer i samarbeid med den spesifikke kommunen, UDI og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) (Eide, 2012). I det øyeblikket barnet har fått tildelt kommune og blir bosatt der, er bosettingsfasen i gang. Dette betyr at barnet ikke lenger er ansvaret til omsorgssenteret, men aktuelle kommunen.

Sist gang Bufetat oppdaterte sin hjemmeside i januar 2013, oppgir de at Bufetat driver 4 omsorgssentre. Disse er lokalisert i Bærum, Gjøvik, Grue og Ringerike. Bærum har 8 plasser, Gjøvik 5 plasser, Grue 21 plasser, og Ringerike 30 plasser (Bufetat, 2013). Dette er få plasser i forhold til hvor mange barn som ankommer, og indikerer den graden av mangel på plasser som finnes.

Omsorgssentrene er av ulik størrelse, og de varierer med ulikt antall avdelinger og plasser på hver enkelt avdeling. Boligene er oftest store nok til å romme ca 6-8 barn. Alle barna har hvert sitt private soverom, men må som regel dele bad med flere andre barn. Avdelingene kan ha både gutter og jenter på samme avdeling (Bufetat, 2013).

De ansatte jobber som regel 3 skifts-turnus, eller medlever turnus. Arbeidshverdagen innebærer mange rutiner av hverdagslig karakter som å vekke barna, ordne frokost og få de på skolen, deretter lage i stand middag, kjøre på fritidsaktiviteter og hjelpe til med lekser. I tillegg kommer klesvask, handling av mat, lege- og tannlegebesøk, og diverse kontorarbeid med skriving av rapport og ulike kartleggingsplaner.

Omsorgssentrene har også tilknytning til et Ressursteam med psykologer som kan bistå med samtaler til barna, men også veiledning til de ansatte.

2.4 Hvem er de ansatte?

Som en gest til avdelingslederne på omsorgssentrene jeg besøkte utførte jeg en spørreundersøkelse som skulle ha en positiv vinkling på de ansattes opplevelse av arbeidet deres (se spørreskjema i vedlegg 3) 25 ansatte deltok i spørreundersøkelsen, derav 15 kvinner og 10 menn. Disse rangerte seg i aldersspekteret fra 23 til 64 år, hvor hovedtyngden lå på ansatte i 30-årene. Utdannelsen til de ansatte var stort sett innenfor helse og sosial, men spisskompetansen var ulik. Denne varierte fra sykepleier, sosionom eller barnevernspedagog, til ergoterapeut. Av respondentene var det 4 personer som kun hadde videregående skole som eneste skolegang. Stillingsprosenten til de ansatte var relativt lik, da 22 av de spurte hadde 100 prosent stilling, og de 3 resterende var helge-vikarer. De ansattes arbeidserfaring viste at over 50 prosent av respondentene hadde jobbet på omsorgssenteret siden oppstart, noe som tilsvarte 4,5 år.

Det første spørsmålet respondentene besvarte var grunnen til at de hadde valgt å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere. Tett opp mot 50 prosent av respondentene uttrykte at de ønsket å jobbe med barn, og/ eller at de ønsket en spennende jobb. 20 prosent av de ansatte valgte denne jobben på grunn av tidligere erfaringer, og 20 prosent uttrykte at valg av jobb var en tilfeldighet. Kun 3 prosent av de ansatte ønsket å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere fordi de ønsket en utfordrende jobb.

Respondentene ble spurt om å rangere trivsel på jobb og ca 65 prosent fortalte at de liker jobber sin svært mye. Det var bare én ansatt som ytret at han eller hun likte jobben sin nokså lite.

Deltagerne i spørreundersøkelsen påpekte ulike faktorer som bidro til deres trivsel, og i ett tilfelle misnøye med jobben. 65 prosent fortalte at deres største trivselsfaktor var å ha gode kollegaer og et godt arbeidsmiljø. Videre trakk deltagerne av spørreundersøkelsen frem barna og

gode faglige diskusjoner, som andre viktige trivselsfaktorer som var positive. Det var «for mye huslige arbeidsoppgaver» som var grunnen til at den ene personen likte jobben sin nokså lite.

Det beste med å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere er så mangt. Dette var også noe respondentene i spørreundersøkelsen viste gjennom sine svar. 32 prosent fortalte at det beste med jobben deres var at den var meningsfylt eller givende. Videre, at barna var det beste, var noe 55 prosent trakk frem. 28 prosent mente at det beste med jobben deres var at den var lærerik.

Over på utfordringer i arbeidet, var det språkbarrieren og det å arbeide med traumatiserte barn som utpekte seg som mest utfordrende for de ansatte. Dette gjaldt for opp mot flertallet. Av de som deltok i spørreundersøkelsen var det overraskende nok 2 personer som uttrykte at de ikke opplevde noen utfordringer i jobben sin.

Spørreundersøkelsen etterspurte hvor givende de ansatte syntes det var å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere. Alle de ansatte, med unntak av en person svarte at de opplevde jobben sin som nokså mye eller svært mye givende.

Hele 88 prosent av de ansatte ga uttrykk for at de opplevde at de utviklet seg i jobben som miljøterapeut. Nesten halvparten av de ansatte la til grunn at de utviklet seg som miljøterapeuter på grunn av jobbens tilbud om kurs og møtedager. Den resterende delen av de ansatte påpekte at deres utvikling skyldtes at de til stadighet ble utfordret i jobben sin.

For nærmere detaljer vedrørende spørreundersøkelsen, se vedlegg 4.

2.5 Hva er miljøterapi?

Miljøterapi eller miljøterapeutisk arbeid innebærer det omsorgsarbeidet overfor barn som blir utført av de ansatte på et omsorgssenter. Miljøterapi er et todelt begrep hvor miljø befatter den delen hvor det blir lagt til rette for barna direkte i omsorgssenteret hvor de bor, mens terapi handler om forandring og utvikling hos hvert individ (Larsen, 2004). Dette kan ofte foregå i samtaleform med psykolog på et kontor. Enkelt fortalt er oppgavene i miljøterapi å «skape muligheter for at barn og unge i sin situasjon kan arbeide med sin forandring og utvikling» (Larsen, 2004, s. 22). Kvaran og Holm (2012) uttrykker at forståelsen av den miljøterapeutiske organisasjonen representerer et overordnet perspektiv på miljøterapeutisk arbeid, slik et omsorgssenter fokuserer på omsorg. Det er vanskelig å skape muligheter for forandring og utvikling uten å gi mye omsorg. Kvaran og Holm (2012) påpeker videre at omsorg er nødvendig for barnets utvikling, trivsel, velferd og rettssikkerhet. Mer spesifikt kan man si at «miljø-delen»

av miljøterapi innebærer å legge til rette for at hvert enkelt barn får dekt grunnleggende fysiologiske og materielle behov.

2.6 Lovverk og rettigheter

Det er allerede blitt nevnt at enslige mindreårige asylsøkere er en utsatt og sårbar gruppe, da de er barn og ikke klarer å snakke sin sak tydelig. På grunn av dette er det viktig at det finnes lovverk som gjør at disse barna blir beskyttet på riktig vis, og spesielt at deres rettigheter blir ivaretatt. Rettighetene står oftest hjemlet i lovverket. Jeg skal nå kikke nærmere på hva disse innebærer, og se nærmere både på norske og internasjonale lover og konvensjoner som omfatter denne gruppen barn.

2.6.1 Internasjonalt

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) av 4. november 1950, er en viktig konvensjon når det gjelder flyktninger. En konvensjon er en spesiell internasjonal lov, som fungerer som en kompakt eller avtale blant ulike nasjoner. Konvensjoner er ofte utarbeidet av internasjonale organisasjoner som for eksempel FN. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen ble inkorporert i norsk lov ved Menneskerettsloven i av 21. mai 1999. EMK Del 1; Rettigheter og friheter, inneholder flere viktige punkter. Artikkel 2 omfatter retten til liv, og artikkel 3 uttrykker følgende når det gjelder temaet tortur: «Ingen må bli utsatt for tortur eller for umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff» (Menneskerettsloven, 1999).

Videre vektlegger artikkel 4 at ingen må bli hold til slaveri eller tvangsarbeid (Menneskerettsloven, 1999). Denne konvensjonen, sammen med mange andre av FN's konvensjoner, blant annet FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter, og barnekonvensjonen, er inkorporert i norsk lov jf. Menneskerettsloven §2 nr. 1 (1999). FN's barnekonvensjon av 20.november 1989, er også en av de viktigste konvensjonene for enslige mindreårige asylsøkere, nettopp fordi denne omhandler barn. Denne ble ratifisert i 1991, og ble inkorporert i Menneskerettsloven i 2003.

Barn er en sårbar gruppe som ikke har mulighet til å stemme eller påvirke politikken i noen grad, og de er avhengige av at andre mennesker ytrer deres stemme og påberoper deres rettigheter. Med Barnekonvensjonen (1989) har det blitt dannet et nytt syn på barn. Man beskytter de i større grad, og lytter til dem. Artikkel 2 påpeker viktigheten av at rettighetene i konvensjonen gjelder alle barn, uansett rase, religion, opprinnelse, språk, etc, og at barn derfor ikke skal diskrimineres. Artikkel 3 regnes også som en viktig artikkel, og i det første punkt står det følgende: «Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn» (Menneskerettsloven, 1999). Dette er et veldig viktig punkt, og når man arbeider med enslige mindreårige asylsøkere er det nødvendig å alltid sette barnets beste først. Dette gjelder spesielt i vanskelige situasjoner som for eksempel familiegjenforening. I tråd med dette står også artikkel 12 som innebærer at barn har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter, og at disse skal bli tatt i betraktning ut ifra alder og modenhet (Menneskerettsloven, 1999). To artikler som går ut på tilsvarende ting som i Menneskerettighetskonvensjonen, er artiklene 6 og 37 som henholdsvis påpeker rett til liv og til å vokse opp, og at ingen barn skal bli utsatt for tortur eller andre grusomme handlinger, eller bli fratatt sin frihet (Menneskerettsloven, 1999).

Det er enda ytterligere konvensjoner og ulike artikler som kan trekkes frem, men de som nå har blitt lagt frem ansees som noen av de aller viktigste. Det skal også bemerkes at konvensjonene som er blitt tatt inn i norsk lov, har forrang foran andre lover hvis disse skulle stride (Justis- Og Beredskapsdepartementet, 2011-2012).

Til slutt ønskes det å trekke frem et dokument som ikke er en lov eller konvensjon, men det er et samarbeid mellom FNs høykommissær for flyktninger, også kalt UNHCR, og Den internasjonale Redd Barna alliansen. «Erklæring om god praksis» er navnet på dokumentet, og anses som et viktig politisk og praktisk grunnlag når man skal arbeide med enslige mindreårige asylsøkere. I dette dokumentet vektlegges blant annet barnets beste, forbud mot diskriminering, og respekt for kulturell identitet (Unchr & Save the Children, 2004). Disse aspektene har alle blitt trukket frem i overforstående konvensjoner.

2.6.2 Nasjonalt

Ved å se nærmere på norsk regelverk, kan det ses bort fra Menneskerettsloven (1999), som allerede har blitt omtalt når det gjelder internasjonale konvensjoner som er blitt inkorporert i denne loven. Videre er Utlendingsloven (2008) en sentral lov når det kommer til enslige mindreårige asylsøkeres rettigheter. Lov nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her, kapittel 4 § 28 gir utlendinger som ansees som flyktninger etter visse bestemmelser, rett til oppholdstillatelse (asyl) (Utlendingsloven, 2008). Denne loven har erstattet den gamle utlendingsloven, og man kan se at betydningen av barnets beste har blitt forsterket, både i lovverket og gjennom rettspraksis. Ved å se nærmere på Kapittel 5 i samme lov ser man at barnets beste blir trukket frem. Utlendingsloven (2008) kapittel 5 § 38 sier følgende: «I saker som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn» (Utlendingsloven, 2008), noe som innebærer at man i saker som berører barn, skal være ekstra oppmerksom, og vise hensyn til barnets beste (Justis- Og Beredskapsdepartementet, 2011-2012). Barnets beste skal ligge som et fundament ved at man tilrettelegger og justerer seg til barnets ønsker i forhold til den hjelpen det blir gitt. Eksempler på dette er å gi barnet et trygt sted å bo, oppfølging med skole og fritidsaktiviteter, støtte i psykiske problemer, og generell god omsorg.

Barnevernsloven § 1-2 sier at tjenestene som tilbys, gjelder alle som oppholder seg i riket (Barnevernloven, 1992). Dette vil si at enslige mindreårige asylsøkere har samme rettigheter som andre norsk barn når det kommer til saksbehandling og rutiner, når de er underlagt barnevernet (Justis- Og Beredskapsdepartementet, 2011-2012).

Lov nr. 07 om barn og foreldre (1981), omtaler mer spesifikt når det kommer til barns alder, og til hvilken grad deres ord skal vektlegges (Barneloven, 1981). Dette henger sammen med å ville barnets beste, men at man også må lytte til barnet og la det uttale seg om sine meninger og ønsker.

Barneloven § 31 opplyser at når barnet har fylt 7 år, skal det få lov til å si sin mening før det blir foretatt noen avgjørelser som påvirker det (Barneloven, 1981). Når barnet er fylt 12 år skal man legge stor vekt på hva barnet mener om saken (Barneloven, 1981).

Siste loven jeg ønsker å trekke frem er Lov nr. 09, Vergemålsloven (2010). Vergemålsloven (2010) § 16 sier følgende: «Verge for en mindreårig er den som har foreldreansvar for den

mindreårige etter reglene i barneloven, og som er myndig. Er den mindreårige uten fungerende verge, skal fylkesmannen oppnevne ny eller midlertidig verge» (Vergemålsloven, 2010). Dette skjer med enslige mindreårige asylsøkere. De kommer til landet uten foreldre, og har derfor rett på å få tildelt en verge. Denne voksenpersonen skal hjelpe barna innenfor ulike områder.

3. Teori

Teoridelen av oppgaven vil utdype teoretiske aspekter som er viktige å ha med seg og være bevisst i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere. Først skal jeg se på barns behov, hvor omsorg vil få et hovedfokus. Videre skal jeg se på relasjonsdannelse og hvilke ulike teoretiske perspektiver som er viktige å ha med seg for å kunne danne en god relasjon. Til slutt skal jeg omtale viktigheten av profesjonalitet og kompetanse.

3.1 Barns behov

Den amerikanske psykologen A. H. Maslow har laget en pyramide- formet figur som illustrerer menneskets behovshierarki (Kaufmann og Kaufmann, 2009). Nederst på pyramiden ligger de fysiologiske og materielle behovene, som innebærer behovet mennesket har for mat og drikke, klær, et varm og tørt sted å bo, og tilstrekkelig hvile og søvn. Det neste trinnet i Maslows behovspyramide er behovet for trygghet og stabilitet, som nettopp innebefatter dette omsorgs- aspektet (Kaufmann og Kaufmann, 2009).

3.1.1 Omsorg

Begrepet omsorg har to betydninger. Det mest vanlige er «å sørge for» eller «å ha omtanke for» som innebærer ettersyn, pass, pleie, stell og lignende (Kvaran og Holm, 2012). Den andre betydningen er av mer følelsesmessig karakter. Kvaran og Holm (2012) omtaler det å ha nær omsorg for noen i den forstand at man har interesse og omtanke. Omsorg er et diffust begrep som kan uttrykke mye. I NOU 2011:10 (Justis- og Politidepartementet, 2011 (siteret i Kvaran og Holm, 2012, s. 133)) definerer psykologen Agnete Diderichsen omsorg, slik:

«En særlig relation mellom mennesker, der er kendetegnet ved, at det ene mennesket retter sin oppmerksomhed mod det andet menneske og handler på en sådan måde, som det andet menneske har brug for og som tjener det andet menneskes velbefindende.»

Jeg velger i denne oppgaven å definere omsorg som å sørge for noen og vise omtanke, dette både materielt og følelsesmessig (Kvaran og Holm, 2012). Materielt viser man omsorg ved å sørge for at barna får tilstrekkelig med mat, har rene klær og en trygg seng å sove i (som allerede omtalt som Maslows første nivå). Følelsesmessig omsorg er mer komplekst. Dette kan være alt fra å

snakke med en person og si «Hvordan har du det?» til å gi kroppslig kontakt som eksempelvis en klem. Dette er noe som respondentene også uttrykte at de gjorde. Flere respondenter fortalte at de viste omsorg for barna ved å spørre de hvordan det går, og si «hei» og «hadet». Ertner (2014) uttrykker at berøring er grunnleggende for å gi trøst, trygghet og omsorg. Et barn som har fått lite berøring vet ikke hvor viktig dette er, og kan dermed gå glipp av det å berøre og bli berørt, mens barn som er blitt utsatt for vold eller overgrep, ønsker ikke lenger noen form for berøring, og opplever dette som noe negativt (Ertner, 2014).

Omsorg er viktig for at barna skal kunne vokse opp og føle seg trygge på seg selv. God omsorg i oppveksten vil være med på å påvirke barns forutsetninger for fremtiden, eksempelvis sårbarhet i forhold til ting som har familiær sammenheng (Kvelling, 2010). Enslige mindreårige asylsøkere er barn som i mange tilfeller har mistet begge sine foreldre, og det er ikke unormalt at de er traumatiserte og har psykiske problemer. Disse forholdene gjør det desto viktigere å yte god omsorg for disse barna. I denne forbindelse er det relevant å trekke frem at respondentene selv beskrev at de sørger for at barna føler at de blir tatt hånd om og mottar omsorg ved å til enhver tid å ha oversikt og se hvor behovene ligger. Respondentene påpekte trygghet som et viktig aspekt når det gjelder at barna skal føle at de får omsorg.

Egelund og Jakobsen (2009) trekker i likhet med respondentene, inn trygghet som en viktig faktor ved å gi omsorg. Videre påpeker Egelund og Jakobsen (2009) viktigheten av å se barnet og hvert enkelt barns individuelle behov. Barn kan oppleve å bli sett ved at behovene deres blir tilfredsstilt på ulike plan og områder. Noen barn kan verdsette fysiske aktiviteter, mens andre kan foretrekke samtale (Kvaran og Holm, 2012). Å imøtekomme barna på ulike arenaer er krevende, og manglende ressurser kan bidra til å vanskeliggjøre dette miljøarbeidet ytterligere. Omsorgssentre har på grunn av dette innført ordninger med primær- og sekundær kontakter, for at hvert barn skal føle seg mer sett av de ansatte. Dette bidrar også til at hvert enkelt barn får den oppfølgingen som er nødvendig, og man forsikrer seg om at alle behovene til barna er dekket. I tillegg til mange praktiske oppgaver, som eksempelvis innkjøp av klær, får man et ekstra ansvar i forhold til å sørge for at barnet føler seg sett, og opplever rutiner i hverdagen. Det er viktig for barna å føle seg sett og oppleve denne typen stabilitet, og dette kan bidra til at barnet lettere kan knytte seg til en person og danne en god relasjon som vil få positive effekter på barnet.

Respondentene påpekte også at de til stadighet påminnte seg selv om å se hvert enkelt barn som et individ, og ikke som en gruppe.

Oppsummert innebærer god omsorg; balansert grensesetting, mye stimuli og bra struktur. Ved mangelfull omsorg kan et barn få problemer (Kvaran og Holm, 2012). Førsteamanuensis ved NTNU, Øyvind Kvello har et fokus på barn og tilknytningsforstyrrelser. Ulik grad av omsorg fra foreldre kan føre til ulik grad av tilknytning hos barn. Den eneste trygge tilknytningen et barn kan ha, er i følge Kvello, til en trygg omsorgsperson (2010). Hvis barna opplever å bli avvist fra foreldre, utvikler de en utrygg og unnvikende tilknytning ved å fjerne seg fra omsorgspersoner. Dette er en forsvarsmekanisme for å unngå å bli skuffet over å ikke bli tatt vare på, og dermed føles avstand tryggere enn nærhet (Kvello, 2010). I tilfeller hvor barna opplever at omsorgspersonene er usikre, lite forutsigbare og usammenhengende, kan barn reagere med en overdreven klamrende adferd, og adferd som sender klare signaler om at de ønsker å bli sett og motta oppmerksomhet. Motsatt, kan barna også uttrykke en atypisk tilknytning ved å vise skuffelse, aggresjon og utagerende adferd ved ambivalent omsorg fra foreldrene. Svak tilknytning mellom barnet og en omsorgsperson kan med andre ord føre til ulike typer adferdsforstyrrelser hos barnet. Dette viser at barnas forhold til omsorgspersonene i livet sitt, er av stor betydning (Kvello, 2010).

I NOU 2004:23 (Barne- og Familiedepartementet, 2004) omtales omsorgssvikt i forbindelse med forhold hvor barn mangler grunnleggende fysisk og psykisk omsorg i form av manglende eller varierende grad av ernæring, hygiene, klær og gode boforhold, samt lite oppmerksomhet og kontakt med en voksen. Killèn (2004, (siteret i Kvaran og Holm, 2012, s. 142)) beskriver omsorgssvikt som «lidelser, mangler og savn hos forsvarsløse barn». Videre hevder Killèn (2004, (referert i Kvaran og Holm, 2012, s. 142)) at «et grunnleggende trekk ved omsorgssvikt er mangelen på erkjennelse av og respekt for barnets behov,» og at man ikke forstår eller ser barnet.

Omsorg er et viktig behov for barn, dette er også fastslått i FN Barnekonvensjonens verdigrunnlag (1989). Barnekonvensjonen artikkel 3, 2. ledd påpeker at å «sikre barns beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel» (FN's Barnekonvensjon, 1989). Omsorg er helt grunnleggende for barns utvikling og deres mulighet til å leve gode liv.

Lov om barn og foreldre (Barneloven, 1981), Kapittel 5, § 30 sier at «barnet har krav på omsut og omtanke fråd ei som har foreldreansvaret.» Barnevernet, i dette tilfellet Bufetat, har et viktig ansvar om å utøve dette foreldreansvaret. Dette innebærer å sørge for rutiner i barnets hverdag slik at det har mulighet til å delta på aktiviteter og utføre gjøremål tilpasset deres alder. Kvaran og Holm (2012) påpeker viktigheten av å være bevisst at alle barn er forskjellige, og har ulike behov og forutsetninger. Barns behov må vurderes individuelt i hvert enkelt tilfelle (Kvaran og Holm, 2012).

I Barnevernloven (1992), kapittel 1, §1-1 står det at formålet med loven er:

«å sikre at barn og unge ikke lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid samt å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.»

Noen definisjon av begrepet omsorg blir derimot ikke oppgitt. Det er vanskelig å skulle si direkte hva som er god nok, eller ikke god nok omsorg. Dette er noe fagfolk også har problemer med å påvise, og dermed bidrar til vanskeligheter for de som jobber i barnevernet (Kvaran og Holm, 2012).

Grunnen til at omsorg som et begrep blir trukket tydelig frem og omtalt grundig er i denne sammenheng på grunn av viktigheten av dette begrepet i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere. Denne studien vil se på miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg i arbeidet sitt, og dette blir da et naturlig begrep å gå i dybden på. For å kunne gi omsorg til enslige mindreårige asylsøkere, må respondentene selv ha en oppfattelse av hva det vil si å yte omsorg.

3.2 Barneperspektiv

Kunnskapsgrunnlaget I forhold til å beskytte barn har i lang tid kun omhandlet omsorgsperspektivet. Barn har blitt sett på som sårbare og avhengige av hjelp. Synet som har vært på barn kan karakteriseres som paternalistisk, noe som innebærer at de voksne ofte har tar ansvar og fattet beslutninger på deres vegne. Prout og James (1997) påpeker saker som stod i fokus allerede på 1970-tallet; FN's internasjonale barneår i 1979 med fokus på barnemishandling og seksuelt misbruk.

Det tidligere synet på barnet har blitt betydelig utfordret, og et paradigmeskifte har skjedd. Det har trådt frem en ny måte å se barn, og arbeide med barn. Man snakker i dag om «det kompetente barnet,» noe som er et mer barnevennlig perspektiv (Omre & Schjelderup, 2006). Barnet blir ansett som kompetente aktører som aktivt tar valg, responderer til, og forhandler med andre. Barnet er betraktet som et individ med egne rettigheter. Enslige mindreårige asylsøkere er litt mer sårbare med tanke på deres bakgrunn og vonde historie, men dette paradigme skiftet har ført til at barn kan være aktive skapere av sin identitet, og har lov til å uttrykke sine problemer, hva de ønsker hjelp til, og hvordan denne hjelpen skal bli gitt. Som miljøterapeut er det viktig å huske at man må se barn med egne øyne, og ikke som en del av den voksne verden (Prout og James, 1997). Dette var det en av respondentene som uttrykte at var vanskelig; «(...) også er det jo veldig forskjellige barn som har veldig forskjellige behov. Jeg tenker at det er en utfordring å klare å tenke på barna som enkelt individer og ikke som en gruppe, for de har jo behov for så forskjellige ting» (R2).

Denne nye måten å se på barnet, blir av Omre og Schjelderup (2006) omtalt som et nedenfra- og opp perspektiv. Barneperspektiv blir trukket frem i dette kapittelet fordi det er veldig viktig å ha et barneperspektiv i arbeidet med barn. Ved å flytte fokuset over på barna og viktigheten av å lytte til de, vil forbedre kvaliteten på miljøarbeidet som blir utrettet.

Det er viktig å påpeke at til tross for at barn blir ansett som kompetente aktører, så betyr ikke dette at de ikke har behov for omsorg. Dette nye perspektivet på barn har også blitt kritisert av mennesker som mener at barn ikke er modne nok til å ta deres egne avgjørelser.

3.3 Kultursensitivitet

Kultur er et begrep som kan brukes på flere måter. Det mennesker flest forbinder med kultur er forskjeller blant menneskers levemåte, skikker og tradisjoner. Allikevel snakker vi også om kultur i forbindelse med litteratur, kunst, sport og bedrifter. Sosialantropolog Clifford Geertz beskriver kultur på følgende måte: «Kultur dreier seg etter dette om menneskers tanker og følelsesliv, om den mening man tillegger ytringsformene, opplevelser og adferd» (Dahl og Habert, 1994, s. 38). Sagt med andre ord er den oppfattelsen vi har i hodet av en virkelighet, en kultur. Det er oppfatninger vi har om visse ting og aspekter.

Kultur er stadig i endring, og den kan forandre seg fra generasjon til generasjon. Denne utviklingen lærer man gjennom sosialisering. Man har en felles kode om hva som er akseptert og ikke, og deler dermed et felles språk (Dahl og Habert, 1994).

Innvandrere har andre kulturelle koder enn nordmenn, og da snakker man om tverrkulturell kommunikasjon hvor man kommer fra ulike kulturer og snakker ulike språk, og avhengig av hvilke nasjoner man kommer fra- vil tro, normer og verdier være forskjellige. Miljøterapeuter må ha kunnskap om barnas kultur, men også være sensitive overfor barnas ønsker i forhold til deres kulturelle bakgrunn. I tillegg til disse kunnskapene, er det nødvendig å ha erfaring om det normale ved deres kultur. På denne måten vil man kunne fange opp unormaliteter hos barnet.

En klassisk ytringsfaktor av den norske kulturen er bunaden. Men bunaden vil ikke være den norske kulturen i seg selv. Kultur er den meningen som vi legger til bunaden (Dahl og Habert, 1994). På grunn av at mennesker tillegger så ulik mening til ulike aspekter, er det viktig å være sensitiv overfor at andre mennesker kan ha andre oppfattelser i hodet av denne virkeligheten, enn deg selv. Det er dette som omhandler å være kultursensitiv; man har forståelse for at mennesker tillegger ulike mening i en ting eller hendelse. I møte med barn fra eksempelvis Afghanistan, Eritrea og Iran, er det viktig å forstå at disse barna er vandt med en annen kultur enn oss nordmenn. En god miljøterapeut forstår viktigheten av kulturelle faktorer, for barna. Videre er det viktig å forstå at det også kan være store forskjeller mellom ulike grupper, til tross for at de har samme religion eller nasjonalitet (Hagen og Quereshi, 1996). Hagen og Quereshi (1996, s. 24) påpeker at kultursensitivitet i arbeid omhandler å stille spørsmål: «Hva i dette er kulturspesifikt Hva er allment? Hva er unikt?»

Her er det relevant å nevne at kultursensitivitet blir tatt opp som et begrep på grunn av viktigheten dette har i miljøterapeutenes arbeide med enslige mindreårige asylsøkere. Respondentene understrekte selv at de opplevde det som viktig å være kultursensitive overfor barna, og at miljøterapeutene klarte å utøve godt arbeid ved å være bevisste hva som er viktig i hvert enkelt barns kultur.

3.4 Relasjonsdannelse

En god relasjon er preget av tillit og respekt. Å danne en relasjon henger tett sammen med begrepet «omsorg», i den forstand at man danner en relasjon og skaper tilknytning med et barn gjennom å vise omsorg. Relasjonen man danner med et barn er ifølge Kvello (2010) avhengig av graden av følsom, forutsigbar og systematisk omsorg man som miljøterapeut gir. Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet (NOU 2012:5, 2012) trekker frem sensitivitet og fleksibilitet ved å tilpasse seg barnet som viktige egenskaper ved en omsorgsutøver i prosessen av relasjonsdannelse. Videre påpekes det i NOU 2012:5 (Barne- Likestillings Og Inkluderingsdepartementet, 2012) at en omsorgsperson som er tålmodig, oppmerksom og responderende på barn har lettere for å danne en god relasjon med barn.

Relasjonsarbeid med barn er krevende, og respondentene understrekte at en viktig målsetting blant miljøterapeutene var å danne en god relasjon med enslige mindreårige asylsøkere. Respondentene uttrykte at å vise trygghet og gi barna god tid var nøkkelen til å danne en god relasjon. En trygg relasjonsdannelse med voksne kan for barn fremme barns ønske om utforskning av verden og ulike sosiale miljøer, noe som igjen kan bidra til mestringsfølelse.

3.4.1 «Den gode samtalen»

Et viktig aspekt i prosessen med å danne en god relasjon med barn er å skape «Den gode samtalen». Den gode samtalen beskrives på IMDi (2012) sine nettsider som preget av blant annet tillitt, lytting, og gode spørsmål og hensikter.

Barnesamtaler er vanskelig og krever mye øvelse, men det er ekstremt viktig. Barna har rett til å uttale seg om opplevelser og ønsker, men mange barn ønsker ikke å snakke med voksne om vansker de opplever. Som miljøterapeut må man forsøke å sette seg inn tankene og følelsene som enslige mindreårige asylsøkere har vedrørende livssituasjonen sin. I samtaler med barnet skal alltid barnet være i fokus, og man må forsøke å skape en mest mulig troverdig situasjon som får barnet til å ville ønske å åpne seg og fortelle, og at det opplever at den som lytter faktisk er interessert i å høre på hva barnet har å si (Svare, 2008). Trygghet er en viktig faktor når det kommer til samtale med barn, og det at barnet føler trygghet er en rød tråd som går igjen i alle faser når man arbeider med barn. Respondentene fortalte også at de måtte skape trygghet hos

barna før de gode samtalene ble skapt, og at dette innebar at de måtte være tålmodige og bruke god tid.

Øvereeide (2009) trekker frem barnet som en «aktør» i samtaler. Dette innebærer at man ikke bare lytter til hva barnet har å si, men at man også tar dette til seg og lar barnas ønsker styre videre handlinger og vurderinger.

Fokuset på å lytte og la barnet uttale seg, går hånd i hånd med brukermedvirkning.

3.4.2 Brukermedvirkning

Brukermedvirkning er et ord med mange betydninger, og har til dels vært et omstridt begrep. Taule (1999) betegner en bruker som en som utnytter eller anvender, mens medvirker omtales som å delta, bidra eller hjelpe. Ordet brukermedvirkning innebærer med andre ord at man ønsker å ta del i noe, og at hjelp blir utøvd. Den ene parten er hjelper, mens den andre parten er hjelp-søker. I offentlige dokumenter som St. meld. Nr. 34 (Helse- og omsorgsdepartementet, 2012-2013 (referert i Jenssen og Tronvoll, 2012, s. 50)) er brukermedvirkning definert som at «de som berøres av en beslutning eller er brukere av tjenester, får innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet» Sagt med andre ord; den som benytter seg av et tilbud, har rett til å ha en viss grad av innflytelse på dette tilbudet.

Brukermedvirkning dukket først opp som et begrep på 1960-70- tallet, hvor man i politikken skiftet perspektiv fra å snakke om omsorg, til å heller omtale denne hjelpen som deltakelse (Jenssen og Tronvoll, 2012). Fokuset ble nå rettet mot brukernes demokratiske rettigheter.

Brukermedvirkning blir ofte omtalt i sammenheng med begrepet «empowerment», som også kan kalles myndiggjøring, og omtales i forbindelse med fordeling av makt (Jenssen og Tronvoll, 2012). I settinger hvor maktforholdet er skjevt er det mer hensiktsmessig å ta i bruk et begrep som er mer passende, eksempelvis blir «partnerskap» hyppig brukt.

Seim og Slettebø (2007, s. 28) uttrykker enkelt hva som menes med brukerperspektiv; «at profesjonelle eller ansatte skal ha brukernes interesser eller behov i fokus.» Jenssen og Tronvoll (2012, s. 17) understreker fordelene ved at «partene møtes og ser hverandre som subjekter, som mennesker med nyttig erfaring og kompetanse.» I tillegg er tillitt et viktig fundament for relasjonen. Videre legger Seim og Slettebø (2007, s. 45) til at «retten til å bli informert, retten til

å bli hørt, og rett til å si sin mening er viktige forutsetninger for medvirkning.» Det er allikevel viktig å understreke at et samarbeid eller partnerskap betyr ikke alltid at det er brukermedvirkning. Det er sosialarbeiderens ansvar å legge til rette for at det er de rette rammene som ligger til grunn, og at brukeren grad av medvirkning blir rett. Brukeren skal ha mulighet til å komme med ønsker i ulike faser av hjelpeprosessen. I arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere er det eksempelvis viktig å at barna får komme med ønsker i forhold til hvor de ønsker å bli bosatt. Respondent 1 uttrykte følgende; «Vi (ansatt og barn) snakker om hvor barna kan tenke seg å bo, om det blir i en familie, eller hvordan det blir. Det blir mye å informere, og at vi ansatte prøver å ta hensyn til hva barna liker. Kanskje de liker dyr, eller om de vil ha søsken, eldre eller yngre, etc.»

Kvaran og Holm (2012) forteller om viktigheten av å kunne sette seg inn i barnas situasjon og føle empati, og i tillegg være genuint interessert i å lytte til ønsker de måtte ha.

Brukermedvirkning bidrar til at viktige verdier og holdninger blir bevart. Selv om dette kan være vanskelig i praksis, er det aspekter som kan være viktige for både sosial arbeider og bruker (Jenssen og Tronvoll, 2012). Respondent 2 uttrykte sin bekymring rundt dette med å fange opp barnas ønsker, og viktigheten av at de ansatte er åpne for dette: «Jeg har forsøkt å spørre barna om deres forventninger (...). Jeg har begynt å tenke litt mer over hvilke spørsmål jeg stiller barna, for det er så lett for oss ansatte å stille de ja/nei spørsmål, men jeg ønsker heller å stille de litt åpne spørsmål som for eksempel: «Hva tenker du og forventer du om skolen?» «Er det noe vi kan gjøre for at hverdagen din skal bli enklere?»» Som sitatet illustrerer er det også viktig å etablere en felles forståelse bruker og sosialarbeider imellom, for at partnerskapet skal bli best mulig vellykket. Begge parter må ha en felles forståelse rundt hva man skal jobbe mot. Videre er det også viktig å se brukeren som en aktiv deltaker i denne hjelpeprosessen, og at brukeren selv er bevist eget ansvar for handlinger og valg.

Å opprettholde en tilfredsstillende grad av medvirkning kan være utfordrende både for den som hjelper og den som mottar hjelp. Vansker med dette vil øke ytterligere da man arbeider med barn.

FN's Barnekonvensjon (1989) og Barnevernsloven (1992) sier også noe om barns rett til medvirkning i saker som direkte gjelder de. FN's Barnekonvensjon er overordnet og gjeldene.

Artikkel 12 slår fast følgende:

«1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunktene i alle forhold som vedrører barnet, og gi barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet. (2. For disse formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller ved en representant eller et egnet myndighetsorgan og på en måte som samsvarer med vedkommende lands sakbehandlingsregler)» (FN's Barnekonvensjon, 1989).

Videre forteller Barnevernsloven (1992) som tidligere omtalt, om barns rettigheter til å bli informert, uttale seg og bli hørt.

Kort oppsummert kan man si at brukermedvirkning bidrar til at gode løsninger skapes i samarbeid mellom bruker og sosialarbeider. Videre bygger brukermedvirkning også på det å se mennesket og ressursene, ikke bare problemene og hindringene som foreligger.

Brukermedvirkning bidrar til at brukeren blir en person med ressurser. Dette skal vi nå gå nærmere inn på.

3.4.3 Styrkeperspektiv og resiliens

Når enslige mindreårige asylsøkere ankommer Norge er mange av barna traumatiserte og har blant annet psykiske problemer på grunn av hendelser de har vært borti. Det er viktig i arbeid med disse barna å ikke bare fokusere på problemene og det vanskelige, men også ha et fokus rettet mot at de faktisk har kommet seg til Norge, og at de nå har et liv foran seg her. Mange barn har selv store drømmer om å bli leger eller advokater. Som miljøterapeut er det viktig å hjelpe barna i denne prosessen med å takle vanskene sine, men også bygge opp under de positive sidene som faktisk ligger der, eller hjelpe de med å oppdage nye sider ved seg selv. Dette kan beskrives som å ha et styrkeperspektiv. Styrkeperspektiv innebærer med andre ord å bygge på menneskers styrker.

Ved å ha et styrkeperspektiv som miljøterapeut vil man kunne bidra til å styrke barna. Som miljøterapeut må man fokusere på de ressursene og sterke sidene som allerede ligger latent hos barna, og bygge videre på disse. Men hva er styrker? Det kan være så mangt. Ett barn kan være flink til å male, ett kan være flink til å synge, og et annet kan være flink til å vise omsorg for

andre. Er en gutt flink i fotball, skal man oppfordre til fortsettelse med denne aktiviteten, hjelpe gutten til å nå sine mål og drømmer, slik at gutten vil oppleve mestring. (Saleebey, 2006).

Som miljøterapeut bør man forsøke å finne ressurser hos hvert enkelt barn, se etter muligheter, registrere eksisterende styrker, speile de tilbake, og deretter hjelpe barna med å se hvor de har sine styrker. Fokus på å motivere barna til deltagelse i skole, lek og aktiviteter for positiv utvikling er viktig. Det at barna klarer å delta i sosiale sammenhenger, aktiviteter og prestere på skole, er tegn på at barna har iboende styrker i seg. Mange barn kan være vanskelig å komme innpå for miljøterapeutene, men da er det desto mer viktig å forbli positiv og oppfordre til ulike aktiviteter (Saleebey, 2006).

Miljøterapeuter bør ha et positivt fokus på aspektene som hvert enkelt barn mestrer, og gi barnet handlingsalternativer. Fokus på å fremheve ressurser og potensial vil føre med seg gode ting, fremfor å ha et fokus på det faktiske problemet. Respondentene fortalte at de hadde et stort fokus på å bygge opp under situasjoner som barna presterer bra. Barnet vil selv oppleve å være mer motivert da det er snakk om aktiviteter som barnet selv har lyst til, og man bør som miljøterapeut anse barnas erfaringer som kilder til ny kunnskap om dette.

Saleebey (2006) snakker også om resiliens i forbindelse med styrkeperspektiv. Resiliens innebærer den styrken noen mennesker har til å snu en negativ opplevelse, overleve sykdom, gjennomgå smerte eller oppnå mål. Noen mennesker har en spesiell evne til å takle vanskelige livssituasjoner og komme seirende ut av negative opplevelser. Oppedal et. al (2009) understreker at det er en betydelig andel av disse enslige mindreårige asylsøkerne som fungerer godt i samfunnet og har en god psykologisk tilpasning og fungering i samfunnet til tross for deres bakgrunn og opplevelser. Dette var noe som flere av respondentene også snakket om. De var forundret og imponert over hvor velfungerende mange av de enslige mindreårige asylsøkerne er, og at de er imponert over hvordan barna klarer seg så godt.

3.4.4 Barns utvikling gjennom aktivisering og integrering

Enslige mindreårige asylsøkere er barn som er understimulert innenfor visse områder.

Viktigheten av at de blir stimulert da de bor på omsorgssentre er viktig for at de skal få en best mulig fremtid, og et godt liv. Alle barn er forskjellige, og utviklingen deres skjer i forskjellige tempo. Det er flere faktorer som bidrar til barns utvikling og hvordan de utvikler seg. Kvaran og

Holm (2012) tar for seg flere av disse. Jeg skal nå snakke litt om disse ulike aspektene som bidrar til positiv utvikling hos enslige mindreårige asylsøkere, og som det er essensielt for videre utvikling, at miljøterapeuter på omsorgssentre tar tak i og følger opp. Alle de nedenfornevnte punktene er også aspekter som respondentene uttrykte at de hadde et fokus på å oppfordre barna til å delta i. Respondentene var klar over alle de positive effektene aktivisering og integrering følger med for enslige mindreårige asylsøkere.

3.4.4.1Lek

Det første som understrekes av Kvaran og Holm (2012) er viktigheten av lek. Lek hvor barn har det gøy og koser seg er en viktig bidragsyter til at barn lærer seg ferdigheter som innebærer både kroppslig, følelsesmessig, sosial og intellektuell art. Kvaran og Holm (2012) påpeker at lek fører til at barn utvikler seg som individer. De fleste nordmenn tar det for gitt at barn leker, men eksempelvis mishandlede barn kan ha vanskeligheter med å leke. Kvaran og Holm (2012) forteller om barn som mister lærdom som er vanlig for de fleste barn på grunn av at lek er blitt undertrykt av mishandlingen de har gjennomgått. Disse barna kan bli passive og isolert, mens andre kan bli aggressive og utagerende. Barn som har opplevd mye vold enten i hjemmet, eller sett dette i forbindelse med krig, tyr ofte til vold i situasjoner hvor de ikke vet hvordan de skal opptre (Kvelling, 2010). Som miljøterapeut er det viktig at man tillater at barna er barnslige og får delta i lek. Mange av de enslige mindreårige asylsøkerne har gjerne ikke hatt egne leker, eller hatt muligheten til å oppføre seg som et barn, da de har måttet oppdra sine eldre søsken, eller levd liv hvor de har vært mye stille og i skjul.

3.4.4.2Skolegang og utdanning

Dette er også en viktig arena for barn hvor miljøterapeuter bør oppfordre til høy deltagelse. Dette er et område som kan åpne for forandring og utvikling av ressurser. Kvaran og Holm (2012) trekker frem sosialisering som et viktig punkt. Det er gjennom skolegang at barn gradvis utvikler seg til ungdom og sosialiserer seg med voksne. Har man problemer med utdanning blir man raskt hengende etter, og man mister mange av de forutsetningene som burde ligge til grunn for at man skal kunne leve et lykkelig liv og ha det godt. Skolen er den arenaen hvor man møter barn på sin egen alder, og skaffer seg venner. Respondent R1 uttaler: «Det er veldig bra at vi har barneskolen hvor barna kan sosialiseres.» Videre vil dette sosiale samspillet kunne utvikle seg videre på

fritiden. Sett i et slikt lys er skolen en avgjørende arena for integrering av enslige mindreårige asylsøkere. Barn som har hatt en vanskelig oppvekst kan reflektere dette gjennom utfordringer de møter på i skolen, eksempelvis «språkproblemer, konsentrasjonsvansker, uro og manglende kognitive kunnskaper» (Kvaran og Holm, 2012, s. 162). I tillegg vil de som faller utenfor skole og aktiviteter med jevnaldrende søke seg til andre i samme situasjon, noe som er en uheldig utvikling.

3.4.4.3 Aktivitet og integrering

Sosialisering er som allerede nevnt, veldig viktig. Sosialisering skjer gjennom deltagelse i aktiviteter. Aktiviteter beskrives av Kvaran og Holm (2012, s. 76) som «alt fra lek til lønnet arbeid, dagligdagse rutiner og vaner, sport og hobbyer. Aktivitet er rett og slett det vi gjør.» Aktivitet kan variere veldig, og hvilke aktiviteter man bedriver avhenger av mange ulike faktorer, blant annet alder, klasse, kjønn, kultur (Kvaran og Holm, 2012).

Ved at enslige mindreårige asylsøkere deltar i sosiale settinger og forstår sosiale koder, bidrar til at de blir deltagende i et fellesskap, og dermed integreres. Den prosessen hvor barna møter andre mennesker, og er en aktiv deltaker i gjensidig samhandling med mennesker, er utviklingsfremmende. Aktivitet og sosialisering er nøkkelen til integrering i en fremmed kultur. De sosiale kodene som finnes blant barn er annerledes enn de faste inkorporerte hos voksne mennesker. Hvordan man skal opptre blant barn kan være uklart, og mange barn som er nye i et miljø må ofte prøve og feile i prosessen med å bli godtatt og integrert.

Aktivitet er ikke viktig bare i forbindelse med sosialisering, men også kroppslig. Å være i fysisk aktivitet er bra for fysisk og psykisk helse. Mange enslige mindreårige asylsøkere sliter med svak psykisk helse, og fysisk aktivitet kan bidra til at de bruker kroppen mer, produserer endorfiner, blir mer slitne, og sovner bedre. Fysisk aktivitet har kun positiv effekt og kan fremme en bedre psykisk helse, i tillegg til opplevelsen av mestring (Kvaran og Holm, 2012).

3.4.4.4 Hverdagslivets rutiner

Faste rammer og rutiner kan bidra til at barnas hverdag blir mer forutsigbar, og gir barna opplevelsen av at et omsorgssenter kan være som et vanlig hjem. Struktur ved eksempelvis faste måltider og tidspunkt for skolearbeid, kan bidra til trygghet. Barn som kommer fra turbulente hjem og/ eller land trenger en oversikt over en planlagt hverdag. Alt positivt som er «rundt»

barnet er med på å fremme barnets utvikling på en god måte. Respondent R2 kom med et utsagn som støtter dette: «Jeg opplever at de (barna) som har hatt en trygg oppvekst og kommer fra et stabilt hjem før de må flykte, at de (barna) klarer seg bedre. Barn med trygg oppvekst takler livet i Norge bedre enn barn som har hatt det utrygt hele livet.» Schaffer (1993) hevder også at stabilitet og rutiner, selv for barn i en kritisk livssituasjon, er med på å bidra til at man unngår en uheldig utvikling. Forutsigbarhet, ikke bare i hjemmet, men også i barnehage, skole og andre arenaer hvor barnet oppholder seg, er med på å beskytte barnet (Schaffer, 1993). Videre understreker Schaffer (1993) at hverdagens rutiner også gradvis må endres for at man skal kunne utvikle seg videre.

Kort oppsummert kan man si at miljøterapeuter i et omsorgssenter har en viktig oppgave med å stadig legge til rette for at det er stabilitet og faste rammer som barna kan utvikle seg i, men også at de har et liv preget av lek, gode skoleprestasjoner og deltagelse i sosiale settinger og aktiviteter.

3.5 Profesjonalitet og kompetanse

Røkenes og Hanssen (2006 (sitert i Kvaran og Holm, 2012)) beskriver en profesjonell fagperson på følgende måte; «En som har tilegnet seg en bestemt fagkompetanse, og som er blitt sosialisert inn i normer og verdier for en bestemt yrkesgruppe.» Er man profesjonell besitter man kunnskap og ferdigheter som er nødvendig for å kunne jobbe innenfor et spesifikt arbeidsfelt. Det er også viktig å besitte personlig kompetanse, eksempelvis kommunikasjonsevner og etisk refleksjon. Sagt på en annen måte er profesjonalitet en sammensetning av tre ulike komponenter: kunnskap, ferdigheter og personlig kompetanse (Kvaran og Holm, 2012).

Å arbeide som miljøterapeut er utfordrende og varierende arbeid. Man vet aldri tid eller sted for arbeidet, da dette avhenger av klienten. Når man jobber på et omsorgssenter kan det være behov for trøst da man sitter foran tv-en, mens det kan være diskusjon eller samtale rundt middagsbordet (Kvaran og Holm, 2012). Videre forteller Kvaran og Holm (2012) om hvor varierende rollen som miljøterapeut kan være.

Egen adferd forteller i seg selv veldig mye om personlighet, holdninger og verdier, og er noe man som miljøterapeut bør være bevisst til enhver tid. For å ha et profesjonelt forhold til

barna på institusjonen er det viktig å faglig kunne begrunne hvilke valg man gjør, noe som krever refleksjon rundt egen praksis. Ved å formidle denne refleksjonen gjennom seg selv, og i tillegg ha kunnskap og empati, utstråler profesjonalitet (Kvaran og Holm, 2012).

Larsen (2004) skriver at hvor godt den miljøterapeutiske organisasjonen fungerer, er med på å bestemme om det miljøterapeutiske arbeidet er godt nok. Høy kvalitet på oppgaveløsning er en viktig forutsetning for at organisasjonen skal være legitim (Larsen, 2004).

Det er flere kjennetegn eller faktorer ved en organisasjon som kan bidra til at det er høy kompetanse. Larsen (2004) trekker frem viktigheten av en tydelig definering av den miljøterapeutiske oppgaven og fagsynet organisasjonen har. Videre nevner Larsen (2004) også at man bør være aktiv og reflektert overfor forholdet mellom organisering og det faktisk terapeutiske arbeidet.

Larsen (2004) påpeker viktigheten av å være profesjonell kollegaer imellom også. En god dialog mellom kollegaer kan bidra til nødvendig refleksjon rundt praksisen som bli utøvd. Som miljøterapeut er det nødvendig med kompetanse innenfor flere områder, og kommunikasjon og samtale kollegaer imellom om dette, kan være en betydelig positiv tilførsel. Det er viktig at personalgruppen føler at de er i stadig utvikling og at deres kompetanse øker. Mestring er viktig for den videre motivasjonen i arbeidet. Mangler man energi og er motløs kan arbeidshverdagen bli tøff (Larsen, 2004). Respondent 2 uttalte følgende om hennes tanker rundt ankomst av et nytt barn:

«Jeg møtte meg selv veldig i døren da jeg fikk en telefon fra PU (Politiets utlendingsenhet) at det hadde ankommet en gutt fra Algerie på 14 år, for da tenkte jeg på en annen gutt vi hadde hatt som var 14 år fra Algerie som var mye arbeid. Jeg tenkte at «nei, dette går ikke.» Helt ærlig krysset jeg fingrene for at de ikke skulle være like, og jeg holdt faktisk på å begynne å gråte.»

En kollegagruppe som er sliten har lite å bidra med for å kunne være en ressurs for barna som er avhengige av å bli aktivisert og møtt med positivitet. Viktigheten av å klare å møte barna med et smil og en enighet blant kollegagruppen er stor, og barna legger raskt merke til og det ikke er enighet blant kollegaene.

Mange organisasjoner tilbyr skolering og veiledning til sine ansatte. Dette vil være med på å positivt påvirke de ansattes arbeidsprosess og oppgavene de utfører. Respondentene fortalte om et prosjekt de tar del i, kalt «Handlekraft» som innebærer traumebevisst omsorg. Larsen (2004) påpeker viktigheten av at miljøterapeuter opplever utvikling, og at de innehar nødvendig kompetanse for å kunne utføre sine arbeidsoppgaver med selvsikkerhet.

Kvaran og Holm (2012, s. 163) beskriver godt de forventningene som ligger for at man skal være en god miljøterapeut:

«Utfordringen til miljøterapeutene i barnevernsinstitusjoner er at de på samme tid skal være motivatorer, oppdragere, kamerater og sparringpartnere. De skal inspirere, invitere til relasjon, og de må selv åpne seg for at de unge skal ha mulighet til å være åpne tilbake. Samtidig skal miljøterapeutene være tydelige på grenser og verdier og av og til være den hoggestabben de unge har behov for å kjeft og smelle på. Dette krever ulike kunnskaper, egenskaper, erfaringer og holdninger.»

Hvor realistisk det er at man skal klare å fylle denne rollen kan diskuteres, men det er klart at dette er gode visjoner å strekke seg mot.

4. Metodiske betraktninger

Enkelt forklart innebærer forskning at man ønsker å «søke etter forståelse eller klarhet i en sammenheng, eller et forhold» (Dalland, 2007, s. 16). Det som avgjør om en forskning er god eller ikke, er i hvor stor grad man oppnår en klarhet i det som blir undersøkt (Dalland, 2007).

I dette kapittelet gjør jeg rede for mine valg av metode gjennom hele arbeidsprosessen. Dette innebærer valg av metode, innhenting av data, og bearbeidelse, kategorisering og analyse av datamateriale. Denne gjennomgangen blir gjort for at leseren skal kunne følge mine tanker og refleksjoner.

Før arbeidsprosessen vil bli forklart, sier jeg noe om mitt grunnlag for forståelse og drøfting av data.

4.1 Hermeneutikk

Som allerede beskrevet er min problemstilling, hvordan miljøarbeidere på Østlandet i Norge opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere. Jeg ønsket å få en beskrivelse av hvordan de ansattes situasjon er, for å kunne forstå den. Hermeneutikk er et av hovedsynene på hvordan kunnskap blir til (Dalland, 2007). Dalland (2007) forteller at hermeneutikk betyr fortolkningslære. Sett i historisk betydning ble det brukt til tolkning av blant annet Bibelen. «Hermeneutikk handler om å fortolke meningsfulle fenomener og å beskrive vilkårene for at forståelse av mening skal være mulig,» skriver Dalland (2007, s. 55). Gilje og Grimen (1993) påpeker at mening brukes ikke kun om menneskelige aktiviteter, men også om tolkning av menneskelige aktiviteter. Det som er viktig er at for at man skal kunne forstå disse, må man fortolke det. Eksempelvis vil en lege ha kunnskap om hvorfor en person har fått lungekreft; livsstil, kroppslige faktorer og lignende. Likevel vil legen ikke kunne vite alt om hvordan personen opplever denne sykdommen. Forklart på en annen måte; lungekreft kan ikke bli sett på som en hendelse alene. For å få fatt i det særegne med denne sykdommen må man se den i sammenheng med historien til personen som er rammet (Dalland, 2007). Dalland (2007) understreker hvordan man må se mennesket som en enhet som er satt sammen av flere deler av opplevelse, og det er denne helheten av delene som utgjør en opplevelse. Denne måten å tenke på kalles hermeneutikk. Naturvitenskapen vil gi en forklaring av fenomenet lungekreft, mens man

ved hjelp av hermeneutikken kan danne seg en forståelse av hvordan det er å ha denne sykdommen, eksempelvis smerten og redselen for å dø (Dalland, 2007).

Kort oppsummert kan man si at man ved hermeneutisk tolkning finner underliggende mening i et fenomen ved å tolke dette, og at man da fokuserer på et dypere meningsinnhold enn det som er innlysende (Thagaard, 2009). For å kunne gjøre en god tolkning må man skifte litt på posisjonen man har, og veksle mellom å se helheten og enkeltdelene (Dalland, 2007), siden fenomener kan tolkes på flere nivåer.

4.1.1 «Før- forståelse»

Erfaringer mennesket har fra livet vil påvirke hvordan man ser ting. Eksempelvis vil en person bli preget av sin oppvekst og dette vil påvirke hvordan man betrakter ulike hendelser. Det samme gjelder når det kommer til utdanning. Er man lege og skal forske på barneskoleelever, vil denne legen antagelig ha et annet fokus, enn en lærer ville hatt. Gilje og Grimen (1993) nevner Bourdieu i boken «Samfunnsvitenskapenes forutsetninger.» Gilje og Grimen (1993) forteller at Bourdieu omtaler et begrep kalt habitus, som er den kulturelle, sosiale og erfaringsbaserte kapitalen som man som forsker vil ha med seg i sitt arbeid (Gilje og Grimen, 1993).

Antagelser mennesker har om verden, kaller Jacobsen (2010) «før-dommer». Dette er antagelser som mennesket har lært gjennom livets løp, og ofte tar man disse antagelsene for gitt, fordi man anser det som en selvfølge. ««Før-dommer» er et resultat av en livslang sosialisering der vi lærer å se verden på spesielle måter» (Jacobsen, 2010, s. 42).

Disse «før- dommene», også kalt «før-forståelse», er noe det er viktig å være bevisst når man forsker. Kunnskap, tanker, erfaringer og meninger man har om et fenomen, kan være med på å forme forskerens fortolkninger. Som forsker hadde jeg med meg en «før-forståelse» om fenomenet jeg forsket på, når jeg satte i gang med arbeidet. Jeg er utdannet sosionom, og jeg jobber selv i Buf-etat (Barne-, Likestillings Og Inkluderingsdepartementet) med enslige mindreårige asylsøkere, som miljøterapeut. Jeg var klar over at min habitus ville prege min forskning på grunn av tidligere erfaringer som ligger i bakhodet. Hele arbeidsprosessen har jeg forsøkt å være bevisst mine egne verdier, erfaringer, meninger, og kunnskap. Mye fokus har

ligget på å unngå å la dette farge min forskning. Bevissthet og selvsikkerhet rundt egen referanseramme er viktig for å kunne opptre så nøytral som mulig.

Jeg har forsøkt å ikke ha en hypotese eller ha fokus på noen spesielle teorier før jeg utførte intervjuene med respondentene. For å forstå respondentenes opplevelser og uttalelser på best mulig måte, er det hensiktsmessig å ha en størst mulig grad av åpenhet overfor respondentene og hva de forteller.

Kort oppsummert er det mest hensiktsmessig i kvalitativ forskning om man som forsker klarer å sette sine egne «før-dommer» i parentes, og at man klarer å være genuint åpen og interessert i hva respondenten har å fortelle, og ikke fiske etter noe spesielt, dette til tross for at man alltid vil ha noen ideer i hodet om hva man ønsker å undersøke.

4.2 Valg av metode

Fokuset for oppgaven er hvordan miljøterapeuter på Østlandet i Norge, opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere. Her ønsket jeg å gå i dybden og fange opp de ansattes subjektive meninger og tanker rundt arbeidet deres.

Som forsker hadde jeg ulike metoder å velge mellom. Tranøy (sitert i Dalland, 2007, s. 71) definerer metode som «en fremgangsmåte for å frembringe kunnskap eller etterprøve påstander som fremsettes med krav om å være sanne, gyldige eller holdbare,» og Halvorsen (2008) definerer metode som studien av verktøyene man tar i bruk for å innhente informasjon. En metode blir tatt i bruk når man ønsker å undersøke virkeligheten og gjøre oppdagelser. I følge Dalland (2007) sier metoden som blir valgt noe om hvordan man bør gå frem for å søke denne kunnskapen.

Problemstillingen er oftest utgangspunktet for valg av metode, da den metoden som på den mest relevante måte belyser problemstillingen, er den som vil egne seg best som metode. Som forskningsmetode i mitt arbeid valgte jeg å ta i bruk kvalitativ metode. Det mest karakteristiske kjennetegnet ved kvalitativ metode er ifølge Dalland (2007) at denne metoden har fokus på å oppdage meninger og opplevelser som ikke lar seg måle eller beskrives med tall. Ved å ta en kvalitativ tilnærming hadde jeg større mulighet til å skaffe ny kunnskap og danne en dypere

forståelse for fenomenet, siden denne tilnærmingen er mer åpen og fleksibel enn en kvantitativ tilnærming (Jacobsen, 2010). Gjennom arbeidsprosessen var det rom for at uventede ting kunne dukke opp, og at endringer kunne skje (Thagaard, 2009).

4.2.1 Intervju

Min problemstilling er hva man kan kalle en utforskende problemstilling, hvor jeg søkte å finne en forståelse. Jeg ønsket å forstå hvordan miljøarbeidere på Østlandet arbeider med enslige mindreårige asylsøkere, og hvordan de opplever sitt arbeid. Jeg ansa kvalitativ metode som den beste metoden, da denne åpner for det ukjente og uventede, og ga meg muligheten til å danne en helhetlig forståelse (Jacobsen, 2010).

Videre valgte jeg å bruke intervju for å innhente kvalitative data. Ved å ta i bruk denne metoden gikk jeg intensivt til verks ved å undersøke få enheter, men til gjengjeld ville jeg få muligheten til å finne nyanser og detaljer av hver enkelt respondent (Jacobsen, 2010).

Observasjon kunne ha vært en tilleggs metode, men det var vanskelig for meg å få tilgang til å observere. Ved å fange miljøterapeutenes oppfattelse, var jeg avhengig av å høre hva respondentene selv hadde å si, hvilke perspektiver de hadde, og hvilken mening de la i spesielle fenomener. Kvalitative intervjuer passet bra i denne sammenhengen.

Intervju ble brukt ved at jeg utførte semi-strukturerte "samtaler" med mine respondenter. Jeg utførte semi-strukturerte intervjuer for å kunne få nyanserte svar fra respondentene.

4.2.2 Semi-strukturert intervju

Jeg så det som en fordel å foreta individuelle intervjuer, da dette kunne gjøre det lettere for meg som forsker å danne en god relasjon til respondenten og skape en tryggere atmosfære å snakke i.

Jeg valgte å utføre intervjuer som var ansikt-til-ansikt med respondenten, i stedet for å ta de over telefon eller gjennom ulike nettbaserte metoder som eksempelvis Skype. Dette var viktig for meg fordi kroppsspråket var en viktig tilleggsopplysning jeg fikk av respondenten når jeg utførte intervjuene. Oppfattelsen av respondentens kroppsspråk var med på å gjøre mine analyser av data noe lettere. Ved å snakke med respondentene ansikt-til-ansikt hadde jeg større muligheten til å skape tillitt, berolige respondent og få han eller hun til å føle seg trygg. Jeg som forsker kunne

berolige respondenten på at intervjuet ikke var en test hvor de svarte rett eller galt, men at jeg kun var genuint interessert i å høre deres tanker og meninger, og ikke er ute etter å ta de på noe. Samtale ansikt til ansikt kunne bidra til at det ble dannet en relasjon hvor respondenten ønsket å komme med nyanserte svar.

Jeg ønsket å utføre semi-strukturerte intervjuer. Dette er intervjuer som bærer preg av en struktur som var noe midt i mellom strukturerte og ustrukturerte intervjuer (også kalt lukkede og åpne intervjuer). Ved et strukturert intervju vil man som forsker ha ferdig utformede spørsmål forberedt før intervjuet, som man ønsker å stille, mens ustrukturerte intervjuer vil gjenspeile at forskeren har få føringer for hva samtalen vil omhandle.

Ved min semi-strukturert tilnærming, forsøkte jeg som forsker å være ganske åpen, og legge så få føringer som mulig på fenomenet jeg forsket på. Jeg bestemte meg for å utføre intervjuer hvor jeg hadde forberedt noen få veldig åpne spørsmål. Jeg ønsket at dette ville bidra til at respondentene skulle uttale seg fritt, i tillegg til noen punkter jeg hadde notert ned som jeg ønsket å snakke om når, og om, dette falt seg naturlig. Jeg ønsket ikke å være på jakt etter noe spesielt, fordi jeg fryktet at dette ville farge mine tolkninger av respondentenes uttalelser.

4.2.3 Styrker og svakheter ved intervju

Det er mange fordeler ved valg av kvalitative intervju som metode. Det er en åpen måte å innhente data på, og det gir nyanserte data (Jacobsen, 2010). Jacobsen (2010) forteller at denne type data vil bringe frem det særegne og spesielle ved hver enkelt respondent og hans eller hennes historie. Intervju som metode medfører få respondenter, som igjen bidrar til at man som forsker får muligheten til å skape litt nærhet til respondenten, og man kan skape en trygg ramme rundt intervjuet. Muligheten til «å komme under huden» på respondenten, som Jacobsen (2010) sier, innebærer at man som forsker kan skape gode samtaler og innhente mye godt data-materiale.

Når man utfører intervjuer kan åpenhet føre til at nye og uventede aspekter kan dukke opp, og man har muligheten til å være spontan og følge denne nye tråden ved å stille oppfølgingsspørsmål og undersøke dette nærmere. Flexibilitet gir mulighet til å stadig endre fokus og strategi for forskningen, da det er et gjensidig påvirkningsforhold mellom utforming av

problemstilling, innhenting av data, og analyse og tolkning. De ulike aspektene i prosessen kan overlape hverandre (Thagaard, 2009).

I likhet med andre metoder, medfører det også negative sider ved å ta i bruk kvalitative intervjuer som metode. Å utføre intervjuene, transkribere og bearbeide all dataen som innhentes er ressurskrevende, og tar tid. På grunn av dette blir man nødt til å begrense antall enheter man studerer. Det blir snakk om et prioriteringsproblem hvor man må velge nyanserikdom over et bredt utvalg enheter. Dette vil igjen føre til et nytt problem, nemlig representativiteten. Kan man si at en persons tanker og syn kan gjelde for mange andre mennesker? Her får man et generaliseringsproblem. Eventuelle funn i denne oppgaven vil være vanskelig å si at vil gjelde for andre ansatte ved omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, enn de som har blitt intervjuet (Jacobsen, 2010).

Den store mengden med data man sitter igjen med etter ett eller flere intervjuer, kan by på problemer også i forhold til at det er krevende å sortere og få oversikt over all informasjonen man sitter med. På denne måten kan fleksibiliteten ved intervju som metode i seg selv bli et problem. I tillegg er det utfordrende « å se » all informasjonen man sitter med. Hvis man har feil fokus kan man lett overse ting og miste detaljer og nyanser. Som allerede omtalt er det viktig å være bevisst at man har noen «før-dommer» som kan være med på å påvirke hvordan man tolker eller ser ting, og man bør være bevisst hvilke «forsker-briller» man har på seg slik at man ikke ubevist filtrerer ut data.

Nærhet til respondenten ble tidligere nevnt som en styrke ved å velge intervju som metode, men hvis nærheten blir for stor, kan dette være en ulempe. Hvis man som forsker blir for opphengt i forskningen, eller hvis man forsker på et felt som man selv er en del av, kan det være vanskelig å beholde profesjonaliteten. Evnen til å være kritisk til data kan bli svekket, og i verste fall kan man risikere å ta siden til respondentene og forsvare de, i stedet for å forbli nøytral. En siste svakhet jeg ønsker å ta opp er undersøkelseeffekten. Med dette menes at det er nettopp fordi dette fenomenet blir forsket på, at det har dukket opp ventede eller uventede resultater. Dette kan innebære blant annet at mennesker som vet at de blir observert, oppfører seg på en annen måte enn de normalt ville ha gjort. I intervju-situasjon kan dette i verste fall føre til at respondenten gir forskeren de svarene han eller hun tror at forskeren vil høre, og ikke hva de

faktisk mener selv. Det kan være vanskelig å vurdere om respondenten blir påvirket av å ta del i forskningen eller ikke.

4.3 Datainnsamling

Datainnsamling er å beregnes som en av de viktigste fasene i forsker arbeidet. Som nøye omtalt, har jeg valgt å innhente data ved å foreta intervjuer. Jacobsen (2010, s. 56) forklarer den enkleste definisjonen på kvalitative data som «ord, setninger og uttrykk». Dette innhentes oftest gjennom samtaler med mennesker.

Jeg vil nå se på valg og vurderinger som er blitt gjort ifht utvalg av respondenter, og en redegjørelse av disse, samt intervjuguiden og utførelsen av selve intervjuene.

4.3.1 Utvalg av respondenter

I min problemstilling står det eksplisitt at jeg er ute etter å finne ut hvordan miljøterapeuter som jobber på omsorgssentre på Østlandet i Norge, opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere. Det var derfor ansatte som jobber som miljøterapeuter på omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere i regi av Bufetat, som jeg var interessert i å intervjuer. Jacobsen (2010) forteller at personer med direkte kjennskap til et fenomen, eksempelvis ved at de har deltatt i en hendelse, eller ved at de er medlem av en spesiell gruppe, kalles respondenter. Jeg vil i resten av oppgaven omtale de personene jeg har intervjuet som respondenter, siden de er representanter for den gruppen jeg har forsket på.

Miljøterapeut er den stillingsbeskrivelsen ansatte som jobber direkte i miljøet med barna på et slikt omsorgssenter, besitter. For å være kvalifisert til denne stillingen er ingen spesifikk utdanningsretning krevet, og de ansatte har veldig variert arbeids- og utdanningsbakgrunn. Mitt ønske var i hovedsak å ta et strategisk valg ved å ha respondenter med sosialfaglig bakgrunn, og mer spesifikt 3-årig sosionom- eller barnevernspedagog utdanning.

Videre står det i min problemstilling at det er de ansatte på omsorgssentre på Østlandet i Norge jeg ønsket å ha som respondenter. Med bakgrunn i dette har jeg vært på 3 ulike avdelinger. Jeg vil ikke gå nærmere inn på hvilke avdelinger jeg har valgt ut, med tanke på anonymitet. Jeg

valgte å ha respondenter fra 3 ulike avdelinger for å få et mest mulig variert utvalg. Det er derimot viktig å understreke på nytt at denne oppgaven ikke ønsker å generalisere funn til å gjelde alle ansatte på alle omsorgssentre på hele Østlandet, da utvalget er av slik liten art. Det er kun ønskelig å beskrive og forstå innholdet og meningen med hva som blir sagt av respondentene (Dalland, 2007).

4.3.2 Utvalg og vurderinger

Jeg visste at jeg ønsket å skaffe respondenter fra tre ulike avdelinger, og anså derfor å intervju to respondenter per avdeling som et rimelig utvalg, noe som ga totalt 6 respondenter. Ved bruk av kvalitativ metode er ikke antallet respondenter avgjørende for forskningen, men fokus legges mer på mengde data man har mulighet til å hente ut. Hovedfokuset lå på å samle data som ga ulike nyanser, men som også gikk i dybden (Jacobsen, 2010).

Ved utvalg av respondenter er det mange ulike kriterier man kan legge til grunn. Jacobsen (2010, s. 11) snakker blant annet om «tilfeldig utvalg, bredde og variasjon, informasjon, de typiske og de ekstreme». Jeg anser mitt utvalg som en slags blanding. Først og fremst må det nevnes at jeg selv har jobbet som miljøterapeut på en avdeling på et omsorgssenter på Østlandet. Dette gir meg «et ben innenfor» organisasjonen, og avstanden for å tilnærme seg andre avdelinger og ta kontakt var dermed ikke så lang som den muligens kunne ha vært for en utenforstående. Jeg tok kontakt på telefon med avdelingslederne på tre ulike avdelinger og fikk arrangert et møte hvor jeg kunne snakke med de om min forskning. Jeg ble velvillig møtt da jeg forklarte om min forskning og mine hensikter (se vedlegg 1), og alle syntes det var gøy at det ble forsket innen deres felt. Det har vært viktig for meg at hensikten med intervjuene ikke skal være skjult. Jeg anser ikke min problemstilling som følsom eller sensitiv på noen måte, så det har ikke vært nødvendig å ta forbehold i forhold til det. Jeg understreket at denne forskningen kun var grunnet i interesse for dette feltet, og at jeg på ingen måte var ute etter «å ta» noen av de ansatte på noe. Å ha dette klargjort var også viktig for å kunne innhente et informert samtykke av respondentene (se vedlegg 1). Videre snakket jeg med avdelingslederne om aktuelle respondenter, og jeg ble anbefalt 2 ansatte på hver avdeling som de mente ville være gode respondenter for meg, og jeg fikk kontaktinformasjonen til disse.

Med dette i bakhånd vil jeg karakterisere mine kriterier som en blanding av «bredde» og «variasjon», og «informasjon», som er navnet Jacobsen har gitt de ulike kriteriene (2010). «Bredde» og «variasjon» i utvalget har jeg oppnådd gjennom å velge tre ulike avdelinger, men også spredning i kjønn, alder og utdanningsbakgrunn. Med kriteriet «informasjon» menes respondenter som kan gi mye og god informasjon (Jacobsen, 2010). Disse respondentene ble anbefalt meg av deres sjefer fordi de mente disse personen var glade i å snakke, var faglige og bevisste, i tillegg til at de hadde god muntlig fremstillingsevne. Disse kunne med andre ord gi meg god informasjon.

Som en gjest til de snille avdelingslederne for deres samarbeidsvilje spurte jeg om det var noe de ønsket at skulle bli sett på blant de ansatte, som kunne være til en slags hjelp for de. En av avdelingslederne var veldig interessert i de ansattes trivsel og faglighet på jobb. Jeg tilbød meg å ha en kort spørreundersøkelse blant de ansatte, og vi ble enige om dette. Jeg ønsker også å utføre denne spørreundersøkelsen som en anerkjennelse til respondentene mine og den flotte jobben de hadde gjort ved å stille opp i mine intervjuer. Avdelingssjefene var tydelige på at de ønsket en positiv vinkling, og et fokus på hvilke faktorer som var med på å utvikle de ansatte som miljøterapeuter. Resultatene fra denne spørreundersøkelsen har allerede blitt presentert i kapittel 2.4, dette for å forsøke å gi et bilde av hvem miljøterapeutene på disse omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere er, og danne et lite bilde av deres tanker rundt sin egen jobb og trivsel. Fullstendige resultater av spørreundersøkelsen kan leses i vedlegg nr 3.

Neste steg i prosessen var å ta kontakt med informantene. Jeg mailet de et informasjonsskriv om min forskning og mine hensikter, fortalte om møtet med sjefen deres, og at de hadde blitt anbefalt som respondenter til min forskning, og spurte om de hadde lyst og mulighet til å stille opp i intervju. Jeg passet på å understreke at intervjuene ville bli tatt opp på bånd og at de ville forbli anonyme, slik at dette ikke ville komme som en overraskelse på dem. På nytt ble jeg møtt med ivoende positivitet og engasjement, og alle stilte opp uten å nøle. Videre ble sted, tid og dato for intervjuene fastsatt. Etter eget initiativ fra respondentene ble jeg invitert til de ulike avdelingene til å utføre intervjuene på kontoret på institusjonene, da de hadde mulighet til å delta i intervjuene i arbeidstiden.

4.4 Presentasjon av respondentene

Jeg har som allerede nevnt, valgt å ha et utvalg av seks respondenter i forskningen. Min forskning er ikke meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD), da jeg over telefon med en ansatt fikk fripass for dette så lenge arbeidssted, navn, fødselsnummer eller annen informasjon som kunne bidra til å identifisere personen, ikke ble kjent. Dette har jeg tatt i betraktning, og respondentenes personopplysninger eller identitet har aldri i denne arbeidsprosessen blitt nedtegnet i noen dokumenter eller skriv. Identiteten til disse respondentene skal forbli anonyme ved at jeg kun referer til de ved bruk av nummerering. Hver enkelt respondent vil i denne oppgaven bli omtalt som R1, R2, og så videre. Avdelingen de jobber på vil bli referert til som A1, A2 og A3.

Det er ikke mye informasjon jeg ønsker å oppgi, men Tabell 1 vil kunne gi litt informasjon om mitt utvalg. Jeg intervjuet totalt 2 menn og 4 kvinner. Disse var av ulik alder, i et spenn fra tidlig 20-årene, til tidlige 60-årene. Alder vil ikke være spesifikk, dette for å skjerme respondentenes identitet. Utdanningsbakgrunn har jeg kun satt som helsefaglig, for å få en lav detaljeringsgrad, slik at respondentene ikke skal bli lett identifiserbare. Antall år de ansatte hadde arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere varierte også fra 1 til 4 ½ år, men dette vil jeg ikke oppgi nærmere.

Tabell 1: Utvalg

Respondent	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Avdeling	A3	A1	A2	A3	A1	A2
Kjønn	Kvinne	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
Alder	60-årene	30-årene	30-årene	20-årene	20-årene	30-årene
Utdanning	Helsefaglig bakgrunn	Helsefaglig bakgrunn	Helsefaglig bakgrunn	Helsefaglig bakgrunn	Helsefaglig bakgrunn	Helsefaglig bakgrunn

4.5 Utarbeidelse av intervjuguide

Utarbeidelse av en god intervjuguide og god forberedelse før intervjuene var veldig viktig for meg, da dette kunne ha stor innvirkning på forskningsresultatene. Jeg hadde lite intervjuerfaring fra før, og la tid i å forberede meg godt. Jeg hadde veiledningstime med veileder hvor vi

diskuterte intervjuguiden min, og snakket om mulige scenarier som kunne dukke opp i intervjuene.

Intervjuguiden bar preg av at jeg ville utføre semi-strukturerte intervjuer. Innledningsvis hadde jeg korte faktaspørsmål om blant annet alder og utdanning, som var lette for respondentene å besvare, slik at de skulle bli trygge. Jeg hadde en systematisk tilnærming ved at jeg hadde bestemt meg for 4 hovedtemaer jeg håpet å snakke om, med mer spesifikke spørsmål til hvert tema. Dette var svært åpne spørsmål som jeg håpet ville føre til at de snakket mest mulig fritt. Jeg hadde fokus på å ikke stille ledende spørsmål. Når ulike hovedtemaer dukket opp, benyttet jeg meg av å komme med oppfølgingsspørsmål til disse. Eksempelvis hvis de fortalte at dette var et omsorgssenter, spurte jeg; «Du forteller at dette er et omsorgssenter. Kan du fortelle om hvordan du gir omsorg?». Jeg opplevde også at et nytt hovedtema dukket opp, som jeg fulgte opp og noterte der og da.

Før jeg utførte mitt første intervju, foretok jeg et prøveintervju av en bekjent som også er ansatt som miljøterapeut på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere på Østlandet. Kvale (1997) påpeker viktigheten av trening fra intervju, og at uansett hvilken mengde erfaring man har, er det viktig med prøveintervju. Selvtillit i en intervjusituasjon er av stor verdi (Thagaard, 2009). Et prøveintervju vil også bidra til at man kan systematisere intervjuguiden bedre. I mitt prøveintervju oppdaget jeg at jeg måtte endre mitt åpnings/oppvarmingsspørsmål. I utgangspunktet var dette: «Hva står det i din arbeidsbeskrivelse er dine arbeidsoppgaver?» Dette var altfor direkte og formelt, og førte til at «prøve-respondenten» fikk hjerneteppe, og jeg endte bare opp med å få et kort svar, i stedet for en lang redegjørelse, som jeg ønsket. Jeg endret spørsmålet til: «Kan du fortelle om din arbeidshverdag?» Dette førte til at respondentene kunne fortelle relativt fritt, og mange ulike hoved- og under-kategorier kom på banen med en gang. I ettertid har jeg funnet ut at jeg muligens burde ha tatt opp prøveintervjuet på båndopptaker. Dette hadde nok hjulpet meg enda mer i forberedelsene før mitt første intervju.

4.6 Gjennomføring av intervjuet

De fire første intervjuene ble utført i midten av desember 2013. De to siste intervjuene ble utført i begynnelsen av januar 2014. Dette fungerte bra, da jeg fikk tid til å bearbeide intervjuene litt før neste intervju. Alle intervjuene ble utført på et eget rom på de ulike institusjonsavdelingene, og vi

fikk sitte i fred for forstyrrelser. Alle intervjuene ble utført i arbeidstiden til de ansatte, men dette førte ikke til noen problemer.

Hvert intervju ble startet med at jeg fortalte om meg selv, min bakgrunn og forskning, hensikten med forskningen, og hvem jeg forsker for. Etter dette fokuserte jeg på å informere respondentene om selve formalitetene ved intervjuet; at de hadde rett til å trekke seg når de ville, fortelle om intervjuets lengde, og at intervjuet ble tatt opp på bånd, men at respondentene ville forbli anonyme, og innhente deres samtykke til å delta og til å ta opp intervjuet på bånd. Det var viktig for meg at respondenten fikk nødvendig informasjon slik at han eller hun kunne foreta et informert samtykke, og kunne stille spørsmål om det var noe de lurte på. Jeg anså at realistisk lengde på et intervju ville være mellom 45 og 60 minutter.

Etter å ha innhentet generell informasjon om respondentene, som alder og utdanning, startet jeg med et åpent spørsmål for å få i gang samtalen, og få respondenten til å slappe av. Kvale (1997) påpeker viktigheten av de første minuttene av et intervju, og at man som forsker bør uttrykke interesse og respekt. Mitt åpningsspørsmål («Kan du fortelle om din arbeidshverdag?») førte til at mange temaer dukket opp av seg selv, og jeg unngikk spesifikt å stille ledende spørsmål. I stedet for at jeg fikk svar på det jeg mente var viktig, dukket det også opp nye temaer som jeg ikke hadde forventet. Noen av intervjuene bar preg av at vi hoppet litt frem og tilbake mellom temaer, dette muligens fordi de glir litt over i hverandre, men jeg fikk ikke inntrykk av at dette brøt flyten i intervjuene. Jeg fokuserte på å stille gode oppfølgingsspørsmål. Jeg opplevde at jeg klarte dette bedre for hvert intervju jeg gjennomførte. Jeg turte å la det bli stillhet, i stedet for å komme med et nytt spørsmål direkte. Jeg opplevde da at respondentene ville komme med flere utsagn, bare de fikk litt betenkningstid. Jeg lot også respondentene spore av til en viss grad, da dette kunne føre til at interessante temaer dukket opp.

Jacobsen (2010) forteller om ulike «lytteteknikker» man kan ta i bruk under intervjuer, og jeg mener at dette fungerte godt. Jeg erfarte at intervjuene ble bedre da jeg avslappet av mer, noterte mindre, og lyttet aktivt. Ved bruk av båndopptaker ble alt respondentene sa, registrert. Intervjuteknikker jeg tok i bruk var blikk-kontakt og bekreftende respons som nikk og «mm», noe som resulterte i at respondentene fortsatte å snakke om temaet de var inne på.

Tilbake til bruk av båndopptaker, kan dette noen ganger være negativt i den forstand at respondenten blir mer nervøs og gir litt mindre av seg selv i intervjuet. Dette opplevde jeg heldigvis ikke. Jeg anså fordelene ved å bruke båndopptaker som større enn denne risken. Ved å ha alle intervjuene på lydopptak har jeg muligheten til å gjengi hva som ble sagt direkte, med ordrette sitater.

4.7 Bearbeidelse av data

Når all data er samlet inn, må man behandle og analysere disse. Det finnes ulike tilnærminger til analyse av kvalitative data (Jacobsen, 2010). Jacobsen (2010, s. 125) forteller at de ulike tilnærmingene har et fellestrekk: «Vi veksler mellom å analysere deler og å se deler i en større helhet». Dette referer til hermeneutikk som allerede er omtalt i kapittel 4.1. Jeg vil nå redegjøre for prosessen av bearbeidelse av innsamlet data.

4.7.1 Transkribering

All kvalitativ analyse starter med at man samler all rådata man har (Jacobsen, 2010). Som allerede nevnt ble det tatt i bruk båndopptaker i intervjuene. Jeg brukte min iphone som båndopptaker, og sørget for at opptakene ble slettet innen 2 måneder. Hele intervjuene har blitt transkribert ordrett. Alt er nedskrevet på bokmål. Ved pauser har jeg valgt å registrere dette med kolon (:). Jo flere etter hverandre, jo lengre var pausen. «...» blir tatt i bruk der hvor setninger ikke ble fullført. I enkelte tilfeller har «ehh», «hmm», og diverse uttrykkelser blitt sløyfet, dette for å tydeligere få frem hovedpoenget til respondenten. Sitater som inneholder «(...)» indikerer at deler av setningen er blitt fjernet. Kroppsspråket til respondentene er ikke notert, da jeg ønsket å gjøre dette kun ved ekstreme tilfeller, noe det ikke forekom noen av.

4.7.2 Analyse

Jacobsen (2010) forteller om innholdsanalyse som en av flere tilnærminger til kvalitativ analyse. Her er formålet å gjøre data mindre komplekst ved å strukturere den, og få mer oversikt. Mange analyser av intervjuer kan bli utført uten bruk av en spesifikk analyseteknikk. Noen tar i bruk

ulike sammensetninger av metoder og teknikker, mens andre kan være preget av teoretiske fortolkninger. Dette gir en indikasjon på at viktigheten av å ta i bruk en spesifikt analytisk metode ikke er like stor, så lenge forskeren besitter teoretisk kunnskap om temaet som blir forsket på, og at intervju spørsmålene er teoretisk kvalifiserte (Kvale og Brinkmann, 2009). Videre sier Kvale og Brinkmann (2009) at det veier tyngre å ha kjennskap til feltet for analyse, enn den spesifikke teknikken som blir tatt i bruk.

Prosessen med å analysere er krevende, og det er nødvendig at man er bevisst hvordan man tolker data. Som forsker bør man søke en eksplisitt forståelse av data. Man må endre respondentenes ord og setninger til «temaer» og «kategorier.» Denne prosessen hvor man skaper mening av data er selve tolkningen. I boken «Validity in Interpretation» av 1967 omtaler Hirsch en metafor om isfjell. Toppen av isfjellet er den eksplisitte tolkningen, som i dette tilfellet er ord og setninger som direkte er dokumentert som data. Bunnen av isfjellet er derimot alt det som er skjult. Analysedelen i denne oppgaven vil være semantisk ved at det direkte vil bli sett på den eksplisitte dataen som eksisterer, og deretter dannet kategorier for å sammenfatte og sammenligne, og deretter finne mønstre som eksempelvis likheter, forskjeller eller sammenhenger.

4.7.2.1 Empiribasert teoriutvikling- Grounded theory

Revolusjonerende arbeid innenfor prosessen med å foreta systematisk analyse av data, kom på slutten av 1960-tallet, av Glaser & Strauss. Deres bok «The Discovery of Grounded Theory» fra 1967 trekker frem prinsipper for utvikling av teori.

Glaser og Strauss (1967) påpeker at ved å foreta systematiske analyser og reflektere over meningsinnhold som foreligger i data, kan man utvikle ny teori. Dette kalles «Grounded Theory» (empiribasert teori, også kalt «grunngitt teori» av Jacobsen (2010)), og ifølge Thagaard (2009, s. 195) innebærer dette at «teorien utvikles i nær tilknytning til dataene, og at sammenhengen mellom kategorier i datamaterialet spesifiseres». Idealet beskrives av Jacobsen (2010) som å gå fra empiri til teori. Kort fortalt sier at teorier blir skapt ut fra det som blir observert, og at empirien danner utgangspunkt for teorien (Jacobsen, 2010). Ikke motsatt. Sagt med andre ord er det data som blir avdekket, som skal være fundamentet for teorien. Som forsker ønsker man at meninger og eventuelle mønstre i data skal tre frem fra data, og ikke i en teori (Jacobsen, 2010).

Innledningsvis snakket jeg om «før-dommer». Dette er en kritikk av «Grounded Theory». Forskere mener at erfaringer man har med seg er med på å påvirke hvordan man analyserer data. Allikevel har man en åpen tilnærming i kvalitative intervjuer. Man kan i mindre grad styre hvilken data man innhenter. Ved å ha en slik åpen tilnærming begynner man med et fokus på det spesielle da man kikker på data. Deretter beveger man seg mot det mer generelle ved å se på sammenhenger, teorier og modeller (Jacobsen, 2010). Videre forteller Jacobsen (2010, s. 140) at «hele tiden skal det generelle være grunnlagt ut fra de spesielle dataene vi har til rådighet».

Det som har skjedd i min forskning er at det i hovedsak er empiri som har vært førende når det kommer til mine valg av teorier, men derimot var problemstillingen allerede klar før innhenting av data begynte. Ved å se tilbake på «før-dommer» jeg hadde før intervjuene, ser jeg at nye og uventede temaer har dukket opp. Ved å ha strukturert data, har jeg klart å få oversikt, og har muligens vært i stand til å se sammenhenger jeg ellers ikke hadde klart å oppdage.

4.8 Betraktninger i ettertid

Jeg skal nå legge frem noen tanker jeg har hatt i ettertid hvor jeg reflekterer over arbeidet jeg har gjort. Jeg skal ta for meg oppgavens gyldighet og pålitelighet, samt forskningsetiske vurderinger jeg fortløpende har tatt.

4.8.1 Gyldighet og pålitelighet

Pålitelighet (reliabilitet) er et begrep som sier noe om man kan stole på en forskning. Påliteligheten, og i hvilken grad man kan stole på en forskning blir styrket ved at forskeren nøye gjør rede for hvordan data blir utviklet, og hvilke vurderinger som blir gjort i bearbeidelsen av data (Thagaard, 2009). Dette innebærer vanligvis at en annen forsker skal kunne komme frem til samme resultater om samme metode blir tatt i bruk, men dette er normalt vanskelig å oppnå i kvalitativ forskning, og spesielt semi-strukturerte intervjuer. Forskningsprosessen kan også bli tydeliggjort ved å understreke hva som er direkte sitater fra respondenten, og hva som er en tolkning av respondentens utsagn (Thagaard, 2009). Bruk av båndopptager er med på å muliggjøre dette. Man vil få ordrette sitater av respondenten, men det foreligger fortsatt en

mulighet for at respondentene kan ha oppfattet et spørsmål feil, eller at lyden på båndopptakeren ikke er god nok.

Et annet viktig punkt som påvirker påliteligheten til en forskning, er forskerens relasjon til respondentene og erfaring fra forskningsområdet/organisasjonen (Thagaard, 2009). Det kan stilles spørsmål vedrørende min habilitet, da jeg selv er ansatt gjennom Bufetat som miljøterapeut. Gjennom hele denne arbeidsprosessen har det vært viktig for meg å være bevisst denne rollen. Å studere egen organisasjon er noe som oppmuntres, men det er viktig å være bevisst både fordeler og ulemper ved dette, som kan være med på å påvirke påliteligheten til forskningen. Fordeler er at man lett får tilgang på informasjon, møter større åpenhet og kan skape et større tillitsforhold, i tillegg til at man kjenner til organisasjonens historie og struktur.

Den muligens største ulempen ved å kjenne til organisasjonen på forhånd er faren for å ha utviklet det Jacobsen (2010, s. 22) omtaler som «blinde flekker». Det kan sies at forskeren til en viss grad utvikler data, i den forstand at det som betegnes som data er påvirket av måten forskeren forstår de observasjoner, utsagn, tekst og visuelle uttrykk man har tilgang til (Thagaard, 2009). Er man vandt til at ting er på en viss måte, kan det være vanskelig å stille spørsmål og være åpen for andre aspekter. Jeg har hatt fokus på å skille mellom respondentens erfaringsmateriale og mitt eget erfaringsmateriale. Ved å være bevisst på mine egne «førdommer» og forsøke å være så åpen som mulig, tror jeg det har hjulpet meg til å kun forholde meg til hva som faktisk ble sagt av respondentene. Det er derimot en mulighet for at mine «førdommer» og «brillene jeg ser med», er med på å påvirke mine tolkninger av det som har blitt sagt. Jeg har forsøkt å legge fra meg disse «skylappene» og åpne sinnet mitt for nye ting, noe jeg synes jeg i en viss grad har lyktes med, da det har dukket opp overraskelser i denne forskningen.

I tillegg foreligger det en fare for at man danner et for nært forhold til respondentene, og det blir vanskelig å forholde seg nøytral, eller gå inn på områder som kan være utsatt for kritikk. Om fordelene veier tyngre enn ulempene er vanskelig å si, men fordelene er så store at de ikke må avvises. Uten tilgang til organisasjonen, ville jeg ikke hatt noen forskning i det heletatt, og min utgangspunkt innenfor miljøet gir meg særlig godt grunnlag for forståelse av respondentene.

Troverdigheten i mine data er blitt styrket da mine respondenter ble anbefalt meg av avdelingslederne der de ulike respondentene jobbet. Dette innebærer at mine respondenter er pålitelige kilder som sitter inne med mye god kunnskap. At intervjuene ble gjennomført ansikt-til-ansikt styrker det som ble sagt ytterligere, da mange har lettere for å lyve over eksempelvis

telefonen, versus direkte i ansiktet til en person. I tillegg vil min tilnærming med et semi-strukturert intervju føre til at det er åpenhet for at nye ting kan dukke opp. Det gir ekstra troverdighet da respondenten selv tar opp et tema eller forteller om et fenomen selv, i stedet for at det blir stilt ledende spørsmål. Ledende forskning er ikke bra.

Gyldighet (validitet) omhandler hvor gyldige de resultatene man har kommet frem til er. Eksempelvis hvor gode tolkninger man har foretatt. En forskers relasjon til det miljøet som det forskes på er avgjørende for hvilke tolkninger en forsker gjør (Thagaard, 2009). Man kan vurdere hvor valid en forskning er ved å se på om den representerer den virkeligheten som det blir forsket på. En bekreftelse på at en forskning kan være gyldig, er om det finnes andre forskninger innenfor samme område som viser til samme resultater. Dette omtales som overførbarhet, og gir forskningen kvalitetsstempel.

Videre har forskerens relasjon til respondenten påvirkning på gyldigheten av studien. Fare for undersøkelseeffekten er alltid tilstede da man innhenter data fra en respondent som vet at de deltar i forskning. Som forsker må man være bevisst hvordan man legger frem hensikten med forskningen og presiserer at man ikke er ute etter å kritisere respondenten eller dens organisasjon på noen måte. I prosessen hvor data blir bearbeidet er det også viktig at man vurderer hva respondenten har sagt. Er dette blitt sagt for å imponere forskeren? Mener han dette, eller har han sagt det fordi han tror det er det jeg mener? Slike spørsmål er det viktig å stille, for å unngå at data som er feilaktige, blir tatt med i forskningen. Det er også viktig å være bevist på at man er åpen i intervjuet og ikke fisker etter spesifikke ting. Den informasjonen fra respondenten som kommer spontan og uoppfordret er mest gyldig.

Alle fordelene som er nevnt tidligere i kapittelet, ved å ta i bruk intervju som metode, er med på å styrke gyldigheten til oppgaven. Dette er blant annet åpenhet, nyanserikdom, nærhet og fleksibilitet. Man får frem den «riktige» forståelsen av et fenomen, med andre ord miljøarbeidernes opplevelse av sitt arbeid med enslige mindreårige asylsøkere på omsorgssentre på Østlandet i Norge. Det er miljøterapeutene som arbeider på omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere som undersøkes, og det er derfor de som definerer hva som er den korrekte forståelsen. Utførelsen av gode intervjuer vil gi forskeren denne forståelsen. Ved intervjuer med lav kvalitet kan all data anses som en feilkilde.

Ofte er gyldigheten på en forskning stor hvis man kan overføre funnene til andre fenomener. Dette kalles å generalisere. Ved å foreta kvalitativ undersøkelse med få enheter blir studien veldig spesifikk, og det er vanskelig å generalisere. Dette var heller ikke formålet i denne oppgaven. Ønsket er å gå i dybden og få tak i den enkeltes miljøterapeuts oppfattelse av sitt arbeid.

4.8.2 Forskningsetiske vurderinger

Når man foretar forskning vil man i noen tilfeller stå i fare for å tre inn i menneskers privatliv eller krenke de. For å unngå dette er det noen viktige forhåndsregler man kan ta for å gjøre denne forskningsprosessen bedre for begge parter. Første hovedregel er å innhente informert samtykke fra respondenten. Jeg har i min oppgave valgt å intervjuere ansatte som jobber med enslige mindreårige asylsøkere, ikke barna direkte, siden dette er en sårbar gruppe. Til tross for at jeg ikke skal snakke med respondentene om personlige eller følsomme temaer, er det allikevel viktig å innhente informert samtykke fra respondentene. Dette innebærer at respondentene gir sitt samtykke til å delta i forskningen, frivillig. Denne avgjørelsen må bli tatt etter å ha blitt tilstrekkelig informert av forsker, om forskningen og dens hensikt. Samtykke til å bruke båndopptager ble også innhentet. Respondentene ble informert om at opptaket ville bli slettet etter 2 måneder og at alt som ble sagt ville bli nedskrevet ordrett.

Som tidligere nevnt er denne forskningen anonym, og respondentenes identitet vil ikke bli avslørt. Respondenten vil ha rett til et privatliv, og som forsker er det viktig å respektere privatlivets fred. Jeg har bevisst ikke oppgitt navn eller sted, men heller ikke spesifikk alder, utdanning og antall år de har jobbet i organisasjonen. Dette for å skjerme respondentene.

Et siste aspekt som er viktig er å etterstrebe en så riktig presentasjon av data som mulig. Man vil aldri kunne gjengi resultater i fullstendig sammenheng eller kontekst. I noen tilfeller vil kun deler av en setning eller et utsagn bli plukket ut, men dette er ikke for å endre innholdet i budskapet, kun for å trekke frem det fundamentale. Ved å ta i bruk båndopptager vil jeg kunne transkribere ned intervjuene ordrett, og dermed vil ingen vesentlige poeng gå tapt. Ved å ha en riktig presentasjon av data er man også forpliktet til å ikke forfalske resultater eller data.

5. Funn

I dette kapittelet skal jeg presentere funnene mine. Disse blir lagt frem i tabeller, uten videre kommentarer. Innledningsvis skal jeg presentere hver hovedkategori for å illustrere tanken bak inndelingen av funnene. Funnene vil bli presentert i ulike kategorier, hvor det vil komme tydelig frem hvilke sitat som tilhører hvilken respondent. Respondentene vil som tidligere forklart bli referert til som respondent R1, R2, R3, og så videre.

Noen av hovedkategoriene ble skapt naturlig gjennom mine hovedkategorier i intervjuguiden. Noen hovedkategorier har blitt skapt etter intervjuene ble utført. Under hovedkategoriene har det også blitt dannet ulike underkategorier underveis i arbeidet. Disse har blitt til ettersom hva respondentene har fortalt.

Funnene vil bli drøftet nærmere i kapittel 6: Diskusjon.

5.1 Presentasjon av funnene

Hovedkategori 1: Denne kategorien har blitt skapt ut av oppvarmingsspørsmålet mitt.

Respondentene delte sine tanker i forhold til hvordan de opplever arbeidshverdagen sin, deres arbeidsrolle, og hva denne arbeidshverdagen innebærer i form av oppgaver og rutiner.

Hovedkategori 2: Kategorien stammer ut ifra intervjuguidens del om omsorg, og handler om hvordan miljøterapeutene opplever å gi omsorg i arbeidet sitt. Videre tar denne delen for seg hvordan miljøterapeutene opplever at de ser hvert enkelt barn, og på hvilken måte de er kultursensitive.

Hovedkategori 3: Relasjonsdannelse er hovedaspektet i denne kategorien. Fokuset ligger på hvordan miljøterapeutene opplever å danne en relasjon med enslige mindreårige asylsøkere, og på hvilken måte de utøver denne tilnærmingen. Denne relasjonen henger sammen med andre aspekter som «den gode samtalen», brukermedvirkning, styrkeperspektiv og resiliens, og aktivisering og integrering.

Hovedkategori 4: Kategorien tar for seg ulike utfordringer respondentene føler de møter på i arbeidet sitt med enslige mindreårige asylsøkere

Hovedkategori 5: Siste kategorien tar for seg kompetanse. Det blir kikket på hvordan respondentene opplever fagligheten med kollegaene sine, samt deres bevissthet rundt egen faglighet, profesjonalitet, og holdninger og verdier.

Til slutt ønsker jeg å påpeke at kun de sitatene det har blitt henvist til i oppgaven og de som ansees som de mest deskriptive, vil bli presentert i dette kapittelet. Dette er på grunn av oppgavens begrensning i forhold til mengde. Fullstendig oversikt over alle respondentenes sitater vil bli lagt med som vedlegg 3, bakerst i oppgaven. Dette for å illustrere at respondentene hadde flere utsagn i forhold til hver hoved- og underkategori, enn hva som faktisk kommer frem i oppgaven.

5.1.1 Hovedkategori 1: Miljøterapeutenes opplevelse av arbeidshverdagen med enslige mindreårige asylsøkere

Respondent R1

Arbeids- beskrivelse og rutiner	<p>«Jeg er miljøterapeut, og går i to- delte vakter. Det er morgenvakter og kveldsvakter. Vi begynner henholdsvis 07.15- 15.30, og fra 14.45- 23.00.»</p> <p>«Min oppgave er å delta i barnas hverdag, og bistå barna i forhold til skolegang, klær, omsorg og mat. I tillegg hjelper vi (ansatte) på omsorgssenteret barna med lekser, deltar i skolemøter hvis det er nødvendig, og fritidsaktiviteter. De ansatte kjører ofte barna på fritidsaktiviteter, og oppmuntrer barna.»</p>
Arbeidsrolle	<p>«Vi som jobber på omsorgssenteret skal være omsorgspersoner for barna.»</p> <p>«Jeg er en voksenperson.»</p>
Opplevelse av arbeidet	<p>«Jeg synes det er lærerikt, og bra at det er utfordrende. Jeg lærer mye av det, og det går på det å være åpen og nysgjerrig rett og slett.»</p> <p>«Det å jobbe med barn er berikende i seg selv. Det er klart at å jobbe med barn fra andre land er enda mer berikende, i tillegg. Det er berikende på en helt annen måte.»</p>

	«Det er veldig lærerikt å jobbe her, og jeg føler meg veldig privilegert.»
--	--

Respondent R2

Arbeids- beskrivelse og rutiner	«Alt i alt går det ut på den daglige omsorgen for barna.» «Jeg kommer på jobb om morgenen, vekker barna, sørger for at de (barna) spiser frokost og lager seg matpakke til å ta med på skolen, og sender de på skolen. Også er det mye helsestasjonsbesøk, tannleger og diverse steder vi (ansatte) må kjøre de (barna), slik at de skal ta ulike tester de må gjennom. Også går det selvfølgelig på det å prøve å finne på noe med barna, og å være tilstede hvis de skulle trenge oss ansatte.»
Arbeidsrolle	«Jeg er da av de yngste i kollegagruppen, og da blir jeg vel mer en slags søster for barna. Noen (ansatte) får ofte en slags morsrolle ved at de er de som lager mat og slik, men jeg er ikke sånn, jeg er mer sånn:: jeg prøver å være en trygg person for barna som de kan komme til hvis det er noe.» «Også nå er jeg blitt teamleder som det så fint heter, så da har jeg ansvar for å få det faglige inn på avdelingen og snakke litt fag oss ansatte imellom.»
Opplevelse av arbeidet	«Det er jo et veldig spennende felt (enslige mindreårige asylsøkere) som jeg synes det er gøy å være med på. Det er jo også ganske nytt, så det er gøy. Men barna er veldig bra.» «(...) man lærer mye av disse barna. (...) jeg opplever det som meningsfylt og viktig jobb, selv om det er vanskelig, utfordrende og samtidig veldig krevende.»

Respondent R3

Arbeids- beskrivelse og rutiner	«Sånn i det daglige her på omsorgssenteret skal vi ansatte bistå barna og tilrettelegge til en vanlig hverdag med skole og fritidsaktiviteter, hygiene, kosthold, leksehjelp og sånne ting. Som i et vanlig hjem, bare at man legger til rette for de barna som bor her på omsorgssenteret.»
---------------------------------------	--

	«(...) eksempelvis med fast døgnrytme med legge-, skole-, tv-, og lekse-tider.»
Arbeidsrolle	«Nå er jeg nesten nytilsatt som teamleder. Det er en litt ny rolle.» «Det jeg skal gjøre er å være en trygg og voksen rollemodell.»
Opplevelse av arbeidet	«(...) det er spennende å lære om andre kulturer, og lære barna å kjenne.»

Respondent R4

Arbeids- beskrivelse og rutiner	«(...) vi ansatte tar del i at barna lærer seg norsk, og følger opp på skole og fritidsaktiviteter. Ja, det blir som et vanlig hjem på en måte, bare at det er en institusjon med mange voksne.» «På dagvakter skal vi (ansatte) vekke barna, få i de frokost og sende de på skolen. Daglige gjøremål på avdelingen blir som i ditt eget hus; kjøpe mat, vaske. I tillegg er det å skrive rapporter, mål- og arbeidsplaner, og kartleggings- og oppfølgingsplaner. Vi må også ha samtaler med blant annet skole, helsestasjoner og lege. På kvelden blir det å hente på skolen og SFO, gjøre lekser og følge opp fritidsaktiviteter de dagene det er det.»
Arbeidsrolle	« (...) det handler om å være en trygg omsorgsperson.»
Opplevelse av arbeidet	«Det er mye glede og mye sorg. Dagene når du er på jobb er aldri lik. Det synes jeg er spennende.» «Jeg synes det er kjempegivende. Det synes jeg virkelig! Jeg gleder meg til å reise på jobb, og jeg storkoser meg og det er så gøy å se utviklingen, spesielt. Det å kunne følge barna i deres utvikling, det synes jeg er spennende.

Respondent R5

Arbeids- beskrivelse og rutiner	«Jobben min innebærer å gi god nok omsorg til enslige mindreårige asylsøkere som bor på dette omsorgssenteret.» «Vi ansatte har noen faste rutiner og oppgaver, men arbeidshverdagen er i og for seg veldig forskjellige. Det er alt ifra å få barna til å stå opp, få i de frokost og sende de på skolen, til
---------------------------------	---

	legebeseøk, asylsintervjuer, aldersundersøkelser, og skrive rapport og kartleggingsoppfølging av barna.»
Arbeidsrolle	«Jeg er veldig ung, så jeg har litt utfordring i det at jeg ikke vil være for kamerat med barna, men jeg vil ikke være for streng heller. Jeg forsøker å balansere det med å vise at jeg er litt ung og kan ha mange like interesser som de, men samtidig at jeg er en voksenperson som må sette litt grenser og bestemme.»
Opplevelse av arbeidet	«Jeg opplever det som lærerikt, interessant og annerledes. Jeg opplever dette arbeidet som litt annerledes fordi det er den kulturforskjellen og språkbarrieren.» «Hver dag lærer du noe nytt om barnas kultur og hvordan de lever, og slike ting.»

Respondent R6

Arbeidsbeskrivelse og rutiner	«Arbeidsbeskrivelsen er å gi omsorg til de barna som kommer hit på omsorgssenteret, og hjelpe de med å lære seg det nye landet å kjenne, gå på skole, ta alle tester og legeundersøkelser, og sakte lære de litt av språket.» «(...) vekke ungdommene, få de på skolen, passe på at de spiser frokost og har med seg matpakke, handle og forberede middag. For så å ta imot de da de kommer hjem igjen fra skolen, være blid og hyggelig så de føler seg velkommen da de kommer tilbake. På kvelden er det å spise middag, hjelpe til med lekser, være med på fritidsaktiviteter. Det blir som et vanlig hjem da.»
Arbeidsrolle	«Det viktigste er å være en trygg voksen.» «Jeg passer på å være en tydelig voksenperson.»
Opplevelse av arbeidet	«Man blir kjent med andre kulturer. Man har en jobb som man føler er meningsfull, ofte, men ikke alltid [Respondenten ler].» «Jeg trives veldig godt, jeg synes jobben min er veldig spennende og givende.»

5.1.2 Hovedkategori 2: Miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

Respondent R1

Hvordan gi omsorg	<p>«Jeg er der i forhold til trøst, omsorg, og behov, ellers alt ettersom hva barna trenger i ulike alder.»</p> <p>«Jeg forsøker til enhver tid å ha oversikt og se hvor behovene ligger.»</p>
Å se hver enkelt	<p>«Jeg anser det som veldig viktig å være interessert og spørre barna om ulike ting så de føler seg sett.»</p> <p>«Omsorgssenteret har jo liksom i målsettingen vår å kunne gi barna individuell omsorg. Og det at vi ansatte har muligheten til å hvertfall kunne gi barna noe tid hver dag til å bistå dem da det er romvask, leksehjelp ikke minst, og det at vi ansatte er interessert og spør etter disse nevnte tingene.»</p> <p>«Individuell oppfølging tenker jeg:: Det at vi ansatte kan gå på rommet om kvelden og ha bare det ene barnet, og lese et eventyr eller at barna leser.»</p>
Kultur sensitivitet	<p>«Det er kjempeviktig å være kultursensitiv. (...) hvis vi ansatte har noenlunde overgripende informasjon om hva som er viktig i barnas kultur, så hjelper det mye.»</p> <p>«Vi lar de få spise mat fra hjemlandet også, enten at de lager det selv, eller at vi går på restaurant.»</p>

Respondent R2

Hvordan gi omsorg	<p>«Jeg er veldig slik at jeg føler meg litt frem og tar det litt på barnas initiativ fordi det er så mye nytt for de da de kommer hit.»</p> <p>«Det handler om å gi de (barna) litt tid slik at de klarer å føle seg trygge, og det synes jeg kanskje er det viktigste, at de (barna) føler seg trygge.»</p>
-------------------	---

<p>Å se hvert individ</p>	<p>«(...) også er det jo veldig forskjellige barn som har veldig forskjellige behov. Jeg tenker at det er en utfordring å klare å tenke på barna som enkelt individer og ikke som en gruppe, for de har jo behov for så forskjellige ting.»</p> <p>«Barna er på en måte en flokk; alle skal spise det samme til frokost, også skal de på skolen. Men så har noen av barna behov for å bruke lengre tid på morgenen, for eksempel. Jeg tenker at vi (ansatte) må ikke være så redd for å:: ikke forskjellsbehandle de (barna), men å behandle de individuelt.»</p>
<p>Kultur sensitivitet</p>	<p>«Det er krevende å være kultursensitiv.»</p> <p>«(...) det går jo på det med å tilrettelegge for at de skal få utøve sin religion, og forsøke å lage litt mat som de kjenner igjen. (...) også sånne ting som å få høre på musikk fra hjemlandet, og se på filmer som de synes er gøy.»</p> <p>«Vi må ikke pushe på våre (norske) tradisjoner. Heller vise det frem, enn å forvente at de (enslige mindreårige asylsøkere) skal omfavne det. Vi (ansatte) kan ikke forvente at de skal glede seg til juleaften, og omfavne julen som norske barn. Det tenker jeg at er å være kultursensitiv, at vi skal vise de, men ikke pushe på de ting.»</p>

Respondent R3

<p>Hvordan gi omsorg</p>	<p>«Å være åpen og tilgjengelig for samtaler med barna om de skulle ønske det. Hjelp de med å gjøre seg forstått, løse konflikter, legge til rette for at de kan ha kontakt med familie i Norge og i utlandet.»</p> <p>«Jeg sier hei, og spør hvordan det går.»</p>
<p>Å se hvert individ</p>	<p>«Jeg prøver å se alle barna som bor her.»</p> <p>«Man er som ansatt nødt til å se hvert enkelt barn, for seg. Det kan være forskjellige kulturer og religioner innenfor samme land også, så det må man være var på, at to barn fra Eritrea kan være veldig forskjellige.»</p>

Kultur sensitivitet	<p>«(..) det handler om å se handlingene til barna i et litt større perspektiv. (...) vi må ha noen følere ute ifht hva som gjør at adferden til barna er som den er, eksempelvis kulturforskjeller.»</p> <p>«Det er viktig for oss ansatte å være kultursensitive.»</p>
---------------------	--

Respondent R4

Hvordan gi omsorg	<p>«Jeg gir omsorg ved å være trygg og nær.»</p> <p>«(..) også handler omsorg om det å forholde seg til rutiner og regler, og ikke gi etter for mas, tenker jeg. Det kan oppfattes som veldig utrygt. Vi (ansatte) skal bare være tilstede og tilgjengelig når de (barna) trenger det.»</p> <p>«Vi (ansatte) er der og har tid, rom og plass til barna.»</p>
Å se hvert individ	<p>«Det er veldig spennende da det kommer søsken på omsorgssenteret, for da er det viktig å se at det er to forskjellige barn, og ikke behandle de som en og samme.»</p> <p>«Vi ansatte kan bruke litt av kvelden på tegning, i stedet for lesing på senga med det ene barnet. Et annet barn har kanskje lyst til å bygge lego på kvelden. Sånne småting forsøker jeg å huske, slik at de (barna) skal føle seg spesielle og sett.»</p> <p>«(..) eksempelvis prøver jeg å huske hvis det ene barnet liker syltetøy best på brødsleven, mens et annet barn er veldig glad i ostesmørbrød med mye ketchup, men ingen pølse.»</p>
Kultur sensitivitet	<p>«Det er viktig å være kultursensitiv.»</p> <p>«(..) vi viser respekt for alle. Det å være undrende og ha lyst til å lære, både i forhold til hvor barna kommer ifra, men også hva de kommer til, er viktig.»</p>

Respondent R5

Hvordan gi omsorg	<p>«Å gi en trygghet til barna. Ja, å gi trygghet til barna, og gi de rammer, også det å se barna.»</p>
-------------------	---

	«Jeg forsøker å finne på aktiviteter med barna, spørre hvordan de har det, vise at jeg er der hvis de lurer på noe. Jeg viser også at jeg er nysgjerrig hvis de ikke gir så mye uttrykk for hvordan de har det, så prøver jeg å være flink til å spørre de, og kanskje mase litt [Respondenten ler].»
Å se hvert individ	« (...) jeg forsøker å forstå de en og en; at Ali er Ali, og Sigurd er Sigurd. De er to forskjellige personer, og jeg kan ikke dra de under samme kam som en gruppe.» «Det gjelder å ha åpne ører og øyne og lære om den enkelte.»
Kultur sensitivitet	«Vi (ansatte) spør ganske tidlig om barnas kultur og om de er opptatt av Koranen og gå i moske og slike ting, og tilby det. (...) av og til kan det være at vi spør for eksempel: «Nå er det fredag og du har mulighet til å gå i moskeen i dag, ønsker du dette?» «(...) også handler det om det å lære de norsk og den norske kulturen uten å vaske bort deres egen kultur.»

Respondent R6

Hvordan gi omsorg	«(...) jeg er flink til å være blid og si; «Hei», «ha det», «ha en fin dag», «Hvordan har du sovet i natt?» Det er sånne småting jeg gjør for å vise at jeg bryr meg, og er interessert i hva barna gjør på skolen, fritidsaktiviteter, og med venner.» «(...) jeg viser at jeg er der, er et medmenneske, viser at jeg bryr meg, gir omsorg og trøst hvis barnet er lei seg.»
Å se hvert individ	«(...) eksempelvis om morgenen går vi (ansatte) inn til hvert enkelt barn og vekker det på den måten som det liker, i stedet for å bare rope ut i gangen. Vi ansatte snakker med hver enkelt og hører hva de (barna) skal gjøre i dag, om de har noen spesielle planer eller ønsker, og om de har sovet godt, om de gjorde noe spennende i helga, litt sånn.» «Jeg synes det er viktig å ha øyekontakt med de (barna) da jeg snakker med de, og ha litt kroppskontakt, eksempelvis; stryke de litt på armen og se på de. Rett og slett vise de at jeg ser de.»
Kultur	«Vi ansatte er veldig opptatt av å spørre masse rundt kultur, og være interesserte.»

sensitivitet	<p>«Omsorgssenteret legger til rette for Moské besøk, rett mat som for eksempel Halal-kjøtt. Det å være sensitive for dette er viktig for oss ansatte, da dette er viktig for mange av barna.»</p>
--------------	--

5.1.3 Hovedkategori 3: Miljøterapeutenes opplevelse av relasjonsdannelse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

Respondent R1

Å danne relasjon	<p>«Ofte ved kveldstid synger vi (ansatt og barn) natta-sang, og da synger jeg, også spør jeg barnet om det kan synge en sang til meg fra deres kultur. (...) det virker som barna er veldig glad for at vi ansatte er interessert, for barna er jo veldig stolte av sin kultur, og da føler jeg vi (ansatt og barn) kommer litt nærmere.»</p> <p>«Det handler altså om å gi barna tid. Noen barn trenger jo litt lenger tid før de vil snakke eller ha et nært forhold.»</p> <p>«Jeg tror at jeg er trygg på meg selv, det er nok noe med det. Jeg tror det har noe med det at jeg til stadighet kommer tilbake. Jeg er en trygg person barna kan stole på og jeg er der jevnlig for de.»</p>
Den gode samtalen	<p>«Vi ansatte har 1. og 2. gangs-samtaler og jevnlig samtaler til man får en relasjon med barna. (...) vi ansatte har ofte hatt tilfeller hvor barna ikke har sagt så mye, men vi ansatte gir barna hvertfall muligheten til å snakke og fortelle.»</p> <p>«(...) så når det kommer til disse samtale er det bare å vente og være tålmodig i forhold til når barna er modne for det, det varierer jo veldig. Vi ansatte må la de bli trygge nok.»</p>
Bruker-medvirkning og lytting	<p>«Da det gjelder bosetting, er dette et punkt på KOPP (kartleggings- og oppfølgingsplan) at de (barna) skal bli hørt på, og har rett til å mene noe om hvor de skal flytte.»</p> <p>«Vi (ansatt og barn) snakker om hvor barna kan tenke seg å bo, om det blir i en familie, eller hvordan det blir. Det blir mye å informere, og at vi ansatte prøver å ta hensyn til hva</p>

	<p>barna liker. Kanskje de liker dyr, eller om de vil ha søsken, eldre eller yngre, etc.»</p> <p>«Ved å spørre om barna vil være med å delta, det er slik som man gjør, og da blir det ofte en god situasjon av det.»</p>
<p>Styrke- perspektiv og resiliens</p>	<p>«Jeg synes virkelig at vi ansatte ser og prøver å gjøre noe med styrkene til barna. (...) Det er to barn som vi (ansatte) ser fungerer fint sammen, og ser at de mestrer. Det vi ansatte gjør da er, eksempelvis at vi er til stede og ser på deres samhandling og kommenterer, og sier det til de etterpå (...). Så det synes jeg vi er flinke til her på omsorgssenteret, rett og slett, å finne styrkene til barna.»</p> <p>«De er så flinke til så mye disse barna, at du tror det ikke! Her (på omsorgssenteret) er det en gutt som lærte å strikke på en ettermiddag, og det er helt utrolig hva slags styrker de (barna) har.»</p> <p>«Mestring gjør at barna vokser og blir større. Vi ansatte ser det på de. Jeg er veldig flink til å hele tiden si: «Så flink du er!» «Det var bra gjort» (...). Jeg tror det er viktig, og det har jeg hvertfall lært gjennom livet at nok ros er det egentlig ingen som kan få.»</p> <p>«Vi har et barn som ikke har vært her på omsorgssenteret så lenge. En kveld skjønte jeg at han kunne lese. Han kommer fra Etiopia og leser bokstavene våre, så han leser, og det er jo fantastisk. Da ble jeg overrasket. De er jo generelt sett veldig sterke disse barna som kommer hit. De er veldig intelligente.»</p> <p>«De (barna) blir jo faktisk populære på skolen, og får venner og venninner. De (barna) har en styrke i å være sosiale! Tenk det at de bare har vært her i to uker, også blir man bedt i en bursdag på fritidsklubben. Det er ganske godt gjort.»</p> <p>«Jeg tenkte på det her en dag jeg, så snille og flinke barna er. Jeg tror ikke det er noen av de (barna) som ikke har spist uten kniv og gaffel. Det er imponerende! Og i hjemlandet er barna jo ikke vandt med å gjøre det. Tenk det!»</p>

	<p>«Og de (barna) smører maten sin selv, førsteklasinger og alt, og det trodde ikke skolen på. Det er jo de færreste norske som gjør det selv, men her smør barna matpakken sin selv.»</p>
Aktivering og integrering	<p>«Vi (omsorgssenteret) ser at det å begynne på skolen betyr veldig mye, og at det er med på å hjelpe barna å takle og klare hverdagen. Å delta på fritidsaktiviteter og prøve å få venner på skolen også.»</p> <p>«(...) det å spørre de (barna) om de vil være med å delta. Det er slik som man (de ansatte) gjør, og da blir det ofte en god situasjon av det.»</p> <p>«Da barna kommer hit i 15 års alder blir integreringen ikke så enkel. Da går integreringen mye senere.»</p>

Respondent R2

Å danne relasjon	<p>«Jeg tenker at bare det å dra på en aktivitet, eks bowling, så tenker mange at «det er det dere gjør på jobb ja! Drar på bowling med jobben, så kult.» Men så er det det at man kan bruke den bowlingturen til å skape en relasjon, fordi det er en uformell setting.»</p> <p>«Når trygghet er på plass kan man begynne å jobbe med relasjonsdanning. Det er jo gjerne det jeg vil, men hvordan jeg gjør det, det vet jeg ikke helt.»</p> <p>«(...) jeg ikke vil presse de (barna) så mye, men gi de litt tid.»</p> <p>«Det er bedre med en relasjon enn ingen relasjon, selv om det blir et brudd i relasjonen. Så er det hvertfall mitt mål at jeg skal jobbe for at barna skal kunne knytte seg til noen. Det trenger ikke nødvendigvis være meg, men jeg ønsker at de (barna) skal klare å knytte seg til noen her på omsorgssenteret. Jeg ønsker at barna skal kunne kjenne litt på det å ha en god relasjon til hvertfall én av de ansatte.»</p>
Den gode samtalen	<p>«Det er ikke lett å snakke med disse barna, og det er typisk at når vi ansatte er med barna på aktiviteter, og eksempelvis sitter i bil at vi (barn og ansatt) får til en god samtale.»</p> <p>«Jeg tenker at vi ansatte bør bli flinkere til å bare spørre de (barna) rett ut og snakke med</p>

	<p>de.»</p> <p>«Bruk av tolk gjør det vanskelig å skape gode samtaler.»</p>
Bruker- medvirkning og lytting	<p>«Vi (ansatte) er kanskje litt dårlige til å inkludere barna noen ganger. Det blir en del rutiner (...) barna blir tatt med på mye rart uten at de helt vet hva som foregår.»</p> <p>«I begynnelsen går det litt på det å snakke med barna, spørre hva de har behov for, forventer og vil. Men ofte er vanskelig å finne ut hva barna egentlig vil og har behov for.»</p> <p>«Jeg har forsøkt å spørre barna om deres forventninger (...). Jeg har begynt å tenke litt mer over hvilke spørsmål jeg stiller barna, for det er så lett for oss ansatte å stille de ja/nei spørsmål, men jeg ønsker heller å stille de litt åpne spørsmål som for eksempel: «Hva tenker du og forventer du om skolen?» «Er det noe vi kan gjøre for at hverdagen din skal bli enklere?»»</p>
Styrke- perspektiv og resiliens	<p>«Jeg ser at de yngste barna som går i vanlig norsk klasse takler språket mye raskere, og lettere får norske venner.»</p> <p>«Ofte er jo mange av de guttene som kommer hit så gode i fotball, og da blir jo på en måte det en ting som er lettere å rose de for, enn kanskje de hverdagslige tingene som man tar litt for gitt, eksempelvis at barna er så mye flinkere til å holde rommene sine ryddige enn norske barn. Og barna er ofte veldig høflige.»</p> <p>«De (enslige mindreårige asylsøkere) er jo løvetannbarn, men det begrepet bruker man kanskje ikke lenger. Men disse barna har en eller annen styrke som jeg ikke har. Man hører historier om hvordan barna har kommet seg hit til Norge, og jeg hadde sikkert dødd [respondenten ler]. Det er viktig å ikke undervurdere det, for tross alt, så klarer de (barna) seg veldig bra, men det tror jeg har noe med om de klarer å knytte relasjoner.»</p>
Aktivisering og integrering	<p>«Når det gjelder å fullstendig integrere (barna), så har vi ansatte ikke så mye fokus på dette. Jeg tror noe av grunnen til det er fordi mange av barna er her så kort tid.»</p> <p>«Vi ansatte forsøker å oppmuntre og rose, og legge til rette for aktiviteter som de (barna)</p>

	<p>kan mestre.»</p> <p>«Men jeg tenker at vi ansatte kunne nok sikkert vært enda mer bevisst på den siden av å oppmuntre til aktiviteter.»</p>
--	--

Respondent R3

Å danne relasjon	<p>«Det går gjerne litt tid før barna opplever meg som trygg og oppriktig, og alle de tingene som ligger til grunn for en god relasjon. Vi ansatte må liksom vise gjennom handling at vi bryr oss.»</p> <p>«For å få til denne relasjonen, prøver jeg å være en troverdig omsorgsyter.»</p> <p>«Det er forutsigbarhet og ro som jeg tror er en del av nøkkelen til at barna danner relasjoner.»</p>
Den gode samtalen	<p>«At barna forteller om ting de har opplevd, er gjerne slike ting som kommer etter en stund når de har vært her på omsorgssenteret og fått ting litt på avstand.»</p> <p>«Det handler om å være litt ryddig på det og fortelle barna at vi ansatte har taushetsplikt. (...) kan bidra til at de stoler mer på meg og har lettere for å åpne seg opp.»</p>
Bruker-medvirkning og lytting	<p>«I forhold til å involvere barna, gir vi ansatte barna muligheten til å være med å lage mål for seg selv og oppholdet her på omsorgssenteret. (..) vi ansatte forsøker å inkludere barna i dette, slik at det er en grad av brukermedvirkning.»</p>
Styrkeperspektiv og resiliens	<p>«I forhold til fritidsaktiviteter, stresser vi som ansatte gjerne det, og forsøker å få barna inn i noen aktiviteter de har lyst til å drive med, eller som barna er flinke og har drevet med tidligere, slik at de kan oppleve mestring.»</p> <p>«Her på omsorgssenteret har vi også barn som er ganske passive og ikke er vant til å ha en fritidsaktivitet, eller hvertfall rent fysisk, men disse barna kan da kanskje være flinke til tv-spill, bake eller flinke til å vaske bil, er flinke til å megle i konflikter for eksempel eller gi omsorg til sine med-beboere. Dette er egenskaper som vi ansatte roser veldig opp og oppmuntret til. «Bra jobba og klapp på skuldra, liksom.»»</p>

	«De (barna) som har kommet fra et godt hjem i hjemlandet, de har med seg veldig mange styrker hit som vi kan bygge videre på her på omsorgssenteret, og som gjør at barna kan klare seg bra i fremtiden.»
Aktivisering og integrering	«Det at barna skal delta i fritidsaktiviteter og ha omgang med barn utenfor omsorgssenteret er noe vi ansatte stresser litt, da det er viktig i forhold til sosialisering og det å lære språk, lære kultur, ja mye.» «De barna som har vært her en stund forsøker vi ansatte å få ut i organiserte aktiviteter slik at de har muligheten til å treffe andre barn, norske barn og barn i det heletatt, som de kan ha samspill med.»

Respondent R4

Å danne relasjon	«Vi (barn og ansatt) danner jo ofte relasjoner bare ved å være sammen. (...) vi (ansatte) leser alltid for barna på senga, og mye av relasjonen skapes nettopp ved sengekanten, eller rundt matbordet, da ansatte gjør ting sammen med barna.» «Noen barn trenger tid på å danne en relasjon med deg fordi de er skeptiske, og det er veldig naturlig.»
Den gode samtalen	«Når barna har det vanskelig og trenger noen å snakke med, må vi ansatte bare bruke masse tid. Det er viktig og rett og slett bare ta seg tid til det.»
Brukermedvirkning og lytting	«Vi ansatte setter oss ned med barna, ser på målene og de forskjellige områdene. Vi forsøker å sette opp målene sammen med barna slik at det skal være størst mulig grad av brukermedvirkning.» « (...) graden av deltakelse hos barna i begynnelsen av perioden da de har ankommet omsorgssenteret, har de ikke så mye de skulle ha sagt, for å være ærlig. (...) etter hvert handler det om å få barna mer og mer involvert i kartleggingsplanen; finne ut hvem dette barnet er, bli kjent med det, og få et inntrykk av ønsker det har.»
Styrkeperspektiv og	« (...) det innebærer å observere barna og plukke opp hvilke styrker de har. Eksempelvis er et barn god i fotball, og et annet barn er god til noe annet.»

resiliens	<p>«(...) ellers gjelder det å være observant i miljøet, da kan vi ansatte oppdage nye styrker, men også forbedringspotensialer hos barna, og rose de på dette.»</p> <p>«Det er spennende at disse barna er så sterke til tross for alt det vonde de har opplevd. Jeg vet ikke hvorfor det er sånn. Jeg skulle ønske jeg visste det, men jeg tror ved at vi (ansatte) ser de styrkene og svakhetene hos barna, og lar de prøve og feile, og utvikle seg selv, så tror jeg omsorgssenteret har lagt noe av grunnlaget til en resilient utvikling.»</p>
Aktivisering og integrering	<p>« (...) er godt for barna å kunne komme seg ut og være i aktivitet, og være med klassevenner, få seg et nettverk og få tankene over på noe annet som de synes er gøy.»</p> <p>«Jeg tror det er viktig at vi (ansatte) får barna med på forskjellige fritidsaktiviteter.»</p>

Respondent R5

Å danne relasjon	<p>«Det er veldig varierende hvordan man skal tilnærme seg hvert enkelt barn og lære det å kjenne. Noen kan være veldig interessert i å danne en relasjon, mens andre må man jobbe med litt mer.»</p> <p>«Når jeg bygger relasjoner med barna så gjør jeg dette mens vi gjør aktiviteter. Jeg tar ofte barna med meg ut på for eksempel svømming, ser på film, spiller Playstation eller sitter kanskje litt på dataen sammen. Jeg forsøker å møte barna på deres arena og deres interessefelt, i stedet for å ta de ut av det livet de lever og sette de i en stol og bare: «Nå skal vi bli kjent», for da føler jeg at det tar veldig mye lenger tid, og det blir veldig unaturlig. Det faller seg hvertfall ikke naturlig for meg, så da gjør det sikkert ikke det for barna heller.»</p>
Den gode samtalen	<p>«Ofte er en tolk eller den språkbarrieren som er der, det som gjør barna ganske frustrert og utålmodige, og da er det vanskelig å komme inn på den arenaen for å få den gode samtalen.»</p> <p>«Den gode samtalen kommer etter du skaper en god relasjon, for da er det lettere å kunne sette seg ned å snakke. Da trenger ikke samtalen nødvendigvis være på et kontor med en</p>

	<p>tolk, men mens man spiller fotball, spiller Playstation, ser på en film, og lignende.»</p> <p>«Jeg har troen på å ikke ha den gode samtalen over et bord, men det å snakke med barna i de situasjonene hvor det kommer naturlig.»</p>
Bruker- medvirkning og lytting	<p>«Vi spør ganske tidlig om hvilke ønsker barna har i forhold til bo-kommune, for eksempel.»</p> <p>«Barna får selvfølgelig muligheten til å komme med ønsker om bosettingskommune, og hvis det er familier i andre steder av landet, og det er særskilte ønsker, så lytter vi til de ønskene.»</p>
Styrke- perspektiv og resiliens	<p>«Hvis et barn er veldig flink til å svømme for eksempel, så tar vi ansatte han eller hun med i svømmehallen. Vi forsøker selvfølgelig å fokusere på de positive tingene som de (barna) er gode på, og da tror jeg det blir mye lettere å være her for dem, og hvis vi gir de en arena som de kan lykkes på, så tror jeg det kan bli mye lettere for de å kunne lykkes på andre arenaer også.»</p> <p>«(...) det er vel et hav av ting som enslige mindreårige asylsøkere opplever på reisen til Norge, som ikke kommer frem. De som kommer hit er vel de aller sterkeste på en eller annen måte. (...) det jeg merker med mange som kommer hit, er at de er veldig sterke personligheter med sterke meninger og vet hva de vil.»</p> <p>«Enslige mindreårige asylsøkere er jo barn, og da opplever jeg at de er mer resiliente enn en voksen ville ha vært. (...) det kan være noe med det at i motgang blir man sterkere»</p>
Aktivering og integrering	<p>«Det handler om å få barna til å finne igjen barnet i seg selv, leke litt og slappe av litt, gå litt på skole, ja; bare være et barn og ikke være på flukt.»</p> <p>«Vi prøver å aktivisere barna i forhold til kino, data, bowling og slike ting.»</p> <p>«Barna blir integrert veldig raskt. De går rett ut i skolen kanskje bare en uke etter at de har kommet til omsorgssenteret, og allerede da er de på vei til å bli integrerte i det norske samfunnet. Det er viktig å integrere de.»</p>

Respondent R6

<p>Å danne relasjon</p>	<p>«Det er viktig å bygge en slags relasjon med barna, selv om de er her på omsorgssenteret en kort tid, så må vi ansatte danne trygghet for barna.»</p> <p>«Vi (barn og ansatte) danner relasjoner gjennom aktiviteter, og ved å være interessert og hjelpe barna med ulike ting.»</p>
<p>Den gode samtalen</p>	<p>«Vi ansatte har en del tolkesamtaler med barna, og spesielt i begynnelsen i ankomstfasen har vi fokus på å ha gode samtaler med barna og trygge de.»</p> <p>«(...) viktig å snakke med barna så mye som mulig, og trygge de på at de er trygge.»</p>
<p>Bruker- medvirkning og lytting</p>	<p>«Vi har målplaner som omhandler alt som har med barna å gjøre. Barna er med på utfyllingen av disse. Jeg tar med barna og spør hva de tenker, hva de kanskje har lyst til å bli flinkere til, eller hva de allerede er flinke til.»</p> <p>«(...) sammen setter vi (ansatt og barn) opp en plan i forhold til om barnet eksempelvis ønsker å begynne på fotball, så har vi ansatte som mål å legge til rette for at han skal kunne begynne eksempelvis med fotball, men også ha kontakt med familie, venner, og alt mulig slik.»</p> <p>«Det er viktig for meg å spørre barna hva jeg som ansatt kan endre på og hjelpe barna med.»</p>
<p>Styrke- perspektiv og resiliens</p>	<p>«Jeg forstår at det kan være ganske utfordrende for en person som ikke forstår språket, å bli kjent med norske barn, så det er en imponerende styrke at de blir så lett integrert.»</p> <p>«Enslige mindreårige asylsøkere er barn som har med seg mye da de ankommer Norge. Det er utrolig at mange av barna klarer seg kjempebra. Det at barna vet hvor viktig det er med utdanning, og at de ønsker å gå på skole, er fantastisk. Jeg synes jo at de fleste klarer seg så bra.»</p>
<p>Aktivisering og integrering</p>	<p>«Jeg tenker at deltakelse i fritidsaktiviteter er kjempeviktig. Både for det fysiske og psykiske, at det er bra å holde seg i form, og bra å få noe annet å tenke på, men også veldig viktig i forhold til integrering, og det å møte andre norske barn.»</p>

	<p>«Gjennom et idrettssamfunn eller klasse miljø er det veldig lett å få venner, noe som er bra.»</p> <p>«Noen barn sliter litt med å komme i kontakt med norske barn, mens andre blir mye raskere integrert.»</p>
--	--

5.1.4 Hovedkategori 4: Miljøterapeutenes opplevelse av utfordringer i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

Respondent R1

Kultur- og språk-forskjeller	<p>«Det er utfordrende at barna er så forskjellige, og kommer fra forskjellige kulturer, det er klart det.»</p> <p>«På grunn av språkproblemer kan det ofte bli krøll.»</p>
Lang ventetid på asylsøknad	<p>«Nå har vi ei her (på omsorgssenteret) som har vært her lenge. Det påvirker henne. Hun har blitt sintere og surere, men det er jo naturlig. Det er jo også litt sorg over barn som har vært her kortere enn hun. Også har hun nok antagelig tanker om hvorfor de ikke velger henne, og det er vanskelig.»</p> <p>«Det er utfordrende å se at barna må vente på å bli bosatt, og de ser at andre barn blir det før de.»</p>
Rasisme	<p>«Nå har det her (på omsorgssenteret) de siste dagene vært en tendens ved det ene barnet at han ikke liker alle typer mennesker. Denne gutten er 8 år, og sier «Jeg liker ikke han. Han kommer «derfra» og «derfra»». Det er utfordrende fordi det er rett og slett en start på rasisme. Han er jo ikke mer enn 8 år.»</p> <p>«Det er utfordrende med rasistiske utsagn.»</p>
Konflikter og sjalusi	<p>«Det blir mye små-sjalusi. «Du vil aldri lese for meg», eksempelvis.»</p> <p>«Det har vært litt krangling med jentene, og noen av gutta. Barna er veldig vare på å føle at</p>

	de blir ertet, uten at vi voksne nødvendigvis oppdager det. Ofte kan det være bagateller som skal til for at det renner over litt for dem (barna).»
--	---

Respondent R2

Kultur- og språk-forskjeller	<p>«Det er liksom så mange utfordringer i det daglige som for eksempel språk. Ofte tenker jeg: «Åhh, kan vi (barn og ansatt) ikke bare snakke sammen? Kan vi ikke bare forstå hverandre? Kan du ikke bare forstå hva jeg mener?» Det må jo være enda mer frustrerende for barna.»</p> <p>«Også er det utfordringer i forhold til det at det er barn fra veldig mange forskjellige kulturer som bor her på omsorgssenteret. (...) hvis det hadde vært meg som kom til et annet land og språk og trodde du kom på skolen for å lære et nytt språk, også må du lage pepperkaker og syng i stedet. Så jeg tror at kulturforskjellene har mer å si enn man kanskje tror, og det synes jeg er en utfordring.»</p>
Lang ventetid på asylsøknad	<p>«Det er den asylprosessen oppi det hele som jeg synes er litt utfordrende å forholde seg til. Det kan være vanskelig for oss ansatte og ekstra vanskelig for barna å tenke på fremtiden når man må vente lenge på svar og ikke vet om man får opphold og får bli i landet eller ikke. Jeg merker det på meg selv også, at før barna eventuelt får opphold, så blir jeg litt forsiktig med å snakke om fremtiden. Nå får jo stort sett alle barna opphold, men det er ekstra kjedelig hvis det er et barn som ikke får det.»</p>
Bistå med å finne foreldre i hjemlandet	<p>«Det er så vanskelig å hjelpe barn med å finne foreldrene som er savnet i hjemlandet, for eksempel. Det eneste vi ansatte kan gjøre er å sende et oppsporingsskjema gjennom Røde Kors, og jeg tror det er ganske liten oppklaringsprosent på de sakene.»</p>
Bruk av tolk	<p>«Jeg synes det er utfordrende å bruke tolk. Det er jo også noe alle ansatte kunne ha blitt bedre på, tenker jeg. Det blir en litt unaturlig setting.»</p> <p>«Det er også forskjeller blant tolkene. Det finnes en del dårlige tolker som kan skape helt merkelige misforståelser ut av de enkleste ting. Det er vanskelig å få oppklart disse misforståelsene også, for når tolken oversetter forstår jeg jo ikke hva han sier og eventuelt kan rette på det som blir feil. Så jeg skulle ønske jeg kunne alle språkene til alle barna som kommer hit egentlig.»</p>

Respondent R3

Kultur- og språk-forskjeller	«Når de (barna) nettopp har flyttet hit er gjerne språkbarrieren kjempestor, (...) og da må vi bruke kroppsspråk, gestikulere, bruke Google Translate og også litt tolk.»
Lang ventetid på asylsøknaden	«(..) det som ofte blir en kilde til frustrasjon er at noen barn får kjapt svar på sin asylsøknad og får flytte. I tillegg hvis barnet får en «populær» by eller kommune, gjerne i nærheten av Oslo, mens andre barn må vente lenge på asylsøknaden sin, eller havner i Nord- Norge. Dette oppleves urettferdig.» «Vi (ansatte) ser at noen barn kanskje har fått ett eller to avslag, også anker de og bare blir værende her lenge, og det er ganske fortvilende å se, barn som ikke vet hva fremtiden vil bringe i det heletatt. Det kan være vondt å se på.»
Dårlig psykisk tilstand og traumer	«Ofte har de (barna) opplevd en form for traume som gjør at de er litt lukket på sitt eget følelsesliv og ting de har opplevd. Barna er redde for å avsløre for mye.»
Utagerende adferd	«Adferd har jeg opplevd som litt problematisk fra tid til annen. Jeg har for eksempel sett at barna har en litt annen måte å løse konflikter på, og de ber om hjelp på en annen måte enn det typisk norske barn ville gjort.» «En utfordring er at adferden til barna ofte kan være veldig eksplosiv og utagerende. Hvis det eksempelvis er barn som har posttraumatisk stress, så er det ikke så lett å « snakke de til fornuft.»»
Kompleks sammen-setning av barn	«Også er det en kjempe utfordring å ha 7 barn på en avdeling. Det er ganske mange komplekse og intrikate problemstillinger vi ansatte kan møte i forhold til dette.»

Respondent R4

Kultur- og språk-	«Når barna kan snakke det norske språket er det lettere å være med de på opp- og nedturer. (...) men har ikke barnet et felles språk med deg, må man prøve å bruke kroppen og finne
-------------------	---

forskjeller	ut hva det er for noe, grunnen til at de er sinte eller lei seg, hva de tenker og ser, som vi voksne ikke ser. Å forsøke å finne ut av det uten språk er ikke så lett.»
Dårlig psykisk tilstand og traumer	«Når barna er hos oss, er de i en krise. Selv om barna deltar på fritidsaktiviteter og skole, så er de «på vent» her på omsorgssenteret, og det kan vekke veldig mye forskjellige følelser og gjøre barna veldig opptatt av sin egen situasjon, uten at de kanskje klarer å se at alle de andre barna rundt dem også faktisk er i samme situasjon. Det kan være utfordrende.»
Mange barn og hektisk hverdag	«Det mest utfordrende går på barna. (...) vi ansatte er på jobb fra 07.15-15.30, eller fra 14.45-23.00, men etter det reiser vi hjem, mens barna bor jo her. Selv om avdelingen er stor nok til å romme 7 barn, så er det et lite hus når det er 7 barn med forskjellig språk, og ingen steder man kan rømme hvis det har vært en utfordrende situasjon.» «Når det bor 7 barn på omsorgssenteret er det vanskelig å sette av tid til en og en.»
Taushetsplikt	«(...) med tanke på taushetsplikten vi har, kan det skape utfordringer. Av og til kjenner jeg på at jeg bare skulle ønske jeg kunne si til et barn hvordan et annet barn har det, slik at de kan føle på at de er i samme situasjon.»

Respondent R5

Kultur- og språk-forskjeller	«Språkbarrieren er den største utfordringen synes jeg, fordi det gjør ting mye vanskeligere. Det er ikke like heldig å snakke med barna hvis de ikke forstår et eneste ord av det du sier, og du feker med armene og forsøker deg på tegnspråk. [Respondenten ler].» «Kulturforskjeller er litt vanskelig. Eksempelvis ved grensesetting i en situasjon du bare mener gode ting med det, så er de fra en annen kultur og er vant til en helt annen måte å leve på. Det kan da resultere i at de blir krenket, eller at de ikke forstår hvorfor du setter den grensen, og da blir de sure på deg for det.»
Dårlig psykisk tilstand og traumer	«Det er veldig individuelt om et barn er åpen om psykiske problemer eller ikke. De barna som vil snakke om det, snakker vi (ansatte) med, men hvis det er en som ikke vil snakke om det, så lar vi det ligge litt, så kanskje det kommer etter hvert. Dette er utfordrende.»
Utagerende adferd	«Hvis det skjer en utagering, kan det være veldig situasjonsbestemt. Det er ikke bare å sette en situasjon på pause og vente til dagen etter da for eksempel en ansatt som kan språket

	kommer på jobb, eller til vi har fått bestilt en tolkesamtale. Sånne ting er litt vanskelig, men det er også veldig interessant og spennende.»
Vonde historier og opplevelser	«Det er vanskelig å høre på mye av det vanskelige enslige mindreårige asylsøkere har opplevd. Det at de har blitt sendt vekk av foreldre eller at det har vært krig, og at de må dra ut i verden på egenhånd. De opplever jo selvfølgelig en hel del skrekkelige ting på turen. Jeg håper, og tror det litt selv også, at disse barna lever i uvitenhet og ikke vet helt hva de går til da de flykter. Men hvis de hadde visst om dette på forhånd så er det ikke sikkert de hadde tatt turen.»
Rømming	«Det hender jo også ganske ofte at barn rømmer hvis de får avslag på asylsøknaden sin, og da er det vanskelig at vi ansatte på en måte ikke får gjort så mye.»

Respondent R6

Kultur- og språk-forskjeller	«Språket kan være en utfordring om man skal ha litt dypere samtaler. Det kan det være veldig vanskelig å få til.» «(...) kulturforskjeller er utfordrende i forhold til religion, syn på kvinner, og måten vi (ansatte og barn) ser på ting. Kjøtt er eksempelvis en utfordring; her ønsker jo mange av barna Halal-kjøtt.»
Dårlig psykisk tilstand og traumer	«Mange barn som kommer hit til omsorgssenteret har med seg mye vondt og har opplevd mye usikkerhet i livet, og disse traumatiserte barna er det utfordrende å snakke med.»
Utagerende adferd	«Det er utfordrende når vi har flere barn samtidig som ikke fungerer i gruppa, på en måte, for det blir veldig voldsomt med utagering og slike ting, for det ødelegger litt for de andre barna som er her også. Det synes jeg er utfordrende.» «(...) utageringer og slike ting; hvis det pågår over en veldig lang periode og man merker at det også går utover alle de andre, så synes jeg det er tungt.»
Vonde historier og opplevelser	«Jeg tenker det å komme hit alene som et barn, uten en voksen følgeperson, hvor man også kommer fra en helt annen kultur, jeg tenker det at det må være mye kaos og sorg for disse barna. Det er vanskelig å se på, og det å være der med de i denne fasen av livet er vondt.»

Overårighet blant barna	«En stor utfordring vi (omsorgssenteret) har er at vi ofte får barn som er overårige. Omsorgssenteret har rammer som gjelder for barn under 15 år, og da kan det by på litt problemer hvis vi plutselig har en ungdom her på 17 år. Det å tilpasse disse ungdommene til barne-rammene, det kan være en utfordring.»
-------------------------	---

5.1.5 Hovedkategori 5: Miljøterapeutenes opplevelse av kompetanse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

Respondent R1

Faglighet med kollegaer	«Også gjør vi ansatte en vurdering om hva som kan være bra for de ulike barna i ulike tilfeller. Ofte er det noen barn som har behov for å være den minste i familien, for eksempel.» «Jeg tror det er veldig sunt for arbeidsgruppa at vi nå tar kurspakken «Handlekraft.»»
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	«Fag uttrykk og slik er ikke min sterke side. Jeg har jo hatt det på skolen, men det er jo så lenge siden. Det kan hende jeg utøver det, men jeg husker ikke hva det forskjellige heter, vet du.» «Jeg bruker mye skjønn. Det er viktig, jeg liker ikke å være altfor firkantet.»
Profesjonalitet, holdninger og verdier	«Da jeg skulle begynne her, og jeg var ganske gammel da jeg begynte, og alle som kjente meg sa; «Herregud, hvordan skal du klare dette?! Du kommer til å ta med deg alle barna hjem,» sa de til meg. Men det har gått så veldig bra. Selv om man blir rørt, så kan man bare bli det. Det er ikke farlig det, det viktigste er at du er deg selv. Akkurat det å unngå å stå og hulke og gråte, det klarer jeg veldig godt.» «Jeg synes det er viktig å påpeke at alle er like mye verdt.» «Ellers er det så mye som er etisk utfordrende. Det går på å behandle folk med respekt, og spesielt de små barna også. For eksempel å ikke gå inn på rommet deres, være tilgjengelig for de (barna) da de har behov. Respekt for deres tro og rom, og deres intimsoneer og slike

	forskjellige ting. Det gjelder å ikke invadere barnas privatliv.»
--	---

Respondent R2

Faglighet med kollegaer	<p>«Vi ansatte gjør jo veldig mye som er fag, men det er vanskelig å sette ord på det. Det er noe med det å forklare at det vi ansatte gjør er veldig rett og veldig bra, ut fra et faglig perspektiv.»</p> <p>«Vi (ansatte) har hatt «Handlekraft», som er et program gjennom Buf-etat, og omhandler kunnskap om traumer hos barn. Der kommer nettopp det med trygghet inn som et av de viktigste punktene. Vi (omsorgssenteret) har ingen bestemt metode vi tar i bruk, men vi har hatt opplæring i noe som heter ICDP, som skal bidra til å styrke de ansattes omsorgskompetanse.»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«Det å forklare hva jeg gjør ut fra et faglig perspektiv er ganske spennende, men også ganske vanskelig fordi jeg føler et mye større ansvar for å forklare hvorfor jeg gjør som jeg gjør til kollegaene mine, for at vi skal få en mest mulig felles forståelse av det vi gjør.»</p> <p>«Det er mest ved utagering at jeg tenker: «Hvordan taklet jeg dette? Hva kunne jeg ha gjort det annerledes? Kunne det vært unngått?»»</p> <p>«Jeg tenker at man bør ha det i bakhodet at det å dra på bowling med et barn er miljøterapi, og ikke bare gøy. Og det å gjøre noe sammen med barna er det som er miljøterapi, tenker jeg da. Det blir det når du tenker at det er det det er, og ikke bare gjør det. Det er noe med det å gjøre det bevisst, at det kan ha en god terapeutisk effekt tenker jeg. Det er noe med å huske på å være det bevisst.»</p>
Profesjonalitet, holdninger og verdier	<p>«Jeg ønsker ikke å ha noen fordommer eller forventinger i forhold til hvilke barn som kommer hit på omsorgssentrene. Det er ikke alltid like lett.»</p> <p>«Jeg tar med jobben min hjem. Jeg prøver å ikke gjøre det, og jeg tenker at ettersom jeg blir eldre og får mer erfaring så kanskje jeg klarer å la vær. Jeg har blitt flinkere til det, for det er veldig slitsomt å gjøre det.»</p>

	<p>«Jeg møtte meg selv veldig i døren da jeg fikk en telefon fra PU (Politiets utlendingsenhet) at det hadde ankommet en gutt fra Algerie på 14 år, for da tenkte jeg på en annen gutt vi hadde hatt som var 14 år fra Algerie som var mye arbeid. Jeg tenkte at «nei, dette går ikke.» Helt ærlig krysset jeg fingrene for at de ikke skulle være like, og jeg holdt faktisk på å begynne å gråte.»</p> <p>«På fritiden merker jeg noen ganger at jeg kvier meg litt for å fortelle andre om hva jeg jobber med, så jeg ser ann litt hvilke folk som spør. Så noen ganger svarer jeg bare at jeg jobber med ungdom, mens til andre sier jeg... Og det er jo veldig dumt at det er slik, for med en gang man nevner ordet asylsøker så tenker man sitt. Og jeg burde være tøffere til å si at det er normale barn som har et behov for trygghet og beskyttelse, men jeg har hvertfall blitt mye mer bevisst mine egne holdninger etter at jeg begynte å jobbe her. Det er ikke alltid like lett det altså.»</p>
--	---

Respondent R3

Faglighet med kollegaer	<p>«Nå har omsorgssenteret hatt en kampanje gjennom Buf-etat, en slags kurspakke som heter «Handlekraft,» og innebærer traumesensitivt barnevern. Og det har vært bra. Jeg har opplevd at vi ansatte snakker mer sammen og bruker det faglige litt mer bevisst nå. Det er klart at vi trenger enda mer faglig påfyll.»</p> <p>«Som teamleder har jeg begynt å stresse kollegaene mine med gode overlappinger, debriefing og vaktevalueringer. Det er nok noen ansatte som kan føle at de blir stilt til veggs med at de blir spurt eksempelvis: «Hva er det du har gjort som er bra i dag for en eller flere av ungdommene?»»</p> <p>«Alle ansatte bør kunne balansere kunnskapsspekteret med å utøve praksisen rett. Det som skjer er at mange utøver bra praksis, men ikke er bevisst det. Dette prøver vi å diskutere»</p> <p>«Å være ærlig på usikkerheter og at man har gjort noe potensielt feil, føler jeg ikke vi ansatte gjør her på omsorgssenteret. Det er bare min subjektive mening. (...) jeg synes ikke det faglige er så mye oppe til tema her på omsorgssenteret, men her er det jo flere</p>
-------------------------	--

	barn, så da blir man ikke like lett engasjert i den enkelte.»
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«Det er klart at jeg som teamleder for denne avdelingen må ha litt ekstra fokus på det faglige.»</p> <p>«Det handler om å være litt kritisk til egen praksis. Det tror jeg er en bra ting, det å bli tvunget til å tenke litt rundt egen praksis. Ikke det at den er dårlig, men det at man bør tvinge frem en bevissthet i forhold til det man gjør.»</p> <p>«Jeg tenker at jobben min blir jo mye mer spennende om jeg er bevisst på det faglige, (...) da har man mulighet til egen faglig og personlig utvikling.»</p>
Profesjonalitet, holdninger og verdier	<p>«Jeg forstår ikke at folk ikke gidder å engasjere seg. For det å møte opp her på jobb og bare sørge for at barna kommer seg på skolen, drikke litt kaffe, også skrive noen rapporter og lage middag og deretter reise hjem, også tenker man bare at nå har jeg gjort unna enda en arbeidsdag. Det blir kjedelig!»</p> <p>«Jeg tar ikke med meg jobben min hjem. Da skal det være noe helt spesielt.»</p>

Respondent R4

Faglighet med kollegaer	<p>«Jeg føler det er ganske høy terskel og ikke høyt under taket på kontoret, så det er ikke vanskelig å spørre de du jobber sammen med og ha faglige diskusjoner med de.»</p> <p>«Nå driver vi og lærer om traumebevisst omsorg, og jeg kjenner jo på at det sitter der veldig ofte.»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«Jeg forsøker ofte å tenke over jobben min og det jeg gjør ute i miljøet. Ofte har jeg følt selv at jeg har lurt på hvorfor jeg gjorde slik og slik, egentlig. «Hva kunne jeg ha gjort annerledes?» Eller: «Kunne jeg har gjort noe annerledes?» for eksempel.»</p> <p>«Jeg føler at jeg er meg selv da jeg er på jobb. Jeg tar kanskje mer på meg barnevernhatten da jeg kommer på jobb, så jeg er nok litt mer bevisst ting her på jobb enn jeg er ellers hjemme.»</p>
Profesjonalitet,	«Jeg tenker at hvis man viser respekt, så får man ofte respekt tilbake.»

holdninger og verdier	<p>«Jeg tar på en måte med meg jobben min hjem, og på en måte ikke, vil jeg si. Det kan være dager hvor jeg kommer hjem fra jobb hvor jeg trenger en halvtime. Før var det mye verre, men nå har jeg på en måte laget meg en strek i veien på hjemturen. Det synes jeg har fungert ganske bra.»</p> <p>«Det å være tålmodig da jeg er på jobb, er noe jeg tar med meg.»</p>
-----------------------	---

Respondent R5

Faglighet med kollegaer	<p>«Jeg er nyutdannet, så jeg har jo mye å lære i dialog med mine kollegaer.»</p> <p>«Omsorgssenteret har et ressursteam med psykologer som tar seg av en del av de vanskelige faglige aspektene, sånn at vi miljøterapeutene slipper på en måte litt billig unna i forhold til det.»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«I forhold til barn som har flyttet ut og tatt kontakt i ettertid, så takker de oss for jobben vi har gjort for de, og forteller hva som kunne vært bedre. (...) da får vi skryt fra klienten, direkte kan du si, og det hjelper oss til å fortsette med den jobben vi gjør og jobbe mot å gjøre den enda bedre.»</p> <p>«Det handler om å gi og ta. Barna må integreres i vår kultur, men vi ansatte kan også integrere oss i deres kultur, så føler de at når de er interessert i vår kultur, og vi er interessert i deres kultur.»</p>
Profesjonalitet, holdninger og verdier	<p>«Det ligger en del fordommer om asylsøkere, under bordet kan man vel si. Jeg personlig har aldri hatt noen fordommer mot asylsøkere.»</p> <p>«(...) jeg smører meg med en god del tålmodighet, og det er noe med det å være profesjonell at man legger igjen fordommer og holdninger på kontoret. Snakk heller ut med kollegaer om det, enn å ta det med deg inn i miljøet.»</p> <p>«Jeg tror det er viktig å prøve å innstille seg på at disse barna kunne ha vært meg for x-antall år siden, eller det ER det samme som meg for x-antall år siden. Det er det jeg</p>

	forsøker å innstille meg på da. Nå er jo ikke jeg så veldig gammel, så det er ikke så veldig vanskelig å huske det. [Respondenten ler]»
--	---

Respondent R6

Faglighet med kollegaer	<p>«Noen ganger kan det bli litt mange forskjellige syn blant oss kollegaene, og det kan ligge litt lite tanker bak det man gjør, men at ansatte bare gjør det som er mest praktisk for de. Dette er bedret etter vi hadde kurset med «Handlekraft.»»</p> <p>«Det kunne godt vært litt mer faglig tankegang bak hva man gjør, men sånn i det store og det hele synes jeg vi ansatte er flinke til å snakke sammen, diskutere og komme frem til løsninger.»</p> <p>«Egentlig føler jeg at vi (ansatte) jobber veldig faglig bra sammen da vi har en bra gruppe med barn, kontra når vi har noen barn som virkelig utfordrer oss, så blir plutselig det faglige ikke så farlig lenger [respondenten ler]. (...) det er gjerne sånn at når ting blir vanskelig og man blir satt litt på prøve at man ser at kollegaer har litt andre syn enn deg selv allikevel [respondenten ler].»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«Jeg kunne sikkert vært flinkere til å få med barna på andre ting, for eksempel reise til andre plasser og bade eller bowle. Som sagt så legger omsorgssenteret til rette hvis noen barn ikke ønsker å spille fotball, eksempelvis, men jeg føler allikevel at vi kunne vært flinkere til det også.»</p> <p>«Jeg har med meg i hodet viktigheten av kulturforståelse, og forståelse i forhold til traumer, barn og reaksjonsmønstre.»</p>
Profesjonalitet, holdninger og verdier	<p>«Jeg forsøker å tenke hvordan jeg personlig ville ha vært overfor barna som:: kanskje ikke som en mamma, for det kan jo bli litt uprofesjonelt, men samtidig så blir det litt det allikevel.»</p> <p>«(...) for å jobbe her må man bry seg om mennesker og være et medmenneske, og være tolerant.»</p>

6. Diskusjon

Enslige mindreårige asylsøkere er en sårbar gruppe barn. I denne oppgaven har det blitt påpekt at barna er i en vanskelig situasjon, og at barnas hjelpeløshet gjør det viktig å ha gode miljøterapeuter som arbeider og tar seg av disse barna. Mye forskning viser til barnas situasjon og hvordan det går med disse da de flytter fra omsorgssentre, men lite er sagt i forhold til hvordan ansatte opplever å arbeide med denne gruppen barn. I denne oppgaven blir det rettet fokus mot ansatte på omsorgssentre på Østlandet. Det er miljøterapeuter som jobber ute i miljøet med barna som har vært respondenter i intervjuene som er blitt utført. All informasjon som er blitt innhentet er blitt transkribert og kategorisert. Empiriske funn er allerede presentert i kapittel 5, og innebærer hovedkategorier med påfølgende underkategorier. Jeg skal nå diskutere disse opp mot teori jeg har beskrevet i kapittel 3. Hver hoved- og underkategori vil bli presentert i kronologisk rekkefølge, i likhet med utførelsen i kapittel 5, hvor hovedkategori 1; Arbeidshverdag, vil bli omtalt først. Sitatene til de ulike respondentene vil bli markert med tall, eksempelvis «R1», for å skille at utsagnene kommer fra ulike personer.

6.1 Miljøterapeutenes opplevelse av arbeidshverdagen med enslige mindreårige asylsøkere

Det er tidligere i oppgaven skissert «en typisk» arbeidshverdag for ansatte på et omsorgssenter. Til tross for dette er ikke alle dagene like, og arbeidshverdagen kan til tider variere mye. Det er alltid uforutsette ting som kan skje, og man må være fleksibel.

Tre underkategorier som nå vil bli omtalt er «arbeidsbeskrivelse og rutiner», «arbeidsroller», og «opplevelse av arbeidet».

Ved spørsmålet om respondentene kunne fortelle om en typisk arbeidshverdag, var det ganske entydige svar blant alle 6 respondentene. De forteller om en typisk dag hvor det handler om å vaske klær, lage mat, hjelpe med lekser og kjøre barna på skolen. I tillegg forteller respondentene om praktiske gjøremål som å få barna til lege, tannlege og diverse, men også rapportskrivning og arbeid med kartleggingsplaner:

«Min oppgave er å delta i barnas hverdag, og bistå barna i forhold til skolegang, klær, omsorg og mat. I tillegg hjelper vi (ansatte) på omsorgssenteret barna med lekser, deltar i skolemøter hvis det er nødvendig, og fritidsaktiviteter. De ansatte kjører ofte barna på fritidsaktiviteter» (R1).

«Sånn i det daglige her på omsorgssenteret skal vi ansatte bistå barna og tilrettelegge til en vanlig hverdag med skole og fritidsaktiviteter, hygiene, kosthold, leksehjelp og sånne ting. Som i et vanlig hjem, bare at man legger til rette for de barna som bor her på omsorgssenteret» (R3).

«På dagvakter skal vi (ansatte) vekke barna, få i de frokost og sende de på skolen. Daglige gjøremål på avdelingen blir som i ditt eget hus; kjøpe mat, vaske. I tillegg er det å skrive rapporter, mål- og arbeidsplaner, og kartleggings- og oppfølgingsplaner. Vi må også ha samtaler med blant annet skole, helsestasjoner og lege. På kvelden blir det å hente på skolen og SFO, gjøre lekser og følge opp fritidsaktiviteter de dagene det er det» (R4).

Ovenfor er det presentert et knippe av respondentenes uttalelse om deres arbeidsbeskrivelse og rutiner. Det var interessant å se hvordan alle respondentene fokuserte på å snakke om de praktiske oppgavene ved jobben, som for eksempel klesvask, kjøring og matlaging. Det var kun halvparten av respondentene som fortalte at arbeidsoppgaven deres som miljøterapeuter innebar at de skulle yte omsorg for barna:

«Alt i alt går det ut på den daglige omsorgen for barna.» (R2).

«Jobben min innebærer å gi god nok omsorg til enslige mindreårige asylsøkere som bor på dette omsorgssenteret» (R5).

«Arbeidsbeskrivelsen er å gi omsorg til de barna som kommer hit på omsorgssenteret, og hjelpe de med å lære seg det nye landet å kjenne, gå på skole, ta alle tester og legeundersøkelser, og sakte lære de litt av språket.» (R6).

Kan dette være en indikasjon på at halvparten av de ansatte glemmer av å tilby det helhetlige omsorgsaspektet når de er på jobb, og kun utfører alle de praktiske hverdagslige omsorgsoppgavene som må utføres i huset?

Videre er «arbeidsroller», neste underkategori. Som miljøterapeut på et omsorgssenter skal man være en omsorgsperson for barna. Arbeidsbeskrivelsen fattet i korthet går ut på at man skal yte omsorg for enslige mindreårige asylsøkere. Selv om alle de ansatte miljøterapeutene i teknisk forstand skal ha lik rolle overfor barna, betyr ikke det at de ansatte selv anser sine roller likt, eller beskriver de likt. Det var interessant å høre hva respondentene hadde å si:

«Jeg er en voksenperson» (R1).

«Det jeg skal gjøre er å være en trygg og voksen rollemodell» (R3).

« (...) det handler om å være en trygg omsorgsperson» (R4).

«Det viktigste er å være en trygg voksenperson» (R6).

Respondent R3 og R6 ser på sin rolle som å være en trygg voksen person for barna. Respondent R1 og R4 er ikke sitert, men de understreker også at de vil være en trygg person for barna som er voksen og viser omsorg. Dette tyder på at respondentene er bevisst sine roller og hvem de ønsker å fremstå som, overfor barna. Ut fra respondentenes utsagn, er det to som skiller seg ut fra de nevnte. Respondent R2 og R5 kjenner på en større utfordring med å være en voksenperson, på grunn av deres unge alder:

«Jeg er da av de yngste i kollegagruppen, og da blir jeg vel mer en slags søster for barna. Noen (ansatte) får ofte en slags morsrolle ved at de er de som lager mat og slik, men jeg er ikke sånn, jeg er mer sånn:: jeg prøver å være en trygg person for barna som de kan komme til hvis det er noe» (R2).

«Jeg er veldig ung, så jeg har litt utfordring i det at jeg ikke vil være for kamerat med barna, men jeg vil ikke være for streng heller. Jeg forsøker å balansere det med å vise at jeg er litt ung og kan ha mange like interesser som de, men samtidig at jeg er en voksenperson som må sette litt grenser og bestemme.» (R5).

Til slutt ønsker jeg å påpeke to respondenter som følte at de hadde en to-delt rolle, ved å være en voksenperson eller trygg søster, i tillegg til å ha rollen som teamleder for avdelingen:

«Også nå er jeg blitt teamleder som det så fint heter, så da har jeg ansvar for å få det faglige inn på avdelingen og snakke litt fag oss ansatte imellom» (R2).

«Nå er jeg nesten nytilsatt som teamleder. Det er en litt ny rolle» (R3).

Når det gjelder respondentenes egen opplevelse av arbeidet, sånn generelt, ga alle tydelig uttrykk for at de opplevde jobben sin som gøy, interessant og spennende. For mange er trivsel på arbeidsplassen veldig viktig, og en stor del av arbeidshverdagen. Miljøterapeuter på omsorgssentre ser ut til å like at jobben er utfordrende og meningsfylt. Videre påpeker respondentene at det å jobbe med barn generelt og barn fra ulike kulturer er lærerikt. I denne sammenheng henviser jeg til følgende sitater:

«Det å jobbe med barn er berikende i seg selv. Det er klart at å jobbe med barn fra andre land er enda mer berikende, i tillegg. Det er berikende på en helt annen måte» (R1).

«Det er jo et veldig spennende felt (enslige mindreårige asylsøkere) som jeg synes det er gøy å være med på. Det er jo også ganske nytt, så det er gøy. Men barna er veldig bra» (R2).

«Jeg synes det er kjempegivende. Det synes jeg virkelig! Jeg gleder meg til å reise på jobb, og jeg storkoser meg og det er så gøy å se utviklingen, spesielt. Det å kunne følge barna i deres utvikling, det synes jeg er spennende.» (R4).

«Jeg opplever det som lærerikt, interessant og annerledes. Jeg opplever dette arbeidet som litt annerledes fordi det er den kulturforskjellen og språkbarrieren» (R5).

«Jeg trives veldig godt, jeg synes jobben min er veldig spennende og givende.» (R6).

6.2 Miljøterapeutenes opplevelse av å gi omsorg i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

Omsorg er et diffust begrep. Som nevnt innledningsvis kan det innebære «å ha omtanke for» som innebærer ettersyn, pass, pleie, stell og lignende, eller den mer følelsesmessige karakteren hvor man føler interesse og omtanke (Kvaran og Holm, 2012). Den beste typen omsorg er den som innebærer både materiell og følelsesmessig oppfølging (Egelund og Jakobsen, 2009). Jeg skal nå kikke nærmere på tre underkategorier: «hvordan gi omsorg», «å se hver enkelt» og «kultursensitivitet».

Som ansatt på et omsorgssenter ligger det eksplisitt at man skal vise omsorg på barna som bor der, og blant respondentene var det relativt like oppfatninger i forhold til hva som oppfattes som «å gi omsorg.» Omsorg er viktig for at barna skal kunne ha en god oppvekst, og omsorg er å få barna til å føle seg trygge (Kvaran og Holm, 2012). Omsorg innebærer også grensesetting, påpeker Kvaran og Holm (2012). Disse to aspektene med trygghet og grensesetting er også noe respondentene selv uttalte:

«Å gi en trygghet til barna. Ja, å gi trygghet til barna, og gi de rammer, også det å se barna» (R5).

«Det handler om å gi de (barna) litt tid slik at de klarer å føle seg trygge, og det synes jeg kanskje er det viktigste, at de (barna) føler seg trygge» (R2).

«(...) også handler omsorg om det å forholde seg til rutiner og regler, og ikke gi etter for mas, tenker jeg. Det kan oppfattes som veldig utrygt. Vi (ansatte) skal bare være tilstede og tilgjengelig når de (barna) trenger det.» (R4).

I tillegg til trygghet og grensesetting, var det også halvparten av respondentene som mente at omsorg var å vise at man genuint brydde seg om barna ved å snakke med dem og spørre hvordan de har det. Dette illustreres i følgende sitater:

«Jeg sier hei, og spør hvordan det går» (R3).

«Jeg forsøker å finne på aktiviteter med barna, spørre hvordan de har det, vise at jeg er der hvis de lurere på noe. Jeg viser også at jeg er nysgjerrig hvis de ikke gir så mye uttrykk for hvordan de har det, så prøver jeg å være flink til å spørre de, og kanskje mase litt [Respondenten ler]» (R5).

«(...) jeg er flink til å være blid og si; «Hei», «ha det», «ha en fin dag», «Hvordan har du sovet i natt?» Det er sånne småting jeg gjør for å vise at jeg bryr meg, og er interessert i hva barna gjør på skolen, fritidsaktiviteter, og med venner» (R6).

I arbeid med enslige mindreårige asylsøkere er det viktig å tenke på at hvert enkelt barn er forskjellig, og at de har forskjellige behov. Noen barn trenger et fang å sitte på og gråte, mens andre kun har behov for at noen smiler til de og ønsker de en fin dag. Som miljøterapeut er det utfordrende å tilpasse seg etter barnas ulike behov, og se hver enkelt. Som miljøterapeut må man forsøke å se barna som enkeltindivider, og ikke grupper. Enslige mindreårige asylsøkere har behov for å få tilfredsstilt behovene sine på ulike plan og arenaer (Egelund og Jakobsen, 2009). Det har i de senere årene trådt frem en ny måte å se barn, og arbeide med barn. Omre og Schjelderup (2006) snakker om «det kompetente barnet.» Dette paradigme skiftet som tidligere er omtalt, har ført til at barn kan være aktive skapere av sin identitet, og har lov til å uttrykke sine problemer, hva de ønsker hjelp til, og hvordan denne hjelpen skal bli gitt. Som miljøterapeut er det viktig å huske at man må se hvert enkelt barn med egne øyne (Prout og James, 1997).

Gjennomgående uttrykte alle respondentene at de forsøkte å se hvert enkelt barn som enkelt individer. Det er veldig positivt at alle respondentene hadde et fokus på dette, og vitner om god etisk refleksjon på arbeidsplassen. Følgende er eksempler på respondentenes utsagn av å se hvert enkelt individ:

« (...) jeg forsøker å forstå de en og en; at Ali er Ali, og Sigurd er Sigurd. De er to forskjellige personer, og jeg kan ikke dra de under samme kam som en gruppe» (R5).

«Det er veldig spennende da det kommer søsken på omsorgssenteret, for da er det viktig å se at det er to forskjellige barn, og ikke behandle de som en og samme» (R4).

«Man er som ansatt nødt til å se hvert enkelt barn, for seg. Det kan være forskjellige kulturer og religioner innenfor samme land også, så det må man være var på, at to barn fra Eritrea kan være veldig forskjellige (...).» (R3).

Videre følger eksempler av hva respondentene selv uttaler at de faktisk gjør eksplisitt for at hvert enkelt barn skal føle seg sett, og mottar individuell oppfølging:

«Jeg synes det er viktig å ha øyekontakt med de (barna) da jeg snakker med de, og ha litt kroppskontakt, eksempelvis; stryke de litt på armen og se på de. Rett og slett vise de at jeg ser de» (R6).

«(...) eksempelvis prøver jeg å huske hvis det ene barnet liker syltetøy best på brødsdiver, mens et annet barn er veldig glad i ostesmørbrød med mye ketchup, men ingen pølse» (R4).

«Individuell oppfølging tenker jeg... det at vi ansatte kan gå på rommet om kvelden og ha bare det ene barnet, og lese et eventyr eller at barna leser.» (R1).

Videre uttaler R1:

«Omsorgssenteret har jo liksom i målsettingen vår å kunne gi barna individuell omsorg. Og det at vi ansatte har muligheten til å hvertfall kunne gi barna noe tid hver dag til å bistå dem da det er romvask, leksehjelp ikke minst, og det at vi ansatte er interessert og spør etter disse nevnte tingene» (R1).

Dette viser igjen at det er bevissthet rundt dette blant de ansatte på omsorgssentrene, noe som vitner om at de enslige mindreårige asylsøkerne på disse omsorgssentrene er mottagere av god omsorg blant miljøterapeutene.

Kultur er stadig i endring, men mennesker fra samme områder har oftest en felles kode om hva som er akseptert og ikke, og deler dermed felles språk og kultur. Innvandrere har naturligvis andre kulturelle koder enn nordmenn, noe som innebærer ulikt språk, tro, normer og verdier (Dahl og Habert, 1994).

På grunn av at mennesker tillegger så ulik mening til ulike aspekter, er det viktig å være sensitiv overfor at andre mennesker kan ha andre oppfattelser i hodet av denne virkeligheten, enn deg selv. Det er dette som omhandler å være kultursensitiv; man har forståelse for at mennesker tillegger ulike mening i en ting eller hendelse.

Miljøterapeuter må ha kunnskap om barnas kultur, men også være sensitive overfor barnas ønsker i forhold til deres kulturelle bakgrunn. I møte med barn fra eksempelvis Afghanistan, Eritrea og Iran, er det viktig å forstå at disse barna er vandt med en annen kultur enn oss nordmenn. En god miljøterapeut forstår viktigheten av kulturelle faktorer, for barna. Videre er det viktig å forstå at det også kan være store forskjeller mellom ulike grupper, til tross for at de har samme religion eller nasjonalitet (Hagen og Quereshi, 1996).

Alle respondentene i undersøkelsen er enige i at det er viktig å være kultursensitiv, utover dette er respondentens tanker rundt kultursensitivitet også relativt likt. Respondent R2 skiller seg litt ut ved å innrømme at det er krevende å være kultursensitiv, mens de andre respondentene påpeker viktigheten av å ville lære av barna, spørre de og være interessert, samt vise respekt. Følgende sitater er i henhold til dette:

«Det er viktig for oss ansatte å være kultursensitive» (R3).

«Det er krevende å være kultursensitiv» (R2).

«(...) vi viser respekt for alle. Det å være undrende og ha lyst til å lære, både i forhold til hvor barna kommer ifra, men også hva de kommer til, er viktig» (R4).

«Enslige mindreårige asylsøkere er barn fra andre kulturer og har andre måter å gjøre ting på, enn hva som er kanskje normalt for meg. Det handler om å ha litt respekt for det» (R3).

Å være bevisst på å være kultursensitiv er noe alle respondentene var, men å komme med konkrete eksempler på hvordan man er kultursensitiv, var det ikke alle respondentene som klarte å redegjøre for. Her er noen eksempler på hva respondentene fortalte at de gjorde ovenfor barna for å vise at de er kultursensitive:

«Vi lar de få spise mat fra hjemlandet også, enten at de lager det selv, eller at vi går på restaurant» (R1).

«(...) det går jo på det med å tilrettelegge for at de skal få utøve sin religion, og forsøke å lage litt mat som de kjenner igjen. (...) også sånne ting som å få høre på musikk fra hjemlandet, og se på filmer som de synes er gøy» (R2).

«Omsorgssenteret legger til rette for Moské besøk, rett mat som for eksempel Halal-kjøtt. Det å være sensitive for dette er viktig for oss ansatte, da dette er viktig for mange av barna» (R6).

Til slutt er det to respondenter som skiller seg litt ekstra ut fra de andre ved å vise stor innsikt i forhold til den balansegangen med å la barna beholde sine egne minner og kultur, men også det at de skal bosette seg i Norge og må tilvennes norsk kultur og tradisjoner. Dette er hva de sa:

«(...) også handler det om det å lære de norsk og den norske kulturen uten å vaske bort deres egen kultur» (R5).

«Vi må ikke pushe på våre (norske) tradisjoner. Heller vise det frem, enn å forvente at de (enslige mindreårige asylsøkere) skal omfavne det. Vi (ansatte) kan ikke forvente at de skal

glede seg til juleaften, og omfavne julen som norske barn. Det tenker jeg at er å være kultursensitiv, at vi skal vise de, men ikke pushe på de ting» (R2).

6.3 Miljøterapeutenes opplevelse av relasjonsdannelse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

Å danne en relasjon henger tett sammen med begrepet «omsorg», i den forstand at man danner en relasjon og skaper tilknytning med et barn gjennom å vise omsorg. Relasjonsarbeid med barn er viktig og krevende. I dette delkapittelet skal jeg ta for meg underkategorier som er svært avgjørende at man som miljøterapeut er bevisst på, og arbeider for å ta i bruk, da dette er viktige aspekter ved godt miljøarbeid. Disse underkategoriene er «å danne relasjon», «den gode samtalen», «brukermedvirkning og lytting», «styrkeperspektiv og resiliens», og «aktivisering og integrering».

På omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere er det en viktig målsetting blant miljøterapeutene å danne en god relasjon med enslige mindreårige asylsøkere. Kvaran og Holm (2012) trekker frem engasjement for barna som et viktig aspekt ved godt miljøarbeid. Miljøterapeutene skal eksplisitt vise barna at de ønsker å tilbringe tid sammen med de, bli kjent med de og viser positive holdninger for dette (Kvaran og Holm, 2012).

I samtale med respondentene har jeg funnet tre faktorer som går igjen hos 4 av de 6 respondentene; at miljøterapeutene klarer å danne en relasjon med enslige mindreårige asylsøkere ved å være en trygg person, ved å gi barna god tid, og at relasjonsdannelsen ofte skjer gjennom aktiviteter. Her er eksempler på sitater som styrker denne påstanden:

«Jeg tror at jeg er trygg på meg selv, det er nok noe med det. Jeg tror det har noe med det at jeg til stadighet kommer tilbake. Jeg er en trygg person barna kan stole på og jeg er der jevnlig for de» (R1).

«Det går gjerne litt tid før barna opplever meg som trygg og oppriktig, og alle de tingene som ligger til grunn for en god relasjon. Vi ansatte må liksom vise gjennom handling at vi bryr oss» (R3).

«Vi (barn og ansatt) danner jo ofte relasjoner bare ved å være sammen. (...) vi (ansatte) leser alltid for barna på senga, og mye av relasjonen skapes nettopp ved sengekanten, eller rundt matbordet, da ansatte gjør ting sammen med barna» (R4).

«Vi (barn og ansatte) danner relasjoner gjennom aktiviteter, og ved å være interessert og hjelpe barna med ulike ting» (R6).

Det er interessant at mange av respondentene vektlegger tid som en viktig faktor i arbeidet med å danne en relasjon med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre. Det er kjent at mange barn kan tilbringe kort tid på et omsorgssenter før de flytter videre. Vil det si at det er mange barn som ikke opplever en relasjonsdannelse med miljøterapeuter den perioden de oppholder seg på omsorgssentre? En respondent skiller seg ut fra de andre med en kommentar som påpeker viktigheten av at barna faktisk klarer å danne en relasjon til en av de voksne miljøterapeutene på omsorgssentrene. Dette er hva respondent R2 sa:

«Det er bedre med en relasjon enn ingen relasjon, selv om det blir et brudd i relasjonen. Så er det hvertfall mitt mål at jeg skal jobbe for at barna skal kunne knytte seg til noen. Det trenger ikke nødvendigvis være meg, men jeg ønsker at de (barna) skal klare å knytte seg til noen her på omsorgssenteret. Jeg ønsker at barna skal kunne kjenne litt på det å ha en god relasjon til hvertfall én av de ansatte» (R2).

Respondent R5 uttrykker en veldig innsiktsfull og moden tankegang når det gjelder å danne relasjoner med enslige mindreårige asylsøkere gjennom aktiviteter:

«Når jeg bygger relasjoner med barna så gjør jeg dette mens vi gjør aktiviteter. Jeg tar ofte barna med meg ut på for eksempel svømming, ser på film, spiller Playstation eller sitter kanskje litt på dataen sammen. Jeg forsøker å møte barna på deres arena og deres interessefelt, i stedet for å ta de ut av det livet de lever og sette de i en stol og bare: «Nå skal vi bli kjent», for da føler jeg at det tar veldig mye lenger tid, og det blir veldig unaturlig. Det faller seg hvertfall ikke naturlig for meg, så da gjør det sikkert ikke det for barna heller» (R5).

Neste underkategori er «den gode samtalen». Dette er noe som er veldig vanskelig å få til, og IMDI (2012) forespeiler at den klassiske gode samtalen inneholder elementer preget av blant annet tillitt, lytting, og gode spørsmål og hensikter. Som gjentatt utallige ganger er alle barn forskjellige, men tid og sted for den gode samtalen vil også variere veldig. Det er ikke nødvendigvis med en profesjonell psykolog i en formell setting at enslige mindreårige asylsøkere vil klare å åpne seg opp og snakke om sine følelser. Som miljøterapeuter på omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere bør man alltid være klar for situasjoner hvor den gode samtalen vil dukke opp. Dette vil ofte skje når man som minst venter det. Dette er eksempler på hvilke situasjoner noen respondenter opplevde at de klarte å skape den gode samtalen:

«Det er ikke lett å snakke med disse barna, og det er typisk at når vi ansatte er med barna på aktiviteter, og eksempelvis sitter i bil at vi (barn og ansatt) får til en god samtale» (R2).

«Den gode samtalen kommer etter du skaper en god relasjon, for da er det lettere å kunne sette seg ned å snakke. Da trenger ikke samtalen nødvendigvis være på et kontor med en tolk, men mens man spiller fotball, spiller Playstation, ser på en film, og lignende» (R5).

Dessverre var det to respondenter som også trakk sammenheng mellom de obligatoriske 1.- og 2. gangs samtalen med barna og «de gode samtalen». Dette er uheldig, da disse samtalen er av forskjellig art, i den forstand at 1.- og 2. gangs samtaler er obligatoriske, og de gode samtalen ofte kommer uoppfordret fra barna i en frivillig situasjon. De to respondentene uttalte følgende:

«Vi ansatte har 1. og 2. gangs-samtaler med tolk, og jevnlig samtaler til man får en relasjon med barna. (...) vi ansatte har ofte hatt tilfeller hvor barna ikke har sagt så mye, men vi ansatte gir barna hvertfall muligheten til å snakke og fortelle» (R1).

«Vi ansatte har en del tolkesamtaler med barna, og spesielt i begynnelsen i ankomstfasen har vi fokus på å ha gode samtaler med barna og trygge de» (R6).

I kontrast til disse 2 utsagnene var det også 2 respondenter som påpekte at det er uhensiktsmessig at samtaler i blir utført med tolk, noe 1.- og 2. gangs samtalen alltid blir:

«Bruk av tolk gjør det vanskelig å skape gode samtaler» (R2).

«Ofte er en tolk eller den språkbarrieren som er der, det som gjør barna ganske frustrert og utålmodige, og da er det vanskelig å komme inn på den arenaen for å få den gode samtalen» (R5).

Finnes det en sammenheng mellom at dette er de to samme personene som påpekte at de gode samtalenes ofte blir til i aktiviteter med barna?

Forholdet mellom ansatte og barn er skjevt i den forstand at de ansatte sitter med mer makt når det blant annet kommer til struktur i hverdagen, som legge- og datatider. Det er viktig at de ansatte har et bevisst forhold til deres maktposisjon, som innebærer formell status, posisjon, alder, erfaring og kunnskap (Kvaran og Holm, 2012). Det er viktig at de ansatte er bevisst denne makten og ønsker å rette et fokus mot barnas interesser og ønsker. «Brukeren» som er de enslige mindreårige asylsøkerne, i dette tilfellet, har rett til å medvirke i noen avgjørelser som blir tatt vedrørende de. Her er eksempler på hva respondentene hadde å si i forhold til deres grad av brukervedvirkning:

«Da det gjelder bosetting, er dette et punkt på KOPP (kartleggings- og oppfølgingsplan) at de (barna) skal bli hørt på, og har rett til å mene noe om hvor de skal flytte» (R1).

«I forhold til å involvere barna, gir vi ansatte barna muligheten til å være med å lage mål for seg selv og oppholdet her på omsorgssenteret. (...) vi ansatte forsøker å inkludere barna i dette, slik at det er en grad av brukervedvirkning» (R3).

«Vi ansatte setter oss ned med barna, ser på målene og de forskjellige områdene. Vi forsøker å sette opp målene sammen med barna slik at det skal være størst mulig grad av brukervedvirkning» (R4).

«Barna får selvfølgelig muligheten til å komme med ønsker om bosettingskommune, og hvis det er familier i andre steder av landet, og det er særskilte ønsker, så lytter vi til de ønskene» (R5).

«Vi har målplaner som omhandler alt som har med barna å gjøre. Barna er med på utfyllingen av disse. Jeg tar med barna og spør hva de tenker, hva de kanskje har lyst til å bli flinkere til, eller hva de allerede er flinke til» (R6).

Som illustrert ovenfor er det 2 respondenter som mener at det er brukervedvirkning i forhold til at barna får uttale seg og komme med ønsker om bosettingskommune. Videre er det 3 respondenter som uttrykker at det er brukervedvirkning ved at barna får ta del i å utforme mål i målplanen som hvert omsorgssenter må utforme for hvert barn som bor der. Det er derimot en respondent som uttrykker at omsorgssenteret er dårlige på brukervedvirkning. Det er i henhold til denne uttalelsen:

«Vi (ansatte) er kanskje litt dårlige til å inkludere barna noen ganger. Det blir en del rutiner (...) barna blir tatt med på mye rart uten at de helt vet hva som foregår» (R2).

Hva kan være grunnen til disse ulike uttalelsene?

Neste underkategori er styrkeperspektiv og resiliens. Styrkeperspektiv går ut på å bygge på de ressursene som en person allerede har. Som miljøterapeut må man se og fokusere på hva hvert enkelt barn er flink til, og hvilke talenter og styrker som hvert individ har. Styrker kan være at man alltid er positiv og har godt humør, eller at man er flink til å synge, eller at man er god i fotball.

Miljøterapeuter vil gjennom samhandling i aktiviteter som barna liker og presterer godt, finne en unik mulighet til å danne gode relasjoner. Etter at barnas styrker er registrert begynner arbeidet med å oppfordre til fortsettelse med denne aktiviteten, hjelpe barna til å nå sine mål og drømmer, slik at de vil oppleve mestring (Saleebey, 2006). Her er noen eksempler på hva respondentene sa at de gjorde for å oppdage styrker og bygge på disse hos barna:

«Jeg synes virkelig at vi ansatte ser og prøver å gjøre noe med styrkene til barna. (...) Det er to barn som vi (ansatte) ser fungerer fint sammen, og ser at de mestrer. Det vi ansatte gjør da er, eksempelvis at vi er til stede og ser på deres samhandling og kommenterer, og sier det til de etterpå (...). Så det synes jeg vi er flinke til her på omsorgssenteret, rett og slett, å finne styrkene til barna» (R1).

«Her på omsorgssenteret har vi også barn som er ganske passive og ikke er vant til å ha en fritidsaktivitet, eller hvertfall rent fysisk, men disse barna kan da kanskje være flinke til tv-spill, bake eller flinke til å vaske bil, er flinke til å megle i konflikter for eksempel eller gi omsorg til sine med-beboere. Dette er egenskaper som vi ansatte roser veldig opp og oppmuntrer til. «Bra jobba og klapp på skuldra, liksom»» (R3).

«(...) ellers gjelder det å være observant i miljøet, da kan vi ansatte oppdage nye styrker, men også forbedringspotensialer hos barna, og rose de på dette» (R4).

«Hvis et barn er veldig flink til å svømme for eksempel, så tar vi ansatte han eller hun med i svømmehallen. Vi forsøker selvfølgelig å fokusere på de positive tingene som de (barna) er gode på, og da tror jeg det blir mye lettere å være her for dem, og hvis vi gir de en arena som de kan lykkes på, så tror jeg det kan bli mye lettere for de å kunne lykkes på andre arenaer også» (R5).

Det er visse utsagn og synspunkter som er gjennomgående blant respondentene. Det er tydelig at miljøterapeutene er flinke til å være bevisste og lete etter styrker hos barna. I tillegg har mange et fokus på å bygge opp under, støtte og rose barna på de arenaene hvor barna presterer godt. Saleebey (2006) understreker også viktigheten av å motivere barna til deltagelse og mestring i aktiviteter. Det at barna klarer å delta i sosiale sammenhenger, aktiviteter og prestere på skole, er tegn på at barna har iboende styrker i seg. Respondent R1 uttaler seg godt i tråd med dette:

«Mestring gjør at barna vokser og blir større. Vi ansatte ser det på de. Jeg er veldig flink til å hele tiden si: «Så flink du er!» «Det var bra gjort» (...). Jeg tror det er viktig, og det har jeg hvertfall lært gjennom livet at nok ros er det egentlig ingen som kan få» (R1).

Mange barn kan være vanskelig å komme innpå for miljøterapeutene, men da er det desto mer viktig å forbli positiv og oppfordre til ulike aktiviteter (Saleebey, 2006). Saleebey (2006) snakker også om resiliens i forbindelse med styrkeperspektiv. Resiliens innebærer den styrken noen mennesker har til å snu en negativ opplevelse, overleve sykdom, gjennomgå smerte eller oppnå mål. Noen mennesker har en spesiell evne til å takle vanskelige livssituasjoner og komme seirende ut av negative opplevelser. Noen av respondentene uttrykte følgene vedrørende enslige mindreårige asylsøkere, i denne sammenheng:

«De (enslige mindreårige asylsøkere) er jo løvetannbarn, men det begrepet bruker man kanskje ikke lenger. Men disse barna har en eller annen styrke som jeg ikke har. Man hører historier om hvordan barna har kommet seg hit til Norge, og jeg hadde sikkert dødd [respondenten ler]. Det er viktig å ikke undervurdere det, for tross alt, så klarer de (barna) seg veldig bra, men det tror jeg har noe med om de klarer å knytte relasjoner» (R2).

«Det er spennende at disse barna er så sterke til tross for alt det vonde de har opplevd. Jeg vet ikke hvorfor det er sånn. Jeg skulle ønske jeg visste det, men jeg tror ved at vi (ansatte) ser de styrkene og svakhetene hos barna, og lar de prøve og feile, og utvikle seg selv, så tror jeg omsorgssenteret har lagt noe av grunnlaget til en resilient utvikling» (R4).

«(...) det er vel et hav av ting som enslige mindreårige asylsøkere opplever på reisen til Norge, som ikke kommer frem. De som kommer hit er vel de aller sterkeste på en eller annen måte. (...) det jeg merker med mange som kommer hit, er at de er veldig sterke personligheter med sterke meninger og vet hva de vil» (R5).

Videre sier R5 også:

«Enslige mindreårige asylsøkere er jo barn, og da opplever jeg at de er mer resiliente enn en voksen ville ha vært. (...) det kan være noe med det at i motgang blir man sterkere» (R5).

Det er interessant at alle de ansatte er så imponert av disse barna. Det er en god balanse mellom å stille krav, men også å verdsette de egenskapene de besitter. Ingen av de ansatte har noen klare forklaringer på hvorfor noen barn er sterke enn andre. Respondent R5 mener også at mange barn til og med er sterkere enn voksne.

Respondent R1 utpeker seg blant de andre respondentene ved å til stadighet påpeke at hun mener at enslige mindreårige asylsøkere er veldig ressurssterke, og til tider mer dyktige enn norske barn:

«De er så flinke til så mye disse barna, at du tror det ikke! Her (på omsorgssenteret) er det en gutt som lærte å strikke på en ettermiddag, og det er helt utrolig hva slags styrker de (barna) har» (R1).

«Vi har et barn som ikke har vært her på omsorgssenteret så lenge. En kveld skjønte jeg at han kunne lese. Han kommer fra Etiopia og leser bokstavene våre, så han leser, og det er jo fantastisk. Da ble jeg overrasket. De er jo generelt sett veldig sterke disse barna som kommer hit. De er veldig intelligente» (R1).

«De (barna) blir jo faktisk populære på skolen, og får venner og venninner. De (barna) har en styrke i å være sosiale! Tenk det at de bare har vært her i to uker, også blir man bedt i en bursdag på fritidsklubben. Det er ganske godt gjort» (R1).

«Jeg tenkte på det her en dag jeg, så snille og flinke barna er. Jeg tror ikke det er noen av de (barna) som ikke har spist uten kniv og gaffel. Det er imponerende! Og i hjemlandet er barna jo ikke vandt med å gjøre det. Tenk det!» (R1).

«Og de (barna) smører maten sin selv, førsteklasinger og alt, og det trodde ikke skolen på. Det er jo de færreste norske som gjør det selv, men her smør barna matpakken sin selv» (R1).

En siste underkategori som henger sammen med å ha et styrkeperspektiv og gjøre barna resiliente er aktivisering og integrering. Kvaran og Holm (2012) trekker frem aktivitet og integrering som viktige faktorer for utvikling hos barn. Aktiviteter beskrives som nevnt i kapitlet om Teori, av Kvaran og Holm (2012, s. 76) som «alt fra lek til lønnet arbeid, dagligdagse rutiner og vaner, sport og hobbyer. Aktivitet er rett og slett det vi gjør.» Aktivitet kan variere veldig, men de aller fleste aktiviteter medfører sosialisering. Ved at enslige mindreårige asylsøkere deltar i sosiale settinger og forstår sosiale koder, bidrar til at de blir deltagende i et fellesskap, og dermed integreres. Den prosessen hvor barna møter andre mennesker, og er en aktiv deltaker i gjensidig samhandling med mennesker, er utviklingsfremmende. Aktivitet og sosialisering er nøkkelen til integrering i en fremmed kultur. I tillegg er aktivitet også viktig for å bevare en bra fysisk og psykisk helse. Jeg skal nå trekke frem noen eksempler på hvilke tanker respondentene har i forhold til aktivitet og integrering:

«Vi (omsorgssenteret) ser at det å begynne på skolen betyr veldig mye, og at det er med på å hjelpe barna å takle og klare hverdagen. Å delta på fritidsaktiviteter og prøve å få venner på skolen også» (R1).

«Vi ansatte forsøker å oppmuntre og rose, og legge til rette for aktiviteter som de (barna) kan mestre» (R2).

«Det at barna skal delta i fritidsaktiviteter og ha omgang med barn utenfor omsorgssenteret er noe vi ansatte stresser litt, da det er viktig i forhold til sosialisering og det å lære språk, lære kultur, ja mye» (R3).

«Jeg tror det er viktig at vi (ansatte) får barna med på forskjellige fritidsaktiviteter» (R4).

Sitatene over gir et bilde av at respondentene er enige med Kvaran og Holm, og mener at det er viktig å være i aktivitet. Respondentene understreker at fritidsaktiviteter og skole er viktig med tanke på sosialisering og integrering. I tillegg til de nevnte sitatene er det flere respondenter som gjentar det samme som er nevnt, og alle respondentene mente at å aktivisere barna, eller at barna deltok på fritidsaktiviteter, var viktig. Mange respondenter vektla også viktigheten av at de som miljøterapeuter selv oppmuntret eller tilrettela for at barna skulle delta på fritidsaktiviteter. For å utdype litt mer i forhold til synet på integrering, ønsker jeg å trekke frem flere sitater som illustrer en overraskende variasjon blant respondentenes oppfattelse av barnas integrasjon:

«Når det gjelder å fullstendig integrere (barna), så har vi ansatte ikke så mye fokus på dette. Jeg tror noe av grunnen til det er fordi mange av barna er her så kort tid» (R2).

«Barna blir integrert veldig raskt. De går rett ut i skolen kanskje bare en uke etter at de har kommet til omsorgssenteret, og allerede da er de på vei til å bli integrerte i det norske samfunnet. Det er viktig å integrere de» (R5).

«Da barna kommer hit i 15 års alder blir integreringen ikke så enkel. Da går integreringen mye senere» (R1).

«Noen barn sliter litt med å komme i kontakt med norske barn, mens andre blir mye raskere integrert» (R6).

Hvorfor er det manglende fokus på integrering? Hvorfor synes noen at barna integreres raskt? Hvorfor synes noen at barna integreres sakte? Har de forskjellige oppfatninger av tidsaspektet, eller er dette avhengig av plassen omsorgssenteret ligger på, graden av tilrettelegging fra miljøterapeutenes side, eller hvert enkelt barns evne til å integrere seg?

Til slutt ønsker jeg å trekke frem det fineste sitatet vedrørende dette underkapittelet, da jeg mener dette vitner om gode tanker og verdier om hva som faktisk er viktig for enslige mindreårige asylsøkere når de ankommer og skal bo på omsorgssentre. Respondent R5 sa:

«Det handler om å få barna til å finne igjen barnet i seg selv, leke litt og slappe av litt, gå litt på skole, ja; bare være et barn og ikke være på flukt» (R5).

6.4 Miljøterapeutenes opplevelse av utfordringer i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

I arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere møter man som miljøterapeut daglig på utfordringer. Disse vil alltid være ulike i grad av alvorlighet og hyppighet. Jeg snakket med respondentene om det de ville karakterisere som de største utfordringene i jobben sin med enslige mindreårige asylsøkere. Denne hovedkategoriens underkategorier er ikke like for alle respondentene, da mange av respondentene oppga ulike utfordringer. Jeg vil her å illustrere eksempler på de utfordringene som det var enighet om blant flere respondenter, og deretter ta for meg noen av de andre utfordringene. Det vil ikke gått inn i detalj på hver enkelt underkategori hos alle respondentene.

Blant utfordringene som respondentene fortalte om, var det en hovedkategori med utfordringer som alle trakk frem; kultur- og språkforskjeller. Alle respondentene mente at mangelen på felles kommunikasjonsspråk gjorde det vanskelig for barna og miljøterapeutene å forstå hverandre. Her er noen eksempler i henhold til dette;

«Det er liksom så mange utfordringer i det daglige som for eksempel språk. Ofte tenker jeg: «Åhh, kan vi (barn og ansatt) ikke bare snakke sammen? Kan vi ikke bare forstå hverandre? Kan du ikke bare forstå hva jeg mener?» Det må jo være enda mer frustrerende for barna» (R2).

«Når de (barna) nettopp har flyttet hit er gjerne språkbarrieren kjempestor, (...) og da må vi bruke kroppsspråk, gestikulere, bruke Google Translate og også litt tolk» (R3).

«Språkbarrieren er den største utfordringen synes jeg, fordi det gjør ting mye vanskeligere. Det er ikke like heldig å snakke med barna hvis de ikke forstår et eneste ord av det du sier, og du feker med armene og forsøker deg på tegnspråk. [Respondenten ler]» (R5).

Videre beskrev noen av respondentene utfordringene i forhold til kulturforskjeller på denne måten;

«Det er utfordrende at barna er så forskjellige, og kommer fra forskjellige kulturer, det er klart det» (R1).

«Også er det utfordringer i forhold til det at det er barn fra veldig mange forskjellige kulturer som bor her på omsorgssenteret. (...) hvis det hadde vært meg som kom til et annet land og språk og trodde du kom på skolen for å lære et nytt språk, også må du lage pepperkaker og synge i stedet. Så jeg tror at kulturforskjellene har mer å si enn man kanskje tror, og det synes jeg er en utfordring» (R2).

«Kulturforskjeller er litt vanskelig. Eksempelvis ved grensesetting i en situasjon du bare mener gode ting med det, så er de fra en annen kultur og er vant til en helt annen måte å leve på. Det kan da resultere i at de blir krenket, eller at de ikke forstår hvorfor du setter den grensen, og da blir de sure på deg for det» (R5).

«(...) kulturforskjeller er utfordrende i forhold til religion, syn på kvinner, og måten vi (ansatte og barn) ser på ting. Kjøtt er eksempelvis en utfordring; her ønsker jo mange av barna Halal-kjøtt» (R6).

Miljøterapeutene opplevde at det er utfordrende med kulturforskjeller, og spesielt var det Respondent R5 som påpekte vanskeligheter med grensesetting og respondent R6 som påpekte religion, kvinnesyn og mat som en utfordring. Dette er klassiske problemer knyttet i forhold til generelle kulturforskjeller blant ulike innvandrergupper som kommer til Norge. Europa har generelt sett en annerledes kultur for religion og oppdragelse av barn, sammenlignet med spesielt den østlige verden.

Det er vel kjent og til stadighet omtalt i media at mange asylsøkere generelt mener at de blir psykisk syke av å sitte på asylmottak rundt om i Norge og vente på å få en eventuell oppholdstillatelse i Norge. Behandlingstiden på søknader om oppholdstillatelse har vært for lang.

Det er belastende å leve i slik en uvisshet i lang tid. Dette gjelder også for enslige mindreårige asylsøkere. Det er mange forhold som virker inn på hvordan et barn har det på et omsorgssenter, men å leve i en uavklart livssituasjon med tidligere brudd med familien, et liv på flukt og usikker fremtid, påvirker hvordan enslige mindreårige asylsøkere har det (Redd Barna, 2013).

Respondentene oppga også at de synes det var utfordrende at barna ofte hadde lang ventetid på asylsøknadene sine. Respondentene uttrykte dette slik;

«Det er utfordrende å se at barna må vente på å bli bosatt, og de ser at andre barn blir det før de» (R1).

«Det er den asylprosessen oppi det hele som jeg synes er litt utfordrende å forholde seg til. Det kan være vanskelig for oss ansatte og ekstra vanskelig for barna å tenke på fremtiden når man må vente lenge på svar og ikke vet om man får opphold og får bli i landet eller ikke. Jeg merker det på meg selv også, at før barna eventuelt får opphold, så blir jeg litt forsiktig med å snakke om fremtiden. Nå får jo stort sett alle barna opphold, men det er ekstra kjedelig hvis det er et barn som ikke får det» (R2).

«(..) det som ofte blir en kilde til frustrasjon er at noen barn får kjapt svar på sin asylsøknad og får flytte. I tillegg hvis barnet får en «populær» by eller kommune, gjerne i nærheten av Oslo, mens andre barn må vente lenge på asylsøknaden sin, eller havner i Nord- Norge. Dette oppleves urettferdig» (R3).

En ny underkategori som ble nevnt som en utfordring av tre respondenter er dårlig psykisk tilstand eller traumer hos barna. Mange enslige mindreårige asylsøkere har ikke hatt en like trygg første del av oppveksten sin, som de fleste nordmenn har. De har ofte følt redsel og utrygghet, og er veldig sårbare. På grunn av barnas vonde bakgrunn og opplevelser trenger mange barn mer hjelp og veiledning enn andre. Respondentene opplyser at det er vanskelig å få barn som har vansker og- eller er traumatiserte til å åpne seg opp og snakke:

«Ofte har de (barna) opplevd en form for traume som gjør at de er litt lukket på sitt eget følelsesliv og ting de har opplevd. Barna er redde for å avsløre for mye» (R3).

«Det er veldig individuelt om et barn er åpen om psykiske problemer eller ikke. De barna som vil snakke om det, snakker vi (ansatte) med, men hvis det er en som ikke vil snakke om det, så lar vi det ligge litt, så kanskje det kommer etter hvert. Dette er utfordrende» (R5).

«Mange barn som kommer hit til omsorgssenteret har med seg mye vondt og har opplevd mye usikkerhet i livet, og disse traumatiserte barna er det utfordrende å snakke med» (R6).

For meg var det overraskende at ikke flere av respondentene opplevde det som en utfordring å arbeide med barn som er traumatiserte og har dårlig psykisk helse. Barn som er i en slik situasjon kan ofte være krevende og uforutsigbare. Er her snakk om miljøterapeuter som ikke ser at de enslige mindreårige asylsøkerne er traumatiserte? Er det få traumatiserte barn som bor på akkurat den avdelingen de jobber?

Vonde historier og opplevelser er noe som kun 2 respondenter uttrykker at er en utfordring for de i arbeidet deres. Her er miljøterapeutenes utsagn:

«Det er vanskelig å høre på mye av det vanskelige enslige mindreårige asylsøkere har opplevd. Det at de har blitt sendt vekk av foreldre eller at det har vært krig, og at de må dra ut i verden på egenhånd. De opplever jo selvfølgelig en hel del skrekkelige ting på turen. Jeg håper, og tror det litt selv også, at disse barna lever i uvitenhet og ikke vet helt hva de går til da de flykter. Men hvis de hadde visst om dette på forhånd så er det ikke sikkert de hadde tatt turen» (R5).

«Jeg tenker det å komme hit alene som et barn, uten en voksen følgesperson, hvor man også kommer fra en helt annen kultur, jeg tenker det at det må være mye kaos og sorg for disse barna. Det er vanskelig å se på, og det å være der med de i denne fasen av livet er vondt» (R6).

Igjen blir jeg overrasket over at ikke flere respondenter opplever de følelsesmessige tunge tingene i arbeidet som det mest krevende. Respondenter som ikke opplever at barna har det vondt, eller selv opplever det som vondt å se at barna har det vondt, er muligens ikke like godt egnet til å se hvert enkelt barn? På en annen side har alle respondentene kommet med utsagn til en av de tre siste nevnte underkategoriene, som alle er av følelsesmessig art, noe som tilsier at alle er bevisst på det følelsesmessige aspektet ved å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere.

Mange respondenter nevnte flere utfordringer i arbeidet sitt som var mer av praktisk art, eksempelvis som følgende underkategorier; konflikter og sjalusi, bruk av tolk, utagerende adferd, taushetsplikt, rømming, og overårighet blant barna.

Eksempel på konflikter og sjalusi ble nevnt av respondent R1 som følgende;

«Det blir mye små-sjalusi. «Du vil aldri lese for meg» eksempelvis» (R1).

Bruk av tolk ble påpekt som en utfordring av respondent R2 på grunn av dårlige tolker og hyppige misforståelser;

«Det er også forskjeller blant tolkene. Det finnes en del dårlige tolker som kan skape helt merkelige misforståelser ut av de enkleste ting. Det er vanskelig å få oppklart disse misforståelsene også, for når tolken oversetter forstår jeg jo ikke hva han sier og eventuelt kan rette på det som blir feil. Så jeg skulle ønske jeg kunne alle språkene til alle barna som kommer hit egentlig» (R2).

To respondenter påpeker at utagering er utfordrende da det er vanskelig å snakke med barna, og i tillegg påvirker det de andre barna som bor på samme omsorgssenter;

«En utfordring er at adferden til barna ofte kan være veldig eksplosiv og utagerende. Hvis det eksempelvis er barn som har posttraumatisk stress, så er det ikke så lett å «snakke de til fornuft»» (R3).

«Det er utfordrende når vi har flere barn samtidig som ikke fungerer i gruppa, på en måte, for det blir veldig voldsomt med utagering og slike ting, for det ødelegger litt for de andre barna som er her også. Det synes jeg er utfordrende» (R6).

Respondent R4 uttrykker at taushetsplikten er utfordrende å beholde da det er flere barn som kunne ha nytte av å vite hvordan andre barn har det. Slik ble det sagt;

«(...) med tanke på taushetsplikten vi har, kan det skape utfordringer. Av og til kjenner jeg på at jeg bare skulle ønske jeg kunne si til et barn hvordan et annet barn har det, slik at de kan føle på at de er i samme situasjon» (R4).

Videre ble rømming trukket frem som en utfordring, da det er vanskelig for miljøterapeutene å få gjort noe med dette;

«Det hender jo også ganske ofte at barn rømmer hvis de får avslag på asylsøknaden sin, og da er det vanskelig at vi ansatte på en måte ikke får gjort så mye» (R5).

Når det kommer ungdommer over 15 år til et omsorgssenter for barn er det utfordrende. Dette er dessverre et fenomen som skjer litt for ofte. Mange ungdommer oppgir feil alder da de ankommer UDI, og blir dermed sendt på omsorgssentre for barn i stedet. Det finnes mange tilfeller av ungdommer og voksne i aldersspennet 16- 22 år som bor på et omsorgssenter frem til aldersundersøkelsene er ferdig og viser deres faktiske alder. Her er respondent R6 sine tanker rundt overårige barn på omsorgssentre:

«En stor utfordring vi (omsorgssenteret) har er at vi ofte får barn som er overårige. Omsorgssenteret har rammer som gjelder for barn under 15 år, og da kan det by på litt problemer hvis vi plutselig har en ungdom her på 17 år. Det å tilpasse disse ungdommene til barne-rammene, det kan være en utfordring» (R6).

6.5 Miljøarbeidernes opplevelse av kompetanse i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere

Kompetanse er et viktig aspekt når det gjelder arbeid med enslige mindreårige asylsøkere. Dette er barn som er avhengige av ansatte med høy kompetanse, samt profesjonalitet og gode verdier og holdninger.

Underkategorier som vil bli diskutert i dette kapittelet er «faglighet med kollegaer», «bevissthet rundt egen praksis» og «profesjonalitet i forhold til holdninger og verdier».

Faglighet miljøterapeutene imellom er viktig for å skape et arbeidsmiljø som er preget av høy faglig standard. Ved å hele tiden ha det faglige med seg i arbeidet og diskutere og snakke fritt med kollegaer om dette, vil man kunne være en støtte for hverandre og bidra positivt for andre med faglig påfyll og faglig bevissthet. Respondentene hadde et delt syn vedrørende hvordan de opplevde at det var faglighet blant kollegaer:

«Vi ansatte gjør jo veldig mye som er fag, men det er vanskelig å sette ord på det. Det er noe med det å forklare at det vi ansatte gjør er veldig rett og veldig bra, ut fra et faglig perspektiv» (R2).

«Å være ærlig på usikkerheter og at man har gjort noe potensielt feil, føler jeg ikke vi ansatte gjør her på omsorgssenteret. Det er bare min subjektive mening. (...) jeg synes ikke det faglige er så mye oppe til tema her på omsorgssenteret, men her er det jo flere barn, så da blir man ikke like lett engasjert i den enkelte» (R3).

«Jeg føler det er ganske høy terskel og ikke høyt under taket på kontoret, så det er ikke vanskelig å spørre de du jobber sammen med og ha faglige diskusjoner med de» (R4).

«Omsorgssenteret har et ressursteam med psykologer som tar seg av en del av de vanskelige faglige aspektene, sånn at vi miljøterapeutene slipper på en måte litt billig unna i forhold til det» (R5).

«Det kunne godt vært litt mer faglig tankegang bak hva man gjør, men sånn i det store og det hele synes jeg vi ansatte er flinke til å snakke sammen, diskutere og komme frem til løsninger» (R6).

Som sitatene indikerer er det delte meninger blant respondentene når det gjelder graden av faglighet blant kollegaer. Respondent R3 mener det er lite faglighet, og respondent R2 mener at det er veldig mye fag-snakk kollegaene imellom. Jeg er overrasket over disse forskjellene, og jeg er spesielt overrasket over respondent R5 sitt utsagn som gir inntrykk av at han/hun fraskriver seg alt ansvar når det gjelder det faglige aspektet. Dette belyser igjen det som er blitt antydnet tidligere i diskusjonskapittelet; at det er forskjellige oppfatninger miljøterapeutene imellom når det kommer til det faktiske arbeidet med barna, versus de praktiske huslige oppgavene. Noen respondenter mener at dette er det arbeidet de utfører, og ikke fullt like mye direkte miljøarbeid med barna.

Av respondentene var det kun den ene teamlederen som påpekte det faglige ansvaret som lå på personens skuldre i forhold til å danne denne fagligheten blant kollegaene. Dette var også overraskende da dette er en av hovedoppgavene til teamledere på hver avdeling på omsorgssentrene. Den andre teamlederen som ble intervjuet nevnte ingenting i forhold til sin rolle og ansvar som teamleder. Dette er hva respondent R3 sa om seg selv som teamleder:

«Som teamleder har jeg begynt å stresse kollegaene mine med gode overlappinger, debriefing og vaktevalueringer. Det er nok noen ansatte som kan føle at de blir stilt til veggs med at de blir spurt eksempelvis: «Hva er det du har gjort som er bra i dag for en eller flere av ungdommene?»» (R3).

Jeg opplevde en det som veldig positivt at mange av respondentene nevnte et kursprogram de har deltatt på gjennom Bufetat som omhandler kunnskap om traumer hos barn, som viktig og/eller nyttig:

«Nå har omsorgssenteret hatt en kampanje gjennom Bufetat, en slags kurspakke som heter «Handlekraft,» og innebærer traumesensitivt barnevern. Og det har vært bra. Jeg har

opplevd at vi ansatte snakker mer sammen og bruker det faglige litt mer bevisst nå. Det er klart at vi trenger enda mer faglig påfyll» (R3).

«Nå driver vi og lærer om traumebevisst omsorg, og jeg kjenner jo på at det sitter der veldig ofte» (R4).

Dette viser at disse respondentene forstår at dette er faglig viktig og nyttig i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere. På nytt vil jeg understreke min undring i forhold til at 5 av 6 respondenter tok opp viktigheten av dette kursprogrammet, mens kun 3 respondenter nevnte at de opplevde at traumer hos barna var en utfordring i arbeidet deres. Det er naturlig at ting man opplever som utfordrende i arbeidet er det man blir kurset på for å få mer kunnskap om og kunne takle på en bedre måte.

For å runde av denne underkategorien vil jeg trekke frem et sitat som skilte seg ut fra de andre respondentene som uttrykker veldig ærlig det som mest sannsynlig er sannheten, og viser god faglig innsikt hos respondenten:

«Egentlig føler jeg at vi (ansatte) jobber veldig faglig bra sammen da vi har en bra gruppe med barn, kontra når vi har noen barn som virkelig utfordrer oss, så blir plutselig det faglige ikke så farlig lenger [respondenten ler]. (...) det er gjerne sånn at når ting blir vanskelig og man blir satt litt på prøve at man ser at kollegaer har litt andre syn enn deg selv allikevel [respondenten ler]» (R6).

Bevissthet rundt egen praksis er viktig for å kunne være en god miljøterapeut. Det er farlig å tenke at man kan alt og er utlært, for dette stemmer nemlig ikke. Det er alltid rom for utvikling og forbedring. Som miljøterapeut bør man søke denne kunnskapen og hele tiden ønske å bli bedre. Jeg snakket med respondentene om hvordan de så på seg selv og arbeidet de gjorde, og respondentene påpekte ting de gjorde godt og ting de kunne gjøre bedre:

«Jeg bruker mye skjønn. Det er viktig, jeg liker ikke å være altfor firkantet» (R1).

«Det er mest ved utagering at jeg tenker: «Hvordan taklet jeg dette? Hva kunne jeg ha gjort det annerledes? Kunne det vært unngått?»» (R2).

«Det handler om å være litt kritisk til egen praksis. Det tror jeg er en bra ting, det å bli tvunget til å tenke litt rundt egen praksis. Ikke det at den er dårlig, men det at man bør tvinge frem en bevissthet i forhold til det man gjør» (R3).

«Jeg forsøker ofte å tenke over jobben min og det jeg gjør ute i miljøet. Ofte har jeg følt selv at jeg har lurt på hvorfor jeg gjorde slik og slik, egentlig. «Hva kunne jeg ha gjort annerledes?» Eller: «Kunne jeg ha gjort noe annerledes?» for eksempel» (R4).

«Jeg tenker at jobben min blir jo mye mer spennende om jeg er bevisst på det faglige, (...) da har man mulighet til egen faglig og personlig utvikling» (R3).

«Jeg kunne sikkert vært flinkere til å få med barna på andre ting, for eksempel reise til andre plasser og bade eller bowle. Som sagt så legger omsorgssenteret til rette hvis noen barn ikke ønsker å spille fotball, eksempelvis, men jeg føler allikevel at vi kunne vært flinkere til det også» (R6).

Respondent R1 påpeker viktigheten av å ikke være låst i at en ting er rett eller galt, og er bevisst på at mange avgjørelser blir tatt på grunnlag av skjønn. Videre var det ingen andre respondenter som nevnte at de brukte skjønn, men respondent R2, R3 og R4 påpekte at de ofte reflekterte i ettertid over avgjørelse de hadde tatt. Å kunne ta et skritt tilbake og reflektere over egen praksis er svært viktig og en positiv egenskap å besitte for å kunne arbeide godt med barn. Respondent R3 viser modenhet ved å uttrykke at bevissthet på det faglige ikke bare er med på å heve kvaliteten på arbeidet, men at det også er med på å bidra til at arbeidet man gjør bli mer spennende. Respondent R5 kom med konkret eksempel i forhold til hva hun kunne bli bedre til, noe som også viser god refleksjonsevne.

Jeg opplevde at respondent R1 trakk frem et godt poeng da hun sa;

«Fag uttrykk og slik er ikke min sterke side. Jeg har jo hatt det på skolen, men det er jo så lenge siden. Det kan hende jeg utøver det, men jeg husker ikke hva det forskjellige heter vet du» (R1).

Dette er nok noe som gjelder generelt for mange miljøarbeidere; man jobber i miljøet og utøver mye bra fag, men man er ikke direkte bevisst at dette er fag eller hva de spesifikke faglige uttrykkene er. Respondent R2 påpeker også dette med å være bevisst at det man gjør er fag;

«Jeg tenker at man bør ha det i bakhodet at det å dra på bowling med et barn er miljøterapi, og ikke bare gøy. Og det å gjøre noe sammen med barna er det som er miljøterapi, tenker jeg da. Det blir det når du tenker at det er det det er, og ikke bare gjør det. Det er noe med det å gjøre det bevisst, at det kan ha en god terapeutisk effekt tenker jeg. Det er noe med å huske på å være det bevisst.»

Videre uttrykker respondent R2 følelsen av et spesielt ansvar for dette på grunn av teamlederrollen;

«Det å forklare hva jeg gjør ut fra et faglig perspektiv er ganske spennende, men også ganske vanskelig fordi jeg føler et mye større ansvar for å forklare hvorfor jeg gjør som jeg gjør til kollegaene mine, for at vi skal få en mest mulig felles forståelse av det vi gjør» (R2).

Noe av det viktigste man som miljøterapeut tar med seg inn i jobben sin, og kanskje spesielt på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere, versus et barnevernsenter, er profesjonalitet, gode verdier og holdninger. Hvilke verdier og holdninger man besitter som person, preger hvordan man ser på andre mennesker. Det er viktig å være bevisst hvilke holdninger man har i arbeidet med barn, og at man opptrer profesjonelt. Her er noen eksempler på noen av de viktigste verdiene og holdningene respondentene trakk frem;

«Jeg synes det er viktig å påpeke at alle er like mye verdt» (R1).

«Jeg ønsker ikke å ha noen fordommer eller forventinger i forhold til hvilke barn som kommer hit på omsorgssentrene. Det er ikke alltid like lett» (R2).

«Jeg tenker at hvis man viser respekt, så får man ofte respekt tilbake» (R4).

«(...) jeg smører meg med en god del tålmodighet, og det er noe med det å være profesjonell at man legger igjen fordommer og holdninger på kontoret. Snakk heller ut med kollegaer om det, enn å ta det med deg inn i miljøet» (R5).

«(...) for å jobbe her må man bry seg om mennesker og være et medmenneske, og være tolerant» (R6).

Respondentene understrekte alle gode verdier som er viktige i arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere. Jeg ble overrasket over at ingen nevnte ikke-diskriminering, men min oppfattelse er at dette var slik en selvfølge for respondentene at det av automatikk ikke ble nevnt. I tillegg henger dette litt sammen med å ikke ha fordommer overfor mennesker fra visse nasjoner, som to respondenter nevnte. Jeg husker også at det hang skilter på dørene på alle omsorgssentrene jeg besøkte hvor det stod: «Dette er en rasisme-fri sone.»

I tillegg til disse nevnte verdiene og holdningene nevnte respondent R1 et annet aspekt som også vitner om høy profesjonalitet i arbeidet. Respondent R1 forteller om en situasjon hvor kollegaer trodde respondenten kom til å bry seg for mye om barna, men selv forteller respondenten at dette ikke ble noe problem, og at det gikk fint å unngå å gråte:

«Da jeg skulle begynne her, og jeg var ganske gammel da jeg begynte, og alle som kjente meg sa; «Herregud, hvordan skal du klare dette?! Du kommer til å ta med deg alle barna hjem,» sa de til meg. Men det har gått så veldig bra. Selv om man blir rørt, så kan man bare bli det. Det er ikke farlig det, det viktigste er at du er deg selv. Akkurat det å unngå å stå og hulke og gråte, det klarer jeg veldig godt.»

Når det gjelder aspektet om man tar med seg arbeidet sitt hjemme eller ikke, var det delte blant respondentene:

«Jeg tar med jobben min hjem. Jeg prøver å ikke gjøre det, og jeg tenker at ettersom jeg blir eldre og får mer erfaring så kanskje jeg klarer å la vær. Jeg har blitt flinkere til det, for det er veldig slitsomt å gjøre det» (R2).

«Jeg tar ikke med meg jobben min hjem. Da skal det være noe helt spesielt» (R3).

«Jeg tar på en måte med meg jobben min hjem, og på en måte ikke, vil jeg si. Det kan være dager hvor jeg kommer hjem fra jobb hvor jeg trenger en halvtime. Før var det mye verre, men nå har jeg på en måte laget meg en strek i veien på hjemturen. Det synes jeg har fungert ganske bra» (R4).

Respondent R2 sier at jobben blir med hjem, mens respondent R3 benekter dette.

Respondent R4 er et sted imellom, men i utvikling til å ikke ta med seg jobben hjem noe mer. Å ikke skulle ta med seg jobben hjem er en spesiell egenskap, og dette er noe som trenger trening. Det er flott å se at respondent R4 er i denne fasen med å «avvenne» seg med å ta med jobben hjem. Når man tar med seg jobben hjem oppleves man ofte som veldig engasjert i jobben sin. Respondent R3 reagerer på manglende engasjement blant kollegaer ved å uttrykke følgende:

«Jeg forstår ikke at folk ikke gidder å engasjere seg. For det å møte opp her på jobb og bare sørge for at barna kommer seg på skolen, drikke litt kaffe, også skrive noen rapporter og lage middag og deretter reise hjem, også tenker man bare at nå har jeg gjort unna enda en arbeidsdag. Det blir kjedelig!» (R3)

Respondentene kom gjennomgående med mange gode refleksjoner vedrørende profesjonalitet i forhold til holdninger og verdier. Det var derimot et utsagn som overrasket meg veldig. Respondent R2 viser en blanding av profesjonalitet og ikke-profesjonalitet ved å si følgende:

«På fritiden merker jeg noen ganger at jeg kvier meg litt for å fortelle andre om hva jeg jobber med, så jeg ser ann litt hvilke folk som spør. Så noen ganger svarer jeg bare at jeg

jobber med ungdom, mens til andre sier jeg... Og det er jo veldig dumt at det er slik, for med en gang man nevner ordet asylsøker så tenker man sitt. Og jeg burde være tøffere til å si at det er normale barn som har et behov for trygghet og beskyttelse, men jeg har hvertfall blitt mye mer bevisst mine egne holdninger etter at jeg begynte å jobbe her. Det er ikke alltid like lett det altså» (R2).

Det er trist å høre at respondenten skammer seg litt over jobben sin og ikke tørr å fortelle til venner om jobben. På en annen side viser det modenhet å kunne innrømme dette og samtidig ønske å endre seg. Det er positivt at respondenten er blitt våken på å være bevisst sine egne holdninger i fremtiden.

6.6 Avslutning

Det har vært en fantastisk prosess å snakke med miljøterapeutene på omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, og høre hvordan miljøterapeutene opplever arbeidet sitt. Respondentene har tatt opp mange viktige temaer som befatter deres opplevelse av arbeidet.

Respondentene beskrev en arbeidshverdag med mange praktiske oppgaver, og det følelsesmessige omsorgsaspektet ved jobben ble hos noen respondenter «glemt bort». Respondentene påpekte allikevel viktigheten av å være en trygg person overfor barna, og beskrev at de ga omsorg ved å være en trygghet i barnas hverdag. Videre vektla miljøterapeutene å se hvert enkelt barn som enkeltindivider, og ikke som en gruppe. Respondentene uttrykte viktigheten av å være kultursensitiv overfor barna.

Å danne en god relasjon med barna henger sammen med god omsorg, og mange respondenter trakk frem at de fokuserte på å bruke god tid og tilrettelegge for gode samtaler gjennom aktiviteter. Alle respondentene var opptatt av å finne styrker hos barna, og bygde opp under disse, i tillegg til å oppfordre til aktivitet og sosialisering.

Overraskende la respondentene ulik mening i hva de mente innebar brukermedvirkning, i tillegg til at det var ulike oppfatninger av hva respondentene anså som utfordringer i arbeidet sitt. Noen respondenter unnlot å nevne at de opplevde det som vanskelig å jobbe med barn som har opplevd vonde ting, eller barn som er traumatiserte og har dårlig psykisk helse. Dette er

overraskende, da dette er aspekter det er nødvendig å være sensitiv overfor, for å kunne utrette godt arbeid med barna.

Noen respondenter reflekterte over at barna er sterke psykisk og kommer styrket ut av deres tøffe opplevelser, men hadde ingen noen gode forklaringer på dette.

Det var overraskende å se at det var delte meninger blant de ansatte i forhold deres syn på faglighet blant kollegaer. Videre opplevde jeg noen respondenter som mer reflekterte over egen faglig bevissthet, enn andre. Alle respondentene var opptatt av å være profesjonelle i arbeidet sitt, og hadde gode holdninger og verdier.

Miljøterapeutenes opplevelse av eget arbeid legger føringer for hvordan de møter enslige mindreårige asylsøkere i arbeidet sitt. Enslige mindreårige asylsøkere fortjener å bli møtt innenfor de aspektene de har behov for, og trenger voksne omsorgspersoner som kan lese deres signaler og behov.

Oppgavens hoved begrensning ligger i at det ikke er mulig å generalisere disse funnene til å gjelde alle miljøterapeuter som jobber på alle omsorgssentrene i landet, med enslige mindreårige asylsøkere.

Jeg har blitt utfordret i forhold til skriveprosessen, men mest av alt når det kommer til å utføre gode intervjuer. Dette har vært et område jeg har utviklet meg i denne prosessen.

Feltet enslige mindreårige asylsøkere er enda veldig nytt, og det er mye man kan forske på videre. Hvis jeg skulle ha fortsatt min forskning hadde jeg hatt et ønske om å kikke nærmere på hvordan man som miljøterapeut kan gjøre bedre miljøarbeid og være en bedre miljøterapeut for disse barna.

Det har vært veldig givende å lytte til miljøterapeutenes opplevelse av arbeidet sitt. Noen sitter inne med litt frustrasjon vedrørende utfordringer de møter på i arbeidet sitt, men alt i alt rapporterer alle respondentene at de opplever arbeidet sitt som veldig givende, lærerikt og spennende.

7. Bibliografi

- Barnekonvensjonen. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Hentet 12.03.2014 fra <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-konvensjon-om-barnets-rettigheter-Barnekonvensjonen>
- Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet. (2011). *Arbeid med enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger: En håndbok for kommunene*. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Barne- Likestillings- Og Inkluderingsdepartementet. NOU 2012:5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Hentet 12.09.2014 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2012/nou-2012-5/18/2/4.html?id=671703>
- Barneloven. (1981). *Lov 08.04.1981 nr. 07: Lov om barn og foreldre*. Hentet 13.04.2013 fra <http://www.lovdato.no/all/hl-19810408-007.html>
- Barne- Og Familiedepartementet. NOU 2004: 23. (2004). *Barnehjem og spesialskoler under lupen: Nasjonal kartlegging av omsorgssvikt og overgrep i barnevernsinstitusjoner 1945–1980*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Hentet 01.09.2014 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2004/nou-2004-23.html?id=387932>
- Barne- Og Likestillingsdepartementet. Ot. Prp. Nr. 28. (2007-2008). *Om lov om endringer i lov 17. Juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester mv. (omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere inntil bosetting eller retur)*. Hentet 03.04.2013 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/regpubl/otprp/2007-2008/otprp-nr-28-2007-2008-.html?id=496950>
- Barnevernloven. (1992). *Lov 17.07.1992 nr. 100: Lov om barneverntjenester*. Hentet 13.04.2013 fra <http://www.lovdato.no/all/hl-19920717-100.html>
- Befring, E. (2007). *Forskningsmetode med etikk og statistikk*. Oslo: Samlaget.
- Bufetat (2011) *Om Bufetat*. Hentet 04.08.2014 fra: <http://www.bufetat.no/om/>
- Bufetat (2013). *Omsorgssentre*. Hentet 10.10.2014 fra: <http://www.bufetat.no/barnevern/ema/omsorgssentre/>
- Christie, H. J., Døhlie, E. & Eide, K. (2011). *Omsorgen for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere: Introduksjon av en arbeidsmetode. Barn i Norge*. Oslo: Voksne for barn.

Hentet 04.05.2013 fra

http://vfb.no/no/publikasjoner/barn_i_norge_rapporten/2011_vold_og_traumer/.

- Dahl, Ø. & Habert, K. (1994). *Møte mellom kulturer. Tverrkulturell kommunikasjon*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal.
- Eide, K. (2000). *Barn i bevegelse: Om oppvekst og levekår for enslige mindreårige flyktninger*. Porsgrunn: Høgskolen i Telemark, Avdeling for helse- og sosialfag.
- Eide, K. (2012). *Barn på flukt: Psykososialt arbeid med enslige mindreårige flyktninger*. Oslo: Gyldendal.
- Eide, K. & Broch, T. (2010). *Enslige mindreårige flyktninger: Kunnskapsstatus og forskningsmessige utfordringer*. Oslo: Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør.
- Egelund, T. & Jakobsen, T. B. (2009). *Omsorg for anbragte børn og unge. Døgninstitutionens hverdag og vilkår*. København: Akademiske Forlag.
- Ertner, L. D (2014). *Berøring i omsorg og lindring*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Flyktningkonvensjonen. (1951). *FNs konvensjon om flyktningers stilling*. Lastet ned 10.04.2014 fra <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Flyktninger/Flyktningkonvensjonen>
- Fuglerud, Ø (2001): *Migrasjonsforståelse. Flytteprosesser, rasisme og globalisering*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Glaser, B. G & Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine.
- Gilje, N & Grimen, H (1993): *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hagen, G. & Quereshi, A. (1996). *Etnisitet i sosialt arbeid. Arbeid med etniske minoriteter i barnevern og sosial sektor*. Oslo: Aschehoug.
- Hirsch, E. (1967). *Validity in Interpretation*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Akademiske.
- Helse- Og Omsorgsdepartementet. Meld. St. 34 (2012–2013). *Folkehelsemeldingen. God helse – felles ansvar*. Hentet 11.09.2014 fra

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-34-20122013.html?id=723818>

IMDI. (2012). *Den gode samtalen*. Hentet 09.09.2014 fra

<http://www.imdi.no/Documents/Den%20gode%20samtalen.pdf>

Jacobsen, D. I. (2010) *Forståelse, beskrivelse og forklaring; innføring i metode for helse- og sosialfagene*. Oslo: Høyskoleforlaget.

Jenssen, A. G. & Tronvoll, I. M. (2012). *Brukermedvirkning: Likeverd og annerkjennelse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Justis- Og Beredskapsdepartementet. Meld. St. 27. (2011-2012). *Barn på flukt*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.

Justis- og politidepartementet. NOU 2011: 10 (2011). *I velferdsstatens venterom. Mottakstilbudet for asylsøkere*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Hentet 28.08.2014 fra

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/nouer/2011/nou-2011-10.html?id=645250>

Kaufmann, A. & Kaufmann, G. (2009). *Psykologi i organisasjon og ledelse*. Bergen: Fagbokforlaget.

Killén, K. (2004). *Sveket. Omsorgssvikt er alles ansvar*. Oslo: Kommuneforlaget.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademiske.

Kvaran, I & Holm, J. (2012). *Barnevernsfaglig miljøterapi*. Oslo: Cappelen Damm.

Kvelling Ø. (2010). *Barn i risiko: Skadelige omsorgssituasjoner*. Oslo: Gyldendal Akademiske.

Larsen, E. (2004). *Miljøterapi med barn og unge: Organisasjonen som terapeut*. Oslo: Universitetsforlaget.

Menneskerettsloven. (1999). *Lov 21.05.99 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett*. Hentet 03.05.2014 fra <http://www.lovdato.no/all/hl-19990521-030.html>

Myhre, J. E. (u.å.). *Innvandring, store norske leksikon* Lastet ned 08.06.2014 fra

<http://snl.no/innvandring>

Omre, C., & Schjelderup, L. (2006). *Barn i voldsrammede familier*. In C. Omre, L. Schjelderup, & R. S. Østerhaug, *Fastsetter av sosialt arbeid*. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag.

Oppedal, B., Seglem, K. B. & Jensen, L. (2009). *Avhengig og selvstendig. Enslige mindreårige flykntingers stemmer i tall og tale*. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Parson, T. (1967). *The Structure of Social Action*. New York: Free Press.

- Prout, A. & James, A. (1997). "A New Paradigm for the Sociology of Childhood. Provenance, Promise and Problems". I: A. James og A. Prout (red.), *Constructing and Reconstructing Childhood*. London: Falmer Press.
- Redd Barna (2013). *En alvorlig stor melding*. Oslo.
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet: Fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Røkenes, O. H. & Hanssen, P. H. (2006). *Bære eller bryte*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Saalebey, D. (2006). *The strengths perspective in social work practice*. Michigan: Pearson.
- Schaffer, R. H. (1993). *Beslutninger om barn: psykologiske spørsmål og svar*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Seim, S. & Slettebø, T. (2007). *Brukermedvirkning i barnevernet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Svare, H. (2008). *Den gode samtalen. Kunsten å skape dialog*. Oslo: Pax forlag.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Tranøy, J. & Langfeldt, N. (2012). *Kampen om barnets beste: Er rettsikkerhet i barnevernssaker mer enn en illusjon?* Oslo: Lanser forlag.
- Unchr & Save the Children. (2004). *Enslige mindreårige i europaprogrammet. Erklæring om god praksis. Tredje utgave*. Hentet 08.09.2014 fra www.separated-children-europe-programme.org
- Utlendingsdirektoratet. (2012). *Beskyttelse (asyl)*. Hentet 10.08.2014 fra <http://www.udi.no/Sentrale-tema/beskyttelse/>
- Utlendingsloven. (2008). *Lov 15.05.2008 nr. 35: Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her*. Hentet 01.09.2014 fra <http://www.lovdata.no/all/hl-20080515-035.html>
- Vergemålsloven. (2010). *Lov 26.03.2010 nr. 09: Lov om vergemål*. Hentet 01.09.2014 fra <http://www.lovdata.no/all/hl-20100326-009.html>
- Øvereeide, H. (2009). *Samtaler med barn. Metodiske samtaler med barn i vanskelige livssituasjoner*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

8. Vedlegg 1: Informasjonsskriv til respondentene og samtykkeskjema

Mitt navn er Ingeborg Sætre Holter og jeg studerer Master i Sosialfag ved Universitetet i Stavanger. Jeg arbeider for tiden med min masteroppgave. Professor Paul Stephens er min veileder i dette arbeidet.

Temaet for min oppgave skal være enslige mindreårige asylsøkere. Jeg ønsker å finne ut hvordan miljøarbeidere som arbeider på omsorgssentre på Østlandet i Norge opplever å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere. Enslige mindreårige asylsøkere er et aktuelt tema, da det ankommer mange barn til Norge, og tallene vil med all sannsynlighet øke, da dagens situasjon i verden er preget av konflikter. Min vinkling av problematikken er å se miljøterapeutenes ståsted: **Hvordan opplever miljøterapeuter å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere som bor på omsorgssentre på Østlandet i Norge?**

Jeg skal intervju miljøterapeuter som arbeider på omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere for å finne ut mer om dette, da disse menneskene vil være de eneste som sitter med denne opplevelsen.

Enslige mindreårige asylsøkere er en sårbar gruppe. Mange av barna har en vanskelig bakgrunn hvor de har opplevd mye vondt. Dette er barn som i mange tilfeller er traumatiserte eller sliter med dårlig psykisk helse. I denne oppgaven vil det bli fokusert på barn som bor på omsorgssentre, noe som innebærer at det vil være barn fra 0-15 år. Jeg ønsker å høre hvordan miljøterapeutene opplever å arbeide med barn som har det så vanskelig.

Intervjuene vil bli gjennomført i desember 2013 og januar 2014, og estimeres til 45-60 minutter. Jeg har taushetsplikt, og vil behandle innsamlede data konfidensielt. Jeg ønsker ingen informasjon om respondentenes identitet.

Intervjuene vil bli tatt opp på båndopptaker, og senere bli transkribert. All denne informasjonen vil være anonym, og båndopptakene vil bli slettet innen 2 mnd. De transkriberte intervjuene vil bli makulert etter at oppgaven er fullført og levert (november 2014).

Jeg håper du har lyst og mulighet til å delta i min studie, og jeg setter pris på om du tar deg tid til dette. Det er frivillig å delta som respondent, og du kan til enhver tid trekke deg fra studien og/eller avslutte intervjuet.

Dersom du ønsker å delta i min studie ber jeg deg vennligst ta kontakt med meg på:

Tlf: 92 23 06 69 eller

E-post: is.holter@stud.uis.no

Med vennlig hilsen

Ingeborg Sætre Holter

Feierveien

2265 Namnå

Samtykkeskjema

Mitt navn er Ingeborg Sæter Holter, og jeg studerer Master i Sosialfag ved Universitetet i Stavanger. Jeg skriver Masteroppgave om enslige mindreårige asylsøkere.

I min forskning ønsker jeg å undersøke **hvordan ansatte ved omsorgssentre på Østlandet i Norge opplever det å arbeide med enslige mindreårige asylsøkere.**

Dette ønsker jeg å finne ut ved å intervju miljøarbeidere med sosialfaglig bakgrunn, som arbeider med denne gruppen. Intervjuet vil vare i anslagsvis 45-60 minutter. Deltagelse i intervjuet er frivillig, og du kan avbryte intervjuet hvis du skulle føle behov for dette.

Denne forskningen er ikke meldt inn til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD), og informasjonen du oppgir vil derfor bli anonymisert. Det bes derfor vennligst om at det gjennom intervjuet ikke blir nevnt stedsnavn, eller andre detaljerte beskrivelser som kan bidra til at din identitet kan bli avslørt.

Dette intervjuet vil bli registrert på lydbånd. Etter at intervjuet er blitt transkribert, vil lydopptaket bli slettet. Dette vil skje innen 2 mnd etter intervjudato.

Jeg samtykker til å stille til intervju

Dato:

Jeg samtykker til at intervjuet blir tatt opp på lydbånd

Dato:

Tusen takk for at du stiller opp som informant i min forskning 😊

Vedlegg 2: Intervjuguide

Bakgrunnsinformasjon: Informasjon om meg selv, forskningen, formålet, båndopptaker, rettigheter, anonymitet og samtykke.

Fakta: Alder, kjønn, utdanning og antall år arbeidserfaring med målgruppen

Oppvarmings spørsmål: Kan du fortelle om din arbeidshverdag, rutiner og oppgaver?

Omsorg: Med mindre annet er angitt, referer respondenten til barn som personer i alderen 0-15.
Hvordan vil du definere det å gi omsorg?

Har du gjort deg noen tanker om hvordan du yter omsorg for barna?

Kan du gi noen eksempler på hvilken måte du yter omsorg for barna?

Relasjonsdannelse:

Hvordan opplever du relasjonen mellom deg og barna?

Har du gjort deg noen tanker om hvordan du danner en relasjon til barna?

Kan du gi noen eksempler på situasjoner hvor du danner en relasjon med barna?

Kompetanse:

Hvordan opplever du din egen kompetanse i forhold til å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere?

Hvordan opplever du kompetansen blant dine kollegaer i forhold til å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere?

Stikkord:

- Barneperspektiv
- Brukermedvirkning
- Styrkeperspektiv/resiliens
- Kultursensitivitet
- Holdninger og verdier

Vedlegg 3: Spørreundersøkelse

Fakta:

Kjønn:

Alder:

Utdanning:

Stillingsprosent:

Antall år arbeidserfaring med EMA-barn:

1. Fortell hvorfor du valgte å jobbe med denne brukergruppen.

-----

2. Hvor godt trives du i din jobb? (ring rundt ditt svar)

- A: Svært lite   B: Nokså lite   C:Nokså mye   D:
Svært mye
- E: Vanskelig å si/vet ikke

3. Forklar hvilke faktorer (positive eller negative) som bidrar til trivselsgraden du besvarte på spørsmål nr. 2.

-----

4. Hva er det beste med å jobbe med EMA- barn?

-----

5. Hva er det verste og mest utfordrende med å jobbe med EMA- barn?

-----

6. **Hvor givende er det for deg å jobbe med EMA- barn?** (ring rundt ditt svar)

A: Svært lite   B: Nokså lite   C:Nokså mye   D:
Svært mye

E: Vanskelig å si/vet ikke

7. **Føler du at du utvikler deg som miljøterapeut?** (ring rundt ditt svar)

A: Ja   B: Nei

8. **Forklar hvilke faktorer som bidrar til ditt svar på spørsmål nr. 7.**

TUSEN TAKK for at du tok deg tid til å besvare denne spørreundersøkelsen

Ingeborg Sætre Holter

Vedlegg 4: Spørreundersøkelse resultater

Fakta:

Kjønn:	
Kvinne:	15
Mann:	10
Alder:	
20-årene	4
30-årene	10
40-årene	7
50-årene	1
60-årene	3
Utdanning:	
Ungdomsskole	1
Generell studiekompetanse	4
Barnevernspedagog	5
Sosionom	3
Vernepleier	3
Sykepleier	1
Barnepleier/barnehageassistent	1
Ergoterapeut	1
Teknisk fagskole	1
Annen type høyere utdanning	5
Stillingsprosent:	
100 %	22
Helge- vicar	3
Antall år arbeidet på omsorgssenter:	
4,5 år	13
3 år	5
2,5 år	1
2 år	5
1 år	1

Spørsmål 1:

Hvorfor ansatte valgte å arbeide på omsorgssenter for EMA- barn:	
Liker å arbeide med barn	11
Liker utfordrende arbeid	2
Liker varierende arbeid	3
Det var noe nytt	7
Spennende arbeidsfelt	13
Sikkert arbeid	5
Være med å bygge opp noe fra bunnen av	2
Tilfeldigheter	6
Givende	6
Ønske om å hjelpe de som har det vanskelig	6
Tidligere erfaring fra arbeid med innvandrere	5
Interesse for å arbeide med innvandrere	8

Spørsmål 2:

Trivsel i arbeidet:	
Svært lite	0
Nokså lite	1
Nokså mye	8
Svært mye	16
Vet ikke/ vanskelig å si	0

Spørsmål 3:

Faktorer som bidrar til trivsel-/mistrivsels graden:	
Positive:	
Gode kollegaer	14
Godt arbeidsmiljø	18
God arbeidstilretteleggelse	6
Tverrfaglig arbeid	1
Gode faglige diskusjoner	6
Humor på arbeidsplassen	3
Givende arbeid	5
Lærerikt arbeid	3
Spennende og interessant arbeid	3
Utfordrende arbeid	5
Utviklende arbeid	2
Variierende arbeid	5
Barna/ungdommen	13
Å bli sett og hørt av kollegaer	2
Å kunne gi omsorg til barna	4
God lønn	1
Negative:	
Liten tid til målrettet arbeid	1
For mange "husmor-oppgaver"	1

Spørsmål 4:

Det beste med arbeidsplassen:	
Meningsfylt arbeid	9
Givende arbeid	7
Lærerikt arbeid	7
Variierende arbeid	9
Utfordrende arbeid	4
Barna	14
Å kunne hjelpe barna	10
Å se barnas utvikling	9

Spørsmål 5:

Det vanskeligste og mest utfordrende med arbeidsplassen:	
Ingenting	2
Psykisk krevende:	4
Behandle traumer	7
Se at barna har det vanskelig	7
Lei seg på barnas vegne	5
Å ikke unne hjelpe de	7
At man tar med jobben hjem	2
Vente-perioden på asylsøknad	4
Uvisshet om asylsøknad svar	4
Uforutsigbar arbeidshverdag	2
Å måtte være kreativ	2
Utagering	6
Språkbarrierer	8
Kulturkrasj	3
Å få barna integrert i samfunnet	1
Å danne en relasjon til barna	1
Lite faglighet	1
Uenighet med ansatte	1

Spørsmål 6:

Hvor givende arbeidet er:	
Svært lite	0
Nokså lite	1
Nokså mye	12
Svært mye	12
Vet ikke/vanskelig å si	0

Spørsmål 7:

Utvikler man seg som miljøterapeut?	
Ja	22
Nei	3

Spørsmål 8:

Faktorer som bidrar eller ikke bidrar til utvikling:	
Positive:	
Veiledning	5
Faglighet i det daglige miljøet	8
God ledelse	5
Kurs/møtedager	12
Kollegaer	6
Barna	1
God ansvarsfølelse	3
At man blir mer erfaren og trygg på seg selv	13
Fagfeltet utvikler seg	2
Å bruke sos ped metoder	2
Tålmodig	1
Ydmyk	1
Være reflektert	1
Negative:	
Nattevakt (ser de ikke)	1
Lite faglighet	3
Mye "husmor-oppgaver"	2
Lite fremtidsrettet arbeid	1
Uenighet blant kollegaer	1

Vedlegg 5: Funn- fullstendig oversikt

Hovedkategori 1: Arbeidshverdag- Respondent R1

Arbeidsbeskrivelse og rutiner	<p>«Jeg er miljøterapeut, og går i to- delte vakter. Det er morgenvakter og kveldsvakter. Vi begynner henholdsvis 07.15- 15.30, og fra 14.45- 23.00.»</p> <p>«Min oppgave er å delta i barnas hverdag, og bistå barna i forhold til skolegang, klær, omsorg og mat. I tillegg hjelper vi (ansatte) på omsorgssenteret barna med lekser, deltar i skolemøter hvis det er nødvendig, og fritidsaktiviteter. De ansatte kjører ofte barna på fritidsaktiviteter, og oppmuntrer barna.»</p>
Arbeidsroller	<p>«Vi som jobber på omsorgssenteret skal være omsorgspersoner for barna. Ja, vi ansatte skal rett og slett være omsorgspersoner. Det er hovedoppgaven vår.»</p> <p>«Jeg er en voksenperson.»</p> <p>«Jeg forsøker å være trygg på meg selv, og jeg tror at barna, uansett om de er fra andre kanter av landet eller verden for den saks skyld, så skjønner barn når du er trygg selv.»</p>
Opplevelse av arbeidet	<p>«Jeg er den av de eldste personene i kollegagruppen, og jeg synes det er veldig gøy. Jeg lærer veldig mye av de unge.»</p> <p>«Det er jo en hektisk hverdag. Det skjer noe hele tiden, og man må være litt blekksprut.»</p> <p>«Jeg synes det er lærerikt, og bra at det er utfordrende. Jeg lærer mye av det, og det går på det å være åpen og nysgjerrig rett og slett.»</p> <p>«Det å jobbe med barn er berikende i seg selv. Det er klart at å jobbe med barn fra andre land er enda mer berikende, i tillegg. Det er berikende på en helt annen måte.»</p> <p>«Det er veldig lærerikt å jobbe her, og jeg føler meg veldig privilegert. (...) jeg føler at jeg får overskudd. Å jobbe på dette omsorgssenteret gir meg noe hele tiden.»</p> <p>«Ved å jobbe på et omsorgssenter slipper man alt det vanskelige som man møter på i barnevernet, her kan man bare</p>

	<p>øse av seg selv med kjærighet.»</p> <p>«(...) det er altså bare veldig gøy å jobbe her på omsorgssenteret.»</p> <p>«Jeg trodde ikke mine egne øyne, ører og tanker da jeg begynte i denne jobben her altså. Det var bare så bra. Jeg fikk en opptur, det fikk hvertfall jeg. Er så fornøyd!»</p>
--	---

Hovedkategori 1: Arbeidshverdag- Respondent R2

Arbeidsbeskrivelse og rutiner	<p>«Alt i alt går det ut på den daglige omsorgen for barna.»</p> <p>«Jeg kommer på jobb om morgenen, vekker barna, sørger for at de (barna) spiser frokost og lager seg matpakke til å ta med på skolen, og sender de på skolen. Også er det mye helsestasjonsbesøk, tannleger og diverse steder vi (ansatte) må kjøre de (barna), slik at de skal ta ulike tester de må gjennom. Også går det selvfølgelig på det å prøve å finne på noe med barna, og å være tilstede hvis de skulle trenge oss ansatte.»</p> <p>«(...) ellers går arbeidshverdagen ut på å skrive rapporter og kartleggingsplaner.»</p> <p>«Vi (ansatte) kjører de (barna) på fritidsaktiviteter som fotball og stiller opp så best vi kan.»</p>
Arbeidsroller	<p>«Jeg er da av de yngste i kollegagruppen, og da blir jeg vel mer en slags søster for barna. Noen (ansatte) får ofte en slags morsrolle ved at de er de som lager mat og slik, men jeg er ikke sånn, jeg er mer sånn:: jeg prøver å være en trygg person for barna som de kan komme til hvis det er noe.»</p> <p>«Det er ikke alle som kommer overens med alle. (...) det har mye med personlighet å gjøre, men jeg kommer nok greit overens med de fleste barna, men jeg er nok litt den snille tror jeg.»</p> <p>«Også nå er jeg blitt teamleder som det så fint heter, så da har jeg ansvar for å få det faglige inn på avdelingen og snakke litt fag oss ansatte imellom.»</p>
Opplevelse av arbeidet	<p>«Barna er veldig bra! Etter hvert som jeg personlig har fått mer videreutdanning, kunnskap og faglig forståelse, synes jeg det er mer meningsfullt fordi jeg klarer å se at vi (ansatte) gjør veldig mye bra.»</p>

	<p>«Det er jo et veldig spennende felt (enslige mindreårige asylsøkere) som jeg synes det er gøy å være med på. Det er jo også ganske nytt, så det er gøy. Men barna er veldig bra.»</p> <p>«Det er veldig spennende. Selvfølgelig tenker man av og til at «ahh, dette gidder jeg ikke mer», men så er det jo slik at de gode stundene veier mye mer opp for det. Du tenker at «yes! Dette er gøy.»»</p> <p>«Selv om vi ansatte kanskje ikke merker at vi får så mye igjen for jobben vi gjør, så tenker jeg likevel at jobben vi gjør er viktig.»</p> <p>« (...) snart kommer det ut en rapport som viser at det kanskje ikke går så bra med barna etter at de har flyttet fra omsorgssentrene, og da blir jeg veldig bekymret. Jeg tenker at den jobben vi (ansatte) gjør her på omsorgssenteret er enda viktigere.»</p> <p>«Jeg opplever det å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere som veldig utfordrende, men samtidig veldig lærerikt fordi man lærer mye av disse barna. (...) jeg opplever det som meningsfylt og viktig jobb, selv om det er vanskelig, utfordrende og samtidig veldig krevende.»</p>
--	--

Hovedkategori 1: Arbeidshverdag- Respondent R3

Arbeidsbeskrivelse og rutiner	<p>«Sånn i det daglige her på omsorgssenteret skal vi ansatte bistå barna og tilrettelegge til en vanlig hverdag med skole og fritidsaktiviteter, hygiene, kosthold, leksehjelp og sånne ting. Som i et vanlig hjem, bare at man legger til rette for de barna som bor her på omsorgssenteret.»</p> <p>«(...) vanlig dagligdagse ting som å opprettholde en god døgnrytme, spise sunt, dette med å ha et fornuftig samspill med alle barna som bor her på omsorgssenteret, og kamerater fra skole og barn fra andre avdelinger.»</p> <p>«(...) vi ansatte skaper en ro, og en viss grad forutsigbarhet i forhold til hva som skjer, eksempelvis med fast døgnrytme med legge-, skole-, tv-, og lekse-tider.»</p>
Arbeidsrolle	<p>«Nå er jeg nesten nytilsatt som teamleder. Det er en litt ny rolle.»</p> <p>«Det er litt spesielt nå siden denne teamleder rollen er litt ny, så jeg driver og går noen runder med sjefen for å finne ut hvordan vi (avdelingsledere og teamledere) ønsker at denne rollen skal</p>

	<p>være.»</p> <p>«Det jeg skal gjøre er å være en trygg og voksen rollemodell.»</p>
Opplevelse av arbeidet	<p>«Jeg synes det er spennende:: å jobbe med barn synes jeg er interessant, å se utvikling og endring, både i adferd og kompetanse. Det er kanskje noe av det mest spennende å jobbe med barn generelt, uavhengig om de er norske eller utenlandske. I forhold til å jobbe med EMA- barn så synes jeg det er spennende å lære om andre kulturer, og lære barna å kjenne.»</p> <p>«Jeg opplever det som tilfredsstillende fordi jeg ser at noen barn har et mål og en mening med å komme hit, og at de er målbevisste på å komme seg videre, men så er det litt fortvilende å se at noen barn seiler litt akterut på en måte.»</p>

Hovedkategori 1: Arbeidshverdag- Respondent R4

Arbeidsbeskrivelse og rutiner	<p>«Jeg skal være en del av miljøet og området der barna bor, og ta del i deres hverdag. Vi ansatte forbereder barna på et opphold i Norge eller retur til hjemlandet, det er liksom målet til de ansatte.»</p> <p>«(...) vi ansatte tar del i at barna lærer seg norsk, og følger opp på skole og fritidsaktiviteter. Ja, det blir som et vanlig hjem på en måte, bare at det er en institusjon med mange voksne.»</p> <p>«På dagvakter skal vi (ansatte) vekke barna, få i de frokost og sende de på skolen. Daglige gjøremål på avdelingen blir som i ditt eget hus; kjøpe mat, vaske. I tillegg er det å skrive rapporter, mål- og arbeidsplaner, og kartleggings- og oppfølgingsplaner. Vi må også ha samtaler med blant annet skole, helsestasjoner og lege. På kvelden blir det å hente på skolen og SFO, gjøre lekser og følge opp fritidsaktiviteter de dagene det er det.»</p>
Arbeidsrolle	« (...) det handler om å være en trygg omsorgsperson.»
Opplevelse av arbeidet	<p>«Det er utviklingen da. Utviklingen du ser fra barna kommer til de drar, det er en opplevelse.»</p> <p>«Det er mye glede og mye sorg. Dagene når du er på jobb er aldri lik. Det synes jeg er spennende.»</p> <p>«Jeg synes det er kjempegivende. Det synes jeg virkelig! Jeg gleder meg til å reise på jobb, og jeg storkoser meg og det er så gøy å se utviklingen, spesielt. Det å kunne følge barna i deres</p>

	utvikling, det synes jeg er spennende.
--	--

Hovedkategori 1: Arbeidshverdag- Respondent R5

Arbeidsbeskrivelse og rutiner	<p>«Jobben min innebærer å gi god nok omsorg til enslige mindreårige asylsøkere som bor på dette omsorgssenteret.»</p> <p>«Vi ansatte har noen faste rutiner og oppgaver, men arbeidshverdagen er i og for seg veldig forskjellige. Det er alt ifra å få barna til å stå opp, få i de frokost og sende de på skolen, til legebek, asylsintervjuer, aldersundersøkelser, og skrive rapport og kartleggings- oppfølging av barna.»</p> <p>«Når det kommer et nytt barn så skal de på asylintervju i Oslo, på aldersundersøkelser, helsestasjon, lege, tannlege og alt det der, så går det en slags rundløype hvor barnet flytter ut også kommer det et nytt barn, og hele prosessen om igjen.»</p>
Arbeidsrolle	<p>«Jeg er veldig ung, så jeg har litt utfordring i det at jeg ikke vil være for kamerat med barna, men jeg vil ikke være for streng heller. Jeg forsøker å balansere det med å vise at jeg er litt ung og kan ha mange like interesser som de, men samtidig at jeg er en voksenperson som må sette litt grenser og bestemme.»</p>
Opplevelse av arbeidet	<p>«Det er ingen dager som er like.»</p> <p>«Man kan på en måte lage dagen sin selv. Jeg er interessert i en type idrett, og da kan jeg ta med meg de ungdommene som er interessert i det, på det. Og på en måte så kan jeg, etter eget ønske fra barna, blande inn min hobby i jobben. Det hadde vært mer utfordrende på et kontor [Respondenten ler].»</p> <p>«I løpet av min praksisperiode fant jeg jo ut at dette var et veldig interessant fagfelt.»</p> <p>«Jeg opplever det som lærerikt, interessant og annerledes. Jeg opplever dette arbeidet som litt annerledes fordi det er den kulturforskjellen og språkbarrieren.»</p> <p>«Hver dag lærer du noe nytt om barnas kultur og hvordan de lever, og slike ting.»</p>

Hovedkategori 1: Arbeidshverdag- Respondent R6

Arbeidsbeskrivelse og rutiner	<p>«Arbeidsbeskrivelsen er å gi omsorg til de barna som kommer hit på omsorgssenteret, og hjelpe de med å lære seg det nye landet å kjenne, gå på skole, ta alle tester og legeundersøkelser, og sakte lære de litt av språket.»</p> <p>«(...) vekke ungdommene, få de på skolen, passe på at de spiser frokost og har med seg matpakke, handle og forberede middag. For så å ta imot de da de kommer hjem igjen fra skolen, være blid og hyggelig så de føler seg velkommen da de kommer tilbake. På kvelden er det å spise middag, hjelpe til med lekser, være med på fritidsaktiviteter. Det blir som et vanlig hjem da.»</p> <p>«(...) hvis man er hovedkontakt er man kanskje den som er med å handler inn nye klær til barna, har samtaler om følelser, skriver KOPP og lignende.»</p>
Arbeidsrolle	<p>«Det viktigste er å være en trygg voksen.»</p> <p>«Jeg passer på å være en tydelig voksenperson.»</p>
Opplevelse av arbeidet	<p>«Man blir kjent med andre kulturer. Man har en jobb som man føler er meningsfull, ofte, men ikke alltid [Respondenten ler].»</p> <p>«Jeg trives veldig godt, jeg synes jobben min er veldig spennende og givende.»</p> <p>«Det gir meg veldig mye å jobbe med enslige mindreårige asylsøkere. Jeg trives kjempegodt.»</p>

Hovedkategori 2: Omsorg- Respondent R1

Hvordan gi omsorg	<p>«Jeg er der i forhold til trøst, omsorg, og behov, ellers alt ettersom hva barna trenger i ulike alder.»</p> <p>«Jeg forsøker til enhver tid å ha oversikt og se hvor behovene ligger.»</p>
Å se hver enkelt	<p>«Jeg anser det som veldig viktig å være interessert og spørre barna om ulike ting så de føler seg sett.»</p> <p>«Å være tilstede og prøve å være bevisst på at nå er det lenge siden jeg har lest for et spesifikt barn for eksempel. (...) ofte opplever jeg at det kan det være lurt å si til dette barnet på kvelden; «Senere vil jeg være med deg. Kan ikke vi lese bok sammen på sengen i kveld?»»</p> <p>«Omsorgssenteret har jo liksom i målsettingen vår å kunne gi barna individuell omsorg. Og det at vi ansatte har muligheten til å hvertfall kunne gi barna noe tid hver dag til å bistå dem da det er romvask, leksehjelp ikke minst, og det at vi ansatte er interessert og spør etter disse nevnte tingene.»</p> <p>«Individuell oppfølging tenker jeg:: Det at vi ansatte kan gå på rommet om kvelden og ha bare det ene barnet, og lese et eventyr eller at barna leser.»</p> <p>«Det blir å tilby barna samtaler, alenetid og prøve å være litt observant på at eksempelvis det ene barnet bør vi ansatte være ekstra fokusert på i dag.»</p>
Kultursensitivitet	<p>«Det er kjempeviktig å være kultursensitiv. (...) hvis vi ansatte har noenlunde overgripende informasjon om hva som er viktig i barnas kultur, så hjelper det mye.»</p> <p>«Vi lar de få spise mat fra hjemlandet også, enten at de lager det selv, eller at vi går på restaurant.»</p>

Hovedkategori 2: Omsorg- Respondent R2

Hvordan gi omsorg	<p>«Det er jo alltid noen barn du føler det er lettere å gi omsorg til, men det har gjerne noe med den relasjonen du danner til den personen. Jeg er veldig slik at jeg føler meg litt frem og tar det litt på barnas initiativ fordi det er så mye nytt for de da de kommer hit.»</p>
-------------------	--

	<p>«Det handler om å gi de (barna) litt tid slik at de klarer å føle seg trygge, og det synes jeg kanskje er det viktigste, at de (barna) føler seg trygge.»</p>
Å se hvert individ	<p>«(...) også er det jo veldig forskjellige barn som har veldig forskjellige behov. Jeg tenker at det er en utfordring å klare å tenke på barna som enkelt individer og ikke som en gruppe, for de har jo behov for så forskjellige ting.»</p> <p>«Barna er på en måte en flokk; alle skal spise det samme til frokost, også skal de på skolen. Men så har noen av barna behov for å bruke lengre tid på morgenen, for eksempel. Jeg tenker at vi (ansatte) må ikke være så redd for å:: ikke forskjellsbehandle de (barna), men å behandle de individuelt.»</p>
Kultursensitivitet	<p>«Det er krevende å være kultursensitiv.»</p> <p>«(...) det går jo på det med å tilrettelegge for at de skal få utøve sin religion, og forsøke å lage litt mat som de kjenner igjen. (...) også sånne ting som å få høre på musikk fra hjemlandet, og se på filmer som de synes er gøy.»</p> <p>«Vi må ikke pushe på våre (norske) tradisjoner. Heller vise det frem, enn å forvente at de (enslige mindreårige asylsøkere) skal omfavne det. Vi (ansatte) kan ikke forvente at de skal glede seg til juleaften, og omfavne julen som norske barn. Det tenker jeg at er å være kultursensitiv, at vi skal vise de, men ikke pushe på de ting.»</p>

Hovedkategori 2: Omsorg- Respondent R3

Hvordan gi omsorg	<p>«Å være åpen og tilgjengelig for samtaler med barna om de skulle ønske det. Hjelp de med å gjøre seg forstått, løse konflikter, legge til rette for at de kan ha kontakt med familie i Norge og i utlandet.»</p> <p>«Jeg sier hei, og spør hvordan det går.»</p>
Å se hvert individ	<p>«Jeg prøver å se alle barna som bor her.»</p> <p>«(...) at man følger opp ting som har skjedd den siste tiden, og hvis man har en ide om hva som har opptatt det enkelte barn, så kan man spørre barnet om det, hvis det er greit.»</p> <p>«Jeg hjelper barna hvis de trenger hjelp, og det at de liksom ikke</p>

	<p>trenger å spørre deg som ansatt om hjelp til lekser for eksempel, men at vi voksne ligger litt foran og kan tilby.»</p> <p>«Man er som ansatt nødt til å se hvert enkelt barn, for seg. Det kan være forskjellige kulturer og religioner innenfor samme land også, så det må man være var på, at to barn fra Eritrea kan være veldig forskjellige.»</p> <p>«Noe vi ansatte tar opp blant barna ganske ofte er det at alle barn er forskjellige. Eksempelvis er det at alle asylsøknader blir behandlet individuelt, et resultat av dette.»</p>
Kultursensitivitet	<p>«(..) det handler om å se handlingene til barna i et litt større perspektiv. Nå har vi ansatte her på omsorgssenteret noe tilgang på bakgrunnsinformasjon om barna, men det er ganske begrenset slik innledningsvis, så vi må ha noen følere ute ifht hva som gjør at adferden til barna er som den er, eksempelvis kulturforskjeller.»</p> <p>«Det er viktig for oss ansatte å være kultursensitive.»</p> <p>«Når vi (barn og ansatte) har husmøte tar vi ansatte opp forskjellige temaer om forskjellige land slik at alle barna kan lære litt om eksempelvis Somalia. Vi kan ta opp slike ting hvis vi har barn som har vanskeligheter med å forstå hverandre.»</p> <p>«Enslige mindreårige asylsøkere er barn fra andre kulturer og har andre måter å gjøre ting på, enn hva som er kanskje normalt for meg. Det handler om å ha litt respekt for det.»</p>

Hovedkategori 2: Omsorg- Respondent R4

Hvordan gi omsorg	<p>«Det handler om nærhet. Ofte er skriking, gråt og sinne barnas måte å si at de ønsker en klem eller vil sitte på fanget, og kjenne det fysiske nærværet.»</p> <p>«Jeg gir omsorg ved å være trygg.»</p> <p>«Alle vi ansatte mener det samme. Det føler jeg er med på å påvirke at de (barna) føler at de kan de stole på oss voksne.»</p> <p>«(..) også handler omsorg om det å forholde seg til rutiner og regler, og ikke gi etter for mas, tenker jeg. Det kan oppfattes som veldig utrygt. Vi (ansatte) skal bare være tilstede og tilgjengelig når de (barna) trenger det.»</p>
-------------------	---

	<p>«Vi (ansatte) er der og har tid, rom og plass til barna. Jeg tror de føler at vi har det også. Selv om barna oppfatter oss som strenge, dumme og urettferdige innimellom, så er det ofte barna sier; «OK, unnskyld, jeg forstår nå at du bare ville at jeg skulle ha det bra.»»</p>
Å se hvert individ	<p>«Man må følge barna og være med de der de er akkurat da, enten om det er vanskelig for dem, eller om det er en god tid for dem.»</p> <p>«Selv om det kan være litt hektisk, så er det viktig at barna føler at de blir sett, hørt, forstått og respektert.»</p> <p>«Det er veldig spennende da det kommer søsken på omsorgssenteret, for da er det viktig å se at det er to forskjellige barn, og ikke behandle de som en og samme.»</p> <p>«Vi ansatte kan bruke litt av kvelden på tegning, i stedet for lesing på senga med det ene barnet. Et annet barn har kanskje lyst til å bygge lego på kvelden. Sånne småting forsøker jeg å huske, slik at de (barna) skal føle seg spesielle og sett.»</p> <p>«(...) eksempelvis prøver jeg å huske hvis det ene barnet liker syltetøy best på brødsken, mens et annet barn er veldig glad i ostesmørbrød med mye ketchup, men ingen pølse.»</p>
Kultursensitivitet	<p>«Det er viktig å være kultursensitiv.»</p> <p>«(...) vi viser respekt for alle. Det å være undrende og ha lyst til å lære, både i forhold til hvor barna kommer ifra, men også hva de kommer til, er viktig.»</p>

Hovedkategori 2: Omsorg- Respondent R5

Hvordan gi omsorg	<p>«Å gi en trygghet til barna. Ja, å gi trygghet til barna, og gi de rammer, også det å se barna.»</p> <p>«Jeg forsøker å finne på aktiviteter med barna, spørre hvordan de har det, vise at jeg er der hvis de lurere på noe. Jeg viser også at jeg er nysgjerrig hvis de ikke gir så mye uttrykk for hvordan de har det, så prøver jeg å være flink til å spørre de, og kanskje mase litt [Respondenten ler].»</p> <p>«Vi ansatte prøver å gi barna god omsorg i forhold til at de er trygge på flyttingen til kommune. Vi (ansatte) forsøker ofte å korte ned på vente-prosessen litt slik at det ikke blir så lang tid å</p>
-------------------	---

	gå rundt og tenke.»
Å se hvert individ	<p>«Jeg forsøker å se barna for den de er, på forskjellige måter.»</p> <p>« (...) jeg forsøker å forstå de en og en; at Ali er Ali, og Sigurd er Sigurd. De er to forskjellige personer, og jeg kan ikke dra de under samme kam som en gruppe.»</p> <p>«Det gjelder å ha åpne ører og øyne og lære om det enkelte barnet.»</p>
Kultursensitivitet	<p>«Alle barna er forskjellige, og det er ulike kulturer. Det er masse for oss ansatte å lære i forhold til dette med kultur. Vi må sette oss inn i andre kulturer, for vi vil jo ikke tråkke på noen tær.»</p> <p>«Vi (ansatte) spør ganske tidlig om barnas kultur og om de er opptatt av Koranen og gå i moske og slike ting, og tilby det. (...) av og til kan det være at vi spør for eksempel: «Nå er det fredag og du har mulighet til å gå i moskeen i dag, ønsker du dette?»</p> <p>«Barna får mye ansvar om å følge opp religionen sin selv, fordi vi (ansatte) vil ikke presse på barna deres egen kultur.»</p> <p>«(...) også handler det om det å lære de norsk og den norske kulturen uten å vaske bort deres egen kultur.»</p>

Hovedkategori 2: Omsorg- Respondent R6

Hvordan gi omsorg	<p>«Du skal bry deg og passe på at barnet har det slik han skal ha det, og har det han trenger.»</p> <p>«(...) jeg er flink til å være blid og si; «Hei», «ha det», «ha en fin dag», «Hvordan har du sovet i natt?» Det er sånne småting jeg gjør for å vise at jeg bryr meg, og er interessert i hva barna gjør på skolen, fritidsaktiviteter, og med venner.»</p> <p>«(...) jeg viser at jeg er der, er et medmenneske, viser at jeg bryr meg, gir omsorg og trøst hvis barnet er lei seg.»</p>
Å se hvert individ	<p>«(...) eksempelvis om morgenen går vi (ansatte) inn til hvert enkelt barn og vekker det på den måten som det liker, i stedet for å bare rope ut i gangen. Vi ansatte snakker med hver enkelt og hører hva de (barna) skal gjøre i dag, om de har noen spesielle planer eller ønsker, og om de har sovet godt, om de gjorde noe spennende i helga, litt sånn.»</p>

	<p>«Jeg synes det er viktig å ha øyekontakt med de (barna) da jeg snakker med de, og ha litt kroppskontakt, eksempelvis; stryke de litt på armen og se på de. Rett og slett vise de at jeg ser de.»</p>
Kultursensitivitet	<p>«Vi ansatte er veldig opptatt av å spørre masse rundt kultur, og være interesserte, og vise masse interesse. Vi prøver å forklare forskjeller, men samtidig være opptatt av hva som er viktig for barna, og legge til rette for det.»</p> <p>«Omsorgssenteret legger til rette for Moské besøk, rett mat som for eksempel Halal-kjøtt. Det å være sensitive for dette er viktig for oss ansatte, da dette er viktig for mange av barna.»</p>

Hovedkategori 3: Relasjonsdannelse- Respondent R1

Å danne relasjon	<p>«Dette med å observere barna, være tilstede for de og være tilgjengelig, føler jeg at jeg ofte lærer de å kjenne. Å være tilstede og tilgjengelig i miljøet.»</p> <p>«Ofte ved kveldstid synger vi (ansatt og barn) natta-sang, og da synger jeg, også spør jeg barnet om det kan synge en sang til meg fra deres kultur. (...) det virker som barna er veldig glad for at vi ansatte er interessert, for barna er jo veldig stolte av sin kultur, og da føler jeg vi (ansatt og barn) kommer litt nærmere.»</p> <p>«Det handler altså om å gi barna tid. Noen barn trenger jo litt lenger tid før de vil snakke eller ha et nært forhold.»</p> <p>«Jeg tror at jeg er trygg på meg selv, det er nok noe med det. Jeg tror det har noe med det at jeg til stadighet kommer tilbake. Jeg er en trygg person barna kan stole på og jeg er der jevnlig for de.»</p>
Den gode samtalen	<p>«Vi (ansatte) har samtaler med barna med tolk helt i fra starten, og forsøker å ha det ganske jevnlig til å begynne med spesielt, på grunn av språkproblemer.»</p> <p>«Vi ansatte har 1. og 2. gangs-samtaler og jevnlige samtaler til man får en relasjon med barna. (...) vi ansatte har ofte hatt tilfeller hvor barna ikke har sagt så mye, men vi ansatte gir barna hvertfall muligheten til å snakke og fortelle.»</p> <p>«Vi (ansatte) ser at hvis det er ting som skjer og at noe kan være vanskelig, så kan vi gå inn med jevnlige samtaler som er enda hyppigere enn en gang i uka, som vi pleier.»</p> <p>«(...) så når det kommer til disse samtalene er det bare å vente og være tålmodig i forhold til når barna er modne for det, det varierer jo veldig. Vi ansatte må la de bli trygge nok.»</p> <p>«I går for eksempel (...) etter at et barn hadde lagt seg kommer hun tilbake og sier «Jeg får ikke sove...» (...) da ble hun med meg i stua. Så kom det da:: i bruddstykker, så det var veldig vanskelig å forstå, men hun snakket litt om bestefar og mamma:: I går begynte hun da så vidt å dele litt.»</p> <p>«Hvis det oppstår en konflikt mellom barna, så går vi og snakker om det rett og slett. Det hender vi (ansatte) ber de (barna) om å skrive ned noe selv, la de få en bok for eksempel</p>

	<p>hvor de kan skrive ned vanskelige ting.»</p>
Brukermedvirkning og lytting	<p>«Da det gjelder bosetting, er dette et punkt på KOPP (kartleggings- og oppfølgingsplan) at de (barna) skal bli hørt på, og har rett til å mene noe om hvor de skal flytte.»</p> <p>«Vi (ansatt og barn) snakker om hvor barna kan tenke seg å bo, om det blir i en familie, eller hvordan det blir. Det blir mye å informere, og at vi ansatte prøver å ta hensyn til hva barna liker. Kanskje de liker dyr, eller om de vil ha søsken, eldre eller yngre, etc.»</p> <p>«I tillegg er vi (ansatte) behjelpelige med at barna kanskje har annen familie i landet, og lytter om de vil bo i samme by som de, eller i nærheten.»</p> <p>«Barna har hver sin advokat som bistår og hjelper de med alle deres juridiske rettigheter.»</p> <p>«Vi skal jo lære barna å spise og like norsk mat, men det er jo innmari viktig å få frem deres egne ønsker noen ganger også, å stille opp for det.»</p> <p>«Ved å spørre om barna vil være med å delta, det er slik som man gjør, og da blir det ofte en god situasjon av det.»</p>
Aktivering og integrering	<p>«Det at barna er en så sårbar gruppe, gjør det viktig for meg å aktivisere. Jeg ser på det som hele hemmeligheten; å ha mye å tilby barna og gi mange tilbud til aktiviteter.»</p> <p>«Vi (omsorgssenteret) ser at det å begynne på skolen betyr veldig mye, og at det er med på å hjelpe barna å takle og klare hverdagen. Å delta på fritidsaktiviteter og prøve å få venner på skolen også.»</p> <p>« (...) det virker som det er lettere å integrere barna da de kommer rett inn i norske klasser og ikke blir samlet i en egen innføringsklasse. Det er alfa omega, det å kunne delta.»</p> <p>«Det er veldig bra at vi har barneskolen hvor barna kan sosialiseres.»</p> <p>«Jeg prøver å være i forkant, og tilby aktiviteter selv, før barna spør.»</p> <p>« (...) det å spørre de (barna) om de vil være med å delta. Det</p>

	<p>er slik som man (de ansatte) gjør, og da blir det ofte en god situasjon av det.»</p> <p>«Ofte er det lurt at vi ansatte foreslår aktiviteter for barna. Da slipper de (barna) å mase om det selv, og de får et tilbud.»</p> <p>«Da barna kommer hit i 15 års alder blir integreringen ikke så enkel. Da går integreringen mye senere.»</p>
<p>Styrkeperspektiv og resiliens</p>	<p>«(...) vi ansatte har sett at 8-9-åringene har styrker i å gi omsorg for de aller minste. Den store jenta vi har her på omsorgssenteret er veldig flink med den minste gutten vi har. Hun er som en storesøster, og det er en god kvalitet hun har.»</p> <p>«Jeg synes virkelig at vi ansatte ser og prøver å gjøre noe med styrkene til barna. (...) Det er to barn som vi (ansatte) ser fungerer fint sammen, og ser at de mestrer. Det vi ansatte gjør da er, eksempelvis at vi er til stede og ser på deres samhandling og kommenterer, og sier det til de etterpå (...). Så det synes jeg vi er flinke til her på omsorgssenteret, rett og slett, å finne styrkene til barna.»</p> <p>«Dette med styrker gjelder også når barna lager mat. Å gi noen oppgaven til å skjære salat»</p> <p>«De er så flinke til så mye disse barna, at du tror det ikke! Her (på omsorgssenteret) er det en gutt som lærte å strikke på en ettermiddag, og det er helt utrolig hva slags styrker de (barna) har.»</p> <p>«Mestring gjør at barna vokser og blir større. Vi ansatte ser det på de. Jeg er veldig flink til å hele tiden si: «Så flink du er!» «Det var bra gjort» (...). Jeg tror det er viktig, og det har jeg hvertfall lært gjennom livet at nok ros er det egentlig ingen som kan få.»</p> <p>«Vi har et barn som ikke har vært her på omsorgssenteret så lenge. En kveld skjønnte jeg at han kunne lese. Han kommer fra Etiopia og leser bokstavene våre, så han leser, og det er jo fantastisk. Da ble jeg overrasket. De er jo generelt sett veldig sterke disse barna som kommer hit. De er veldig intelligente.»</p> <p>«De (barna) blir jo faktisk populære på skolen, og får venner og venninner. De (barna) har en styrke i å være sosiale! Tenk det at de bare har vært her i to uker, også blir man bedt i en bursdag på fritidsklubben. Det er ganske godt gjort.»</p>

	<p>«Jeg tenkte på det her en dag jeg, så snille og flinke barna er. Jeg tror ikke det er noen av de (barna) som ikke har spist uten kniv og gaffel. Det er imponerende! Og i hjemlandet er barna jo ikke vandt med å gjøre det. Tenk det!»</p> <p>«Og de (barna) smører maten sin selv, førsteklasinger og alt, og det trodde ikke skolen på. Det er jo de færreste norske som gjør det selv, men her smør barna matpakken sin selv.»</p>
--	---

Hovedkategori 3: Relasjonsdannelse- Respondent R2

<p>Å danne relasjon</p>	<p>«Jeg tenker at bare det å dra på en aktivitet, eks bowling, så tenker mange at «det er det dere gjør på jobb ja! Drar på bowling med jobben, så kult.» Men så er det det at man kan bruke den bowlingturen til å skape en relasjon, fordi det er en uformell setting.»</p> <p>«(...) men det er så individuelt hva slags relasjon du får til hvem, og jeg lurer jo veldig på hva barna hadde svart hvis du spurte dem hvem jeg er for de. Noen av barna tror jeg ikke er så glad i meg, mens andre har en tettere relasjon.»</p> <p>«Når trygghet er på plass kan man begynne å jobbe med relasjonsdanning. Det er jo gjerne det jeg vil, men hvordan jeg gjør det, det vet jeg ikke helt.»</p> <p>«Barna er på «vent» bare mens de er her på omsorgssenteret, og vil på en måte ikke knytte seg så fælt til oss voksne. (...) eller føler seg ikke trygge nok til å gjøre det.»</p> <p>«(...) jeg ikke vil presse de (barna) så mye, men gi de litt tid.»</p> <p>«(...) noen barn har jo mer behov for å knytte seg til folk enn andre, og noen barn stoler ikke på oss. Det tenker jeg også at vi ansatte må være litt var på. (...) det tar lang tid før de (barna) helt vet hvem vi ansatte er, om vi er UDI eller hva vi er for noe, så å danne en relasjon kan være krevende for barna.»</p> <p>«Det er bedre med en relasjon enn ingen relasjon, selv om det blir et brudd i relasjonen. Så er det hvertfall mitt mål at jeg skal jobbe for at barna skal kunne knytte seg til noen. Det trenger ikke nødvendigvis være meg, men jeg ønsker at de (barna) skal klare å knytte seg til noen her på omsorgssenteret. Jeg ønsker at barna skal kunne kjenne litt på det å ha en god relasjon til hvertfall én av de ansatte.»</p> <p>«Det handler om å få til å danne en relasjon på en ganske kort tid,</p>
-------------------------	---

	siden de (barna) ikke er her så lenge.»
Den gode samtalen	<p>«Det er ikke lett å snakke med disse barna, og det er typisk at når vi ansatte er med barna på aktiviteter, og eksempelvis sitter i bil at vi (barn og ansatt) får til en god samtale.»</p> <p>«Det er ikke nødvendigvis en samtale med psykolog som hjelper disse barna. Det kan like gjerne være en aktivitet eller samtale med oss ansatte, for det er vi som er her på omsorgssenteret hver dag, og det er oss barna kjenner.»</p> <p>«Vi ansatte må prøve å prate med barna om det som er vanskelig for dem.»</p> <p>«Jeg tenker at vi ansatte bør bli flinkere til å bare spørre de (barna) rett ut og snakke med de.»</p> <p>«Bruk av tolk gjør det vanskelig å skape gode samtaler.»</p> <p>«Vi (ansatte) må være litt interessert i barna og deres historie, hvis de vil dele da, for det er ikke alle barn som vil snakke om fortiden sin. Da tenker jeg at da får de (barna) dele det når de er klar for det.»</p>
Brukermedvirkning og lytting	<p>«Vi (ansatte) er kanskje litt dårlige til å inkludere barna noen ganger. Det blir en del rutiner (...) barna blir tatt med på mye rart uten at de helt vet hva som foregår.»</p> <p>«I begynnelsen går det litt på det å snakke med barna, spørre hva de har behov for, forventer og vil. Men ofte er vanskelig å finne ut hva barna egentlig vil og har behov for.»</p> <p>«Jeg har forsøkt å spørre barna om deres forventninger (...). Jeg har begynt å tenke litt mer over hvilke spørsmål jeg stiller barna, for det er så lett for oss ansatte å stille de ja/nei spørsmål, men jeg ønsker heller å stille de litt åpne spørsmål som for eksempel: «Hva tenker du og forventer du om skolen?» «Er det noe vi kan gjøre for at hverdagen din skal bli enklere?»»</p> <p>«Det er veldig individuelt hva slags mål barna har da de kommer hit. Noen kan ha som mål å bli norsk veldig raskt, men andre barn kanskje kan være mer forsiktige og avventende, og dette må vi ansatte lytte til og respektere.»</p>
Aktivisering og integrering	«Når det gjelder å fullstendig integrere (barna), så har vi ansatte ikke så mye fokus på dette. Jeg tror noe av grunnen til det er fordi mange av barna er her så kort tid.»

	<p>«Jeg tenker at de barna som havner i velkomstklasse, har lett for å bli litt isolert fra de andre norske barna, og da er det veldig viktig at vi ansatte oppmuntrer de (barna) til deltagelse på for eksempel fotball, som er veldig vanlig. Det kan være en flott arena for barna «våre» å møte andre norske barn.»</p> <p>«Vi ansatte forsøker å oppmuntre og rose, og legge til rette for aktiviteter som de (barna) kan mestre.»</p> <p>«Men jeg tenker at vi ansatte kunne nok sikkert vært enda mer bevisst på den siden av å oppmuntre til aktiviteter.»</p>
<p>Styrkeperspektiv og resiliens</p>	<p>«Det er ofte jeg har blitt overrasket over hvor mye barna egentlig har fått med seg av det vi voksne har sagt, da jeg trodde at de ikke hadde fått med seg noen ting.»</p> <p>«Jeg ser at de yngste barna som går i vanlig norsk klasse takler språket mye raskere, og lettere får norske venner.»</p> <p>«Jeg opplever at de (barna) som har hatt en trygg oppvekst og kommer fra et stabilt hjem før de måtte flykte, at de(barna) klarer seg bedre. Barn med trygg oppvekst takler livet i Norge bedre enn barn som har hatt det utrygt hele livet.»</p> <p>«(...) som regel har de (barna) fått alt riktig på en prøve, men barna forteller det ikke til de ansatte, så vi (ansatte) må være flinkere til å spørre også rose de (barna) for det.»</p> <p>«Ofte er jo mange av de guttene som kommer hit så gode i fotball, og da blir jo på en måte det en ting som er lettere å rose de for, enn kanskje de hverdagslige tingene som man tar litt for gitt, eksempelvis at barna er så mye flinkere til å holde rommene sine ryddige enn norske barn. Og barna er ofte veldig høflige.»</p> <p>«De (enslige mindreårige asylsøkere) er jo løvetannbarn, men det begrepet bruker man kanskje ikke lenger. Men disse barna har en eller annen styrke som jeg ikke har. Man hører historier om hvordan barna har kommet seg hit til Norge, og jeg hadde sikkert dødd [respondenten ler]. Det er viktig å ikke undervurdere det, for tross alt, så klarer de (barna) seg veldig bra, men det tror jeg har noe med om de klarer å knytte relasjoner.»</p> <p>«At veldig mange barn klarer seg bra, det er jeg imponert over!»</p>

Hovedkategori 3: Relasjonsdannelse- Respondent R3

Å danne relasjon	<p>«Det handler om å være troverdig, rent subjektivt, at barna forstår at du vil de vel.»</p> <p>«Det går gjerne litt tid før barna opplever meg som trygg og oppriktig, og alle de tingene som ligger til grunn for en god relasjon. Vi ansatte må liksom vise gjennom handling at vi bryr oss.»</p> <p>«Noen barn tåler en klapp på skulderen eller at man legger armen rundt dem, mens andre barn tåler ikke det. Det er litt sånn at jeg må prøve meg litt frem på hvert enkelt barn.»</p> <p>«For å få til denne relasjonen, prøver jeg å være en troverdig omsorgsytter som noen ganger gjør at det kan løsne litt. Men vi ansatte må ofte bevise at vi er til å stole på, og at det barna sier til oss ikke blir spredt videre.»</p> <p>«Det å være en del av hverdagen til barna og få de til å gjøre fornuftige ting, er viktig for å danne en relasjon.»</p> <p>«Vi (ansatte) gjør ting litt forutsigbart slik at det er gjenkjennelig fra dag til dag. Det er en forutsigbarhet og ro som jeg tror er en del av nøkkelen til at barna danner relasjoner.»</p>
Den gode samtalen	<p>«Jeg forsøker å snakke med barna, og selvfølgelig litt tilpasset ettersom hvor mye norsk de snakker.»</p> <p>«At barna forteller om ting de har opplevd, er gjerne slike ting som kommer etter en stund når de har vært her på omsorgssenteret og fått ting litt på avstand.»</p> <p>«Det handler om å være litt ryddig på det og fortelle barna at vi ansatte har taushetsplikt og eksempelvis at det barna forteller må skrives ned i en rapport som mange andre kan lese. (...) så slike ting kan bidra til at de stoler mer på meg og har lettere for å åpne seg opp.»</p>
Brukermedvirkning og lytting	<p>«I forhold til å involvere barna, gir vi ansatte barna muligheten til å være med å lage mål for seg selv og oppholdet her på omsorgssenteret. (..) vi ansatte forsøker å inkludere barna i dette, slik at det er en grad av brukermedvirkning.»</p>
Aktivisering og integrering	<p>«Det at barna skal delta i fritidsaktiviteter og ha omgang med barn utenfor omsorgssenteret er noe vi ansatte stresser litt, da det er viktig i forhold til sosialisering og det å lære språk, lære kultur,</p>

	<p>ja mye.»</p> <p>«De barna som har vært her en stund forsøker vi ansatte å få ut i organiserte aktiviteter slik at de har muligheten til å treffe andre barn, norske barn og barn i det heletatt, som de kan ha samspill med.»</p> <p>«Litt fysisk aktivitet er bra slik at barna får brukt seg litt og blir slitne, som igjen kan gjøre at de sover bedre på natta.»</p>
Styrkeperspektiv og resiliens	<p>«I forhold til fritidsaktiviteter, stresser vi som ansatte gjerne det, og forsøker å få barna inn i noen aktiviteter de har lyst til å drive med, eller som barna er flinke og har drevet med tidligere, slik at de kan oppleve mestring.»</p> <p>«Mange barn opplever det som tungt å gå på skolen, fordi mange barn lærer i forskjellig hastighet, (...) men ofte så er jo dette barnet god i fotball, og da bygger vi ansatte opp under det.</p> <p>«Eksempelvis er fotball en arena hvor barna kan lære mye norsk, og dette bygger vi (ansatte) opp under og fokuserer på, slik at barna skal kunne oppleve mestring.»</p> <p>«Vi (ansatte) forsøker å finne interessefeltene til barna og hva de er gode på, også bygger vi ansatte opp under dette.»</p> <p>«Her på omsorgssenteret har vi også barn som er ganske passive og ikke er vandt til å ha en fritidsaktivitet, eller hvertfall rent fysisk, men disse barna kan da kanskje være flinke til tv-spill, bake eller flinke til å vaske bil, er flinke til å megle i konflikter for eksempel eller gi omsorg til sine med-beboere. Dette er egenskaper som vi ansatte roser veldig opp og oppmuntrer til. «Bra jobba og klapp på skuldra, liksom.»»</p> <p>«Jeg synes veldig mange av de (barna) som kommer hit har veldig fremsyn, og de har et mål om å gå høyskole, bli leger, ingeniører og advokater. Barna har tro på fremtiden, det synes jeg er beundringsverdig, og jeg tror det er derfor mange barn får det til veldig bra.»</p> <p>«De (barna) som har kommet fra et godt hjem i hjemlandet, de har med seg veldig mange styrker hit som vi kan bygge videre på her på omsorgssenteret, og som gjør at barna kan klare seg bra i fremtiden.»</p>

Hovedkategori 3: Relasjonsdannelse- Respondent R4

<p>Å danne relasjon</p>	<p>« (...) forsøke så godt man kan å se om barnet er tilgjengelig til at du kommer nærmere og kan holde rundt det, eller om det trenger den fysiske avstanden, og kun trenger å ha deg i samme rom.»</p> <p>«Vi (barn og ansatt) danner jo ofte relasjoner bare ved å være sammen. (...) vi (ansatte) leser alltid for barna på senga, og mye av relasjonen skapes nettopp ved sengekanten, eller rundt matbordet, da ansatte gjør ting sammen med barna.»</p> <p>«Det er veldig forskjellig ut ifra de ulike barna. Noen barn får du relasjon med veldig fort, enten fordi du var med å hente barnet hos PU (Politiets Utlendingsenhet), eller fordi du hadde den første tolkesamtalen.»</p> <p>«Noen barn trenger tid på å danne en relasjon med deg fordi de er skeptiske, og det er veldig naturlig.»</p>
<p>Den gode samtalen</p>	<p>«Når barna har det vanskelig og trenger noen å snakke med, må vi ansatte bare bruke masse tid. Det er viktig og rett og slett bare ta seg tid til det.»</p>
<p>Brukermedvirkning og lytting</p>	<p>«Med de minste barna tar jeg ikke opp dette med mål, direkte med barna. Jeg tenker at de ikke trenger å sette seg inn i alt. Vi ansatte kan styre det mer.»</p> <p>«Med noen barn har vi brukt klistremerke system, slik at barna kan være med og se hva de mestrer bra og hva de må øve mer på. Slik sett er barna involvert i målplanen.»</p> <p>«Vi ansatte setter oss ned med barna, ser på målene og de forskjellige områdene. Vi forsøker å sette opp målene sammen med barna slik at det skal være størst mulig grad av brukermedvirkning.»</p> <p>« (...) graden av deltakelse hos barna i begynnelsen av perioden da de har ankommet omsorgssenteret, har de ikke så mye de skulle ha sagt, for å være ærlig. (...) etter hvert handler det om å få barna mer og mer involvert i kartleggingsplanen; finne ut hvem dette barnet er, bli kjent med det, og få et inntrykk av ønsker det har.»</p>
<p>Aktivisering og integrering</p>	<p>« (...) det er bra for barna å være i aktivitet, fordi de har reist fra familie, blitt sendt bort, eller de har flyktet. Alt dette fører med seg mange vonde tanker, og da er det godt for barna å kunne</p>

	<p>komme seg ut og være i aktivitet, og være med klassevenner, få seg et nettverk og få tankene over på noe annet som de synes er gøy.»</p> <p>«Jeg tror det er viktig at vi (ansatte) får barna med på forskjellige fritidsaktiviteter.»</p>
Styrkeperspektiv og resiliens	<p>« (...) det innebærer å observere barna og plukke opp hvilke styrker de har. Eksempelvis er et barn god i fotball, og et annet barn er god til noe annet.»</p> <p>«Å se etter styrker hos barna, går ut ifra mål- og arbeidsplanen. Vi (barn og ansatt) har forskjellige mål ut ifra det enkeltes barn kartleggings- og oppfølgingsplan. Det er forskjellige mål, både i forhold til familie, helse, fritid, praktiske og sosiale ferdigheter.»</p> <p>«(...) ellers gjelder det å være observant i miljøet, da kan vi ansatte oppdage nye styrker, men også forbedringspotensialer hos barna, og rose de på dette.»</p> <p>«Det er spennende at disse barna er så sterke til tross for alt det vonde de har opplevd. Jeg vet ikke hvorfor det er sånn. Jeg skulle ønske jeg visste det, men jeg tror ved at vi (ansatte) ser de styrkene og svakhetene hos barna, og lar de prøve og feile, og utvikle seg selv, så tror jeg omsorgssenteret har lagt noe av grunnlaget til en resilient utvikling.»</p>

Hovedkategori 3: Relasjonsdannelse- Respondent R5

Å danne relasjon	<p>«Først må du lære eller finne en måte å kommunisere med barna på, ellers så må du vente til de lærer språket, og først da kan du begynne å bli litt kjent med de ved å få en liten indikasjon på hvordan type humor de har, hva de liker og ikke liker, slike typer ting.»</p> <p>«Man må bare være med barnet ute i miljøet og engasjere seg i hver enkelt for å kunne danne denne relasjonen.»</p> <p>«Det er veldig varierende hvordan man skal tilnærme seg hvert enkelt barn og lære det å kjenne. Noen kan være veldig interessert i å danne en relasjon, mens andre må man jobbe med litt mer.»</p> <p>«Når jeg bygger relasjoner med barna så gjør jeg dette mens vi gjør aktiviteter. Jeg tar ofte barna med meg ut på for eksempel</p>
------------------	---

	<p>svømming, ser på film, spiller Playstation eller sitter kanskje litt på dataen sammen. Jeg forsøker å møte barna på deres arena og deres interessefelt, i stedet for å ta de ut av det livet de lever og sette de i en stol og bare: «Nå skal vi bli kjent», for da føler jeg at det tar veldig mye lenger tid, og det blir veldig unaturlig. Det faller seg hvertfall ikke naturlig for meg, så da gjør det sikkert ikke det for barna heller.»</p>
Den gode samtalen	<p>«Ofte er en tolk eller den språkbarrieren som er der, det som gjør barna ganske frustrert og utålmodige, og da er det vanskelig å komme inn på den arenaen for å få den gode samtalen.»</p> <p>«Det å snakke med barna hjelper oss å forstå barna, hva de tenker, hva som plager de kanskje, og slike ting.»</p> <p>«Det er jo ikke bare å snakke med barna hele tiden, ofte må vi ha en tolk, eller et ekstra ledd, som kan bidra til at den barrieren for å snakke kan bli enda større. De fleste barna må du bli kjent med og danne en relasjon til, for å kunne snakke ordentlig med.»</p> <p>«Den gode samtalen kommer etter du skaper en god relasjon, for da er det lettere å kunne sette seg ned å snakke. Da trenger ikke samtalen nødvendigvis være på et kontor med en tolk, men mens man spiller fotball, spiller Playstation, ser på en film, og lignende.»</p> <p>«Jeg har troen på å ikke ha den gode samtalen over et bord, men det å snakke med barna i de situasjonene hvor det kommer naturlig og da må man kunne etablere et slags språk med de, eller de må lære seg litt norsk eller vi kan kommunisere litt på engelsk, slik at man kan snakke den naturlige praten. Det blir så veldig iscenesatt da man setter seg på et eget rom med en tolk, og få er så klare eller komfortable med å snakke der.»</p>
Brukermedvirkning og lytting	<p>«Vi spør ganske tidlig om hvilke ønsker barna har i forhold til bo-kommune, for eksempel.»</p> <p>«Barna får selvfølgelig muligheten til å komme med ønsker om bosettingskommune, og hvis det er familier i andre steder av landet, og det er særskilte ønsker, så lytter vi til de ønskene.»</p>
Aktivering og integrering	<p>«Det handler om å få barna til å finne igjen barnet i seg selv, leke litt og slappe av litt, gå litt på skole, ja; bare være et barn og ikke være på flukt.»</p> <p>«(...) det er viktig det å kunne aktivisere de (barna) slik at de</p>

	<p>også kommer litt unna den reisen de har hatt. Hvis vi ansatte hele tiden spør ungdommen om den reisen og minner de på den, så tror jeg at vi ikke hadde klart å «koble de av.»»</p> <p>«Vi prøver å aktivisere barna i forhold til kino, data, bowling og slike ting.»</p> <p>«Barna blir integrert veldig raskt. De går rett ut i skolen kanskje bare en uke etter at de har kommet til omsorgssenteret, og allerede da er de på vei til å bli integrerte i det norske samfunnet. Det er viktig å integrere de.»</p>
<p>Styrkeperspektiv og resiliens</p>	<p>«Forestill deg at disse barna har vært på reise i flere mnd og alt det rare de har opplevd, pluss at det er et stort spørsmålstegn ved det om de får bli i Norge, hvor de skal bo. De har kanskje hatt ansvar for noen mindre søsken, eller andre mindre barn som de har møtt på turen deres hit til Norge. Det er helt utrolig hva de har gjennomgått og hvor godt de takler dette.»</p> <p>«Noen barn er interessert i taekwondo, mens andre er interessert i fotball. Hvis noen er veldig flinke til dette så bygger vi (ansatte) oppunder om det, og vi vil gjerne støtte de ved å være med de på treninger, ser på kamper eller er med da de skal gradere seg i taekwondo for eksempel.»</p> <p>«Hvis et barn er veldig flink til å svømme for eksempel, så tar vi ansatte han eller hun med i svømmehallen. Vi forsøker selvfølgelig å fokusere på de positive tingene som de (barna) er gode på, og da tror jeg det blir mye lettere å være her for dem, og hvis vi gir de en arena som de kan lykkes på, så tror jeg det kan bli mye lettere for de å kunne lykkes på andre arenaer også.»</p> <p>«(...) det er vel et hav av ting som enslige mindreårige asylsøkere opplever på reisen til Norge, som ikke kommer frem. De som kommer hit er vel de aller sterkeste på en eller annen måte. (...) det jeg merker med mange som kommer hit, er at de er veldig sterke personligheter med sterke meninger og vet hva de vil.»</p> <p>«Enslige mindreårige asylsøkere er jo barn, og da opplever jeg at de er mer resiliente enn en voksen ville ha vært. (...) det kan være noe med det at i motgang blir man sterkere»</p>

Hovedkategori 3: Relasjonsdannelse- Respondent R6

Å danne relasjon	<p>«Det er viktig å bygge en slags relasjon med barna, selv om de er her på omsorgssenteret en kort tid, så må vi ansatte danne trygghet for barna.»</p> <p>«Vi (barn og ansatte) danner relasjoner gjennom aktiviteter, og ved å være interessert og hjelpe barna med ulike ting.»</p>
Den gode samtalen	<p>«Vi ansatte har en del tolkesamtaler med barna, og spesielt i begynnelsen i ankomstfasen har vi fokus på å ha gode samtaler med barna og trygge de.»</p> <p>«Det er veldig viktig å snakke med barna.»</p> <p>«Jeg tenker at det er veldig utrygt for barna å komme til et helt annet land med annerledes kultur, så da er det viktig å snakke med barna så mye som mulig, og trygge de på at de er trygge.»</p>
Brukermedvirkning og lytting	<p>«Vi har målplaner som omhandler alt som har med barna å gjøre. Barna er med på utfyllingen av disse. Jeg tar med barna og spør hva de tenker, hva de kanskje har lyst til å bli flinkere til, eller hva de allerede er flinke til.»</p> <p>«(...) sammen setter vi (ansatt og barn) opp en plan i forhold til om barnet eksempelvis ønsker å begynne på fotball, så har vi ansatte som mål å legge til rette for at han skal kunne begynne eksempelvis med fotball, men også ha kontakt med familie, venner, og alt mulig slik.»</p> <p>«Det er viktig for meg å spørre barna hva jeg som ansatt kan endre på og hjelpe barna med.»</p>
Aktivisering og integrering	<p>«Jeg tenker at deltakelse i fritidsaktiviteter er kjempeviktig. Både for det fysiske og psykiske, at det er bra å holde seg i form, og bra å få noe annet å tenke på, men også veldig viktig i forhold til integrering, og det å møte andre norske barn.»</p> <p>«Gjennom et idrettssamfunn eller klasse miljø er det veldig lett å få venner, noe som er bra.»</p> <p>«(...) når disse barna er med på fritidsaktiviteter, så får de mer omgang med norske barn, også må de i tillegg forholde seg til spille regler, de må samarbeide med andre, sende pasninger med andre, se hverandres ulikheter. Ja, jeg tenker at det ligger veldig mye bra i disse fritidsaktivitetene.»</p>

	<p>«Noen barn sliter litt med å komme i kontakt med norske barn, mens andre blir mye raskere integrert.»</p> <p>«Vi ansatte prøver så langt det lar seg gjøre å følge opp fritidsaktiviteter og være med de på ting. Vi prøver å støtte opp under ulike aktiviteter, for eksempel å ta de med i svømmehallen, og ikke bare spille fotball.»</p>
Styrkeperspektiv og resiliens	<p>«Jeg forstår at det kan være ganske utfordrende for en person som ikke forstår språket, å bli kjent med norske barn, så det er en imponerende styrke at de blir så lett integrert.»</p> <p>«Enslige mindreårige asylsøkere er barn som har med seg mye da de ankommer Norge. Det er utrolig at mange av barna klarer seg kjempebra. Det at barna vet hvor viktig det er med utdanning, og at de ønsker å gå på skole, er fantastisk. Jeg synes jo at de fleste klarer seg så bra.»</p>

Hovedkategori 4: utfordringer- Respondent R1

Kultur- og språkforskjeller	<p>«Det er utfordrende at barna er så forskjellige, og kommer fra forskjellige kulturer, det er klart det.»</p> <p>«På grunn av språkproblemer kan det ofte bli krøll.»</p>
Lang ventetid på asylsøknad	<p>«Nå har vi ei her (på omsorgssenteret) som har vært her lenge. Det påvirker henne. Hun har blitt sintere og surere, men det er jo naturlig. Det er jo også litt sorg over barn som har vært her kortere enn hun. Også har hun nok antagelig tanker om hvorfor de ikke velger henne, og det er vanskelig.»</p> <p>«Det er utfordrende å se at barna må vente på å bli bosatt, og de ser at andre barn blir det før de.»</p> <p>«Det som er litt vanskelig her (på omsorgssenteret) er at de er så små. Mange barn er små da de kommer, og da blir de jo her lenge før de får opphold og blir bosatt eller plassert i en kommune. Det må jo være det eneste aberet. Det kan gå litt lang tid fordi det er vanskelig å finne fosterhjem eller familier som vil adoptere.»</p>
Rasisme	<p>«Nå har det her (på omsorgssenteret) de siste dagene vært en tendens ved det ene barnet at han ikke liker alle typer mennesker. Denne gutten er 8 år, og sier «Jeg liker ikke han. Han kommer «derfra» og «derfra»». Det er utfordrende fordi det er rett og slett en start på rasisme. Han er jo ikke mer enn 8 år.»</p> <p>«Det er utfordrende med rasistiske utsagn.»</p>
Konflikter og sjalusi	<p>«Det blir mye små-sjalusi. «Du vil aldri lese for meg», eksempelvis.»</p> <p>«Det har vært litt krangling med jentene, og noen av gutta. Barna er veldig vare på å føle at de blir ertet, uten at vi voksne nødvendigvis oppdager det. Ofte kan det være bagateller som skal til for at det renner over litt for dem (barna).»</p>

Hovedkategori 4: utfordringer- Respondent R2

Kultur- og språkforskjeller	<p>«Det er liksom så mange utfordringer i det daglige som for eksempel språk. Ofte tenker jeg: «Åhh, kan vi (barn og ansatt) ikke bare snakke sammen? Kan vi ikke bare forstå hverandre? Kan du ikke bare forstå hva jeg mener?» Det må jo være enda mer frustrerende for barna.»</p>
-----------------------------	---

	«Også er det utfordringer i forhold til det at det er barn fra veldig mange forskjellige kulturer som bor her på omsorgssenteret. (...) hvis det hadde vært meg som kom til et annet land og språk og trodde du kom på skolen for å lære et nytt språk, også må du lage pepperkaker og synge i stedet. Så jeg tror at kulturforskjellene har mer å si enn man kanskje tror, og det synes jeg er en utfordring.»
Lang ventetid på asylsøknad	«Det er den asylprosessen oppi det hele som jeg synes er litt utfordrende å forholde seg til. Det kan være vanskelig for oss ansatte og ekstra vanskelig for barna å tenke på fremtiden når man må vente lenge på svar og ikke vet om man får opphold og får bli i landet eller ikke. Jeg merker det på meg selv også, at før barna eventuelt får opphold, så blir jeg litt forsiktig med å snakke om fremtiden. Nå får jo stort sett alle barna opphold, men det er ekstra kjedelig hvis det er et barn som ikke får det.»
Bistå med å finne foreldre i hjemlandet	«Det er så vanskelig å hjelpe barn med å finne foreldrene som er savnet i hjemlandet, for eksempel. Det eneste vi ansatte kan gjøre er å sende et oppsporingsskjema gjennom Røde Kors, og jeg tror det er ganske liten oppklaringsprosent på de sakene.»
Bruk av tolk	«Jeg synes det er utfordrende å bruke tolk. Det er jo også noe alle ansatte kunne ha blitt bedre på, tenker jeg. Det blir en litt unaturlig setting.» «Det er også forskjeller blant tolkene. Det finnes en del dårlige tolker som kan skape helt merkelige misforståelser ut av de enkleste ting. Det er vanskelig å få oppklart disse misforståelsene også, for når tolken oversetter forstår jeg jo ikke hva han sier og eventuelt kan rette på det som blir feil. Så jeg skulle ønske jeg kunne alle språkene til alle barna som kommer hit egentlig.»

Hovedkategori 4: Utfordringer- Respondent R3

Kultur- og språkforskjeller	«Når de (barna) nettopp har flyttet hit er gjerne språkbarrieren kjempestor, (...) og da må vi bruke kroppsspråk, gestikulere, bruke Google Translate og også litt tolk.»
Lang ventetid på asylsøknaden	«(..) det som ofte blir en kilde til frustrasjon er at noen barn får kjapt svar på sin asylsøknad og får flytte. I tillegg hvis barnet får en «populær» by eller kommune, gjerne i nærheten av Oslo, mens andre barn må vente lenge på asylsøknaden sin, eller havner i Nord- Norge. Dette oppleves urettferdig.» «Vi (ansatte) ser at noen barn kanskje har fått ett eller to avslag,

	også anker de og bare blir værende her lenge, og det er ganske fortvilende å se, barn som ikke vet hva fremtiden vil bringe i det heletatt. Det kan være vondt å se på.»
Dårlig psykisk tilstand og traumer	<p>«Jeg opplever at det er en del enslige mindreårige asylsøkere som kommer hit på omsorgssenteret som er utrygge. Disse barna har ofte opplevd ting som gjør at de kanskje ikke stoler på voksne, eller at de har fått beskjed om å ikke stole på noen. Mange barn har fått beskjed om ikke å snakke så mye om hvordan de har kommet hit, og ting de har opplevd i hjemlandet.»</p> <p>«Ofte har de (barna) opplevd en form for traume som gjør at de er litt lukket på sitt eget følelsesliv og ting de har opplevd. Barna er redde for å avsløre for mye.»</p>
Utagerende adferd	<p>«Adferd har jeg opplevd som litt problematisk fra tid til annen. Jeg har for eksempel sett at barna har en litt annen måte å løse konflikter på, og de ber om hjelp på en annen måte enn det typisk norske barn ville gjort.»</p> <p>«En utfordring er at adferden til barna ofte kan være veldig eksplosiv og utagerende. Hvis det eksempelvis er barn som har posttraumatisk stress, så er det ikke så lett å «snakke de til fornuft.»»</p>
Kompleks sammensetning av barn	«Også er det en kjempe utfordring å ha 7 barn på en avdeling. Det er ganske mange komplekse og intrikate problemstillinger vi ansatte kan møte i forhold til dette.»

Hovedkategori 4: Utfordringer- Respondent R4

Kultur- og språkforskjeller	«Når barna kan snakke det norske språket er det lettere å være med de på opp- og nedturer. (...) men har ikke barnet et felles språk med deg, må man prøve å bruke kroppen og finne ut hva det er for noe, grunnen til at de er sinte eller lei seg, hva de tenker og ser, som vi voksne ikke ser. Å forsøke å finne ut av det uten språk er ikke så lett.»
Dårlig psykisk tilstand og traumer	«Når barna er hos oss, er de i en krise. Selv om barna deltar på fritidsaktiviteter og skole, så er de «på vent» her på omsorgssenteret, og det kan vekke veldig mye forskjellige følelser og gjøre barna veldig opptatt av sin egen situasjon, uten at de kanskje klarer å se at alle de andre barna rundt dem også faktisk er i samme situasjon. Det kan være utfordrende.»

<p>Mange barn og hektisk hverdag</p>	<p>«Det mest utfordrende går på barna. (...) vi ansatte er på jobb fra 07.15-15.30, eller fra 14.45-23.00, men etter det reiser vi hjem, mens barna bor jo her. Selv om avdelingen er stor nok til å romme 7 barn, så er det et lite hus når det er 7 barn med forskjellig språk, og ingen steder man kan rømme hvis det har vært en utfordrende situasjon.»</p> <p>«Selv når det er hektisk, må vi få barna til å føle seg sett, verdsatt og respektert. Det er utfordrende, og en stor, viktig og vanskelig del av det miljøarbeidet vi ansatte gjør hver dag.»</p> <p>«Når det bor 7 barn på omsorgssenteret er det vanskelig å sette av tid til en og en.»</p>
<p>Taushetsplikt</p>	<p>«(...) med tanke på taushetsplikten vi har, kan det skape utfordringer. Av og til kjenner jeg på at jeg bare skulle ønske jeg kunne si til et barn hvordan et annet barn har det, slik at de kan føle på at de er i samme situasjon.»</p>

Hovedkategori 4: Utfordringer- Respondent R5

<p>Kultur- og språkforskjeller</p>	<p>«Språkbarrieren er irriterende, fordi den gjør at vi (ansatte og barn) ikke kan forstå hverandre.»</p> <p>«(...) med denne språkbarrieren kan selv den minste ting bli veldig vanskelig og ta veldig mye tid. Det er utfordrende sånn sett.»</p> <p>«Det å finne en slags balansegang mellom det å være interessert i barnas kultur og å lære barna noe nytt om norsk kultur, det er ganske utfordrende. De (barna) skal jo lære hvordan det er å bo i Norge og hvordan alt fungerer her, også tar noen det ille opp og tror at vi forsøker å hjernevaske de med den norske kulturen.»</p> <p>«Det kan ofte være vanskelig med språket, fordi da EMA- barn kommer til Norge er det mange som knapt kan sitt eget språk, og hvis du er «heldig» kan de dårlig engelsk, og da blir det veldig vanskelig.»</p> <p>«Språkbarrieren er den største utfordringen synes jeg, fordi det gjør ting mye vanskeligere. Det er ikke like heldig å snakke med barna hvis de ikke forstår et eneste ord av det du sier, og du feker med armene og forsøker deg på tegnspråk. [Respondenten ler].»</p>
------------------------------------	--

	<p>«Kulturforskjeller er litt vanskelig. Eksempelvis ved grensesetting i en situasjon du bare mener gode ting med det, så er de fra en annen kultur og er vandt til en helt annen måte å leve på. Det kan da resultere i at de blir krenket, eller at de ikke forstår hvorfor du setter den grensen, og da blir de sure på deg for det.»</p> <p>«Det er så mange små problemer og utfordringer i forhold til kommunikasjon hele tiden på grunn av språkbarrieren.»</p> <p>«Kulturforskjellene kan være store. Ting vi (ansatte) gjør kan være helt stikk motsatt, eller i noen tilfeller helt uhørt, for andre kulturer. Det kan være noe så enkelt som eksempelvis mat; om man kan spise gris eller ikke, eller om man skal ha halal-kjøtt eller ikke.»</p>
Dårlig psykisk tilstand og traumer	«Det er veldig individuelt om et barn er åpen om psykiske problemer eller ikke. De barna som vil snakke om det, snakker vi (ansatte) med, men hvis det er en som ikke vil snakke om det, så lar vi det ligge litt, så kanskje det kommer etter hvert. Dette er utfordrende.»
Utagerende adferd	«Hvis det skjer en utagering, kan det være veldig situasjonsbestemt. Det er ikke bare å sette en situasjon på pause og vente til dagen etter da for eksempel en ansatt som kan språket kommer på jobb, eller til vi har fått bestilt en tolkesamtale. Sånne ting er litt vanskelig, men det er også veldig interessant og spennende.»
Vonde historier og opplevelser	«Det er vanskelig å høre på mye av det vanskelige enslige mindreårige asylsøkere har opplevd. Det at de har blitt sendt vekk av foreldre eller at det har vært krig, og at de må dra ut i verden på egenhånd. De opplever jo selvfølgelig en hel del skrekkelige ting på turen. Jeg håper, og tror det litt selv også, at disse barna lever i uvitenhet og ikke vet helt hva de går til da de flykter. Men hvis de hadde visst om dette på forhånd så er det ikke sikkert de hadde tatt turen.»
Rømming	«Det hender jo også ganske ofte at barn rømmer hvis de får avslag på asylsøknaden sin, og da er det vanskelig at vi ansatte på en måte ikke får gjort så mye.»

Hovedkategori 4: Utfordringer- Respondent R6

Kultur- og språkforskjeller	«Språket kan være en utfordring om man skal ha litt dypere
-----------------------------	--

	<p>samtaler. Det kan det være veldig vanskelig å få til.»</p> <p>«Hvis et barn er sint, da er det mest vanskeligheter i forhold til det å mangle språket, for da har man kanskje ikke tålmodighet til å bruke kroppsspråk til å forklare ordentlig, og da kan fort vi voksne bli litt irriterte, også blir det til at man stanger litt, også i verste fall kan det ende opp med en god del misforståelser, og det er utfordrende.»</p> <p>«Det vanskeligste med å kommunisere godt uten felles språk, er hvis det er noe som er galt, hvis barna har det vondt og vanskelig, eller er sinte og frustrerte, da kan det være vanskelig.»</p> <p>«(...) kulturforskjeller er utfordrende i forhold til religion, syn på kvinner, og måten vi (ansatte og barn) ser på ting. Kjøtt er eksempelvis en utfordring; her ønsker jo mange av barna Halal-kjøtt.»</p>
Dårlig psykisk tilstand og traumer	«Mange barn som kommer hit til omsorgssenteret har med seg mye vondt og har opplevd mye usikkerhet i livet, og disse traumatiserte barna er det utfordrende å snakke med.»
Utagerende adferd	<p>«Det er vanskelig når det bor ett eller to barn på omsorgssenteret som utfordrer oss ansatte veldig. Det går greit da de har en god dag, men det er noe annet da det til stadighet blir voldsomme utageringer slik at de andre barna blir redde.»</p> <p>«Det er utfordrende når vi har flere barn samtidig som ikke fungerer i gruppa, på en måte, for det blir veldig voldsomt med utagering og slike ting, for det ødelegger litt for de andre barna som er her også. Det synes jeg er utfordrende.»</p> <p>«(...) utageringer og slike ting; hvis det pågår over en veldig lang periode og man merker at det også går utover alle de andre, så synes jeg det er tungt.»</p>
Vonde historier og opplevelser	«Jeg tenker det å komme hit alene som et barn, uten en voksen følgeperson, hvor man også kommer fra en helt annen kultur, jeg tenker det at det må være mye kaos og sorg for disse barna. Det er vanskelig å se på, og det å være der med de i denne fasen av livet er vondt.»
Overårighet blant barna	«En stor utfordring vi (omsorgssenteret) har er at vi ofte får barn som er overårige. Omsorgssenteret har rammer som gjelder for barn under 15 år, og da kan det by på litt problemer hvis vi plutselig har en ungdom her på 17 år. Det å tilpasse disse

	ungdommene til barne-rammene, det kan være en utfordring.»
--	--

Hovedkategori 5: Kompetanse- Respondent R1

Faglighet med kollegaer	<p>«Å ha oversikt og se hvor behovet ligger, er ting som vi ansatte ofte diskuterer i overlapping.»</p> <p>«Også gjør vi ansatte en vurdering om hva som kan være bra for de ulike barna i ulike tilfeller. Ofte er det noen barn som har behov for å være den minste i familien, for eksempel.»</p> <p>«Derimot synes vi ansatte at vi har lykket veldig med vurderinger vi har tatt i forhold til plasseringer eller bosetting av barn.»</p> <p>«Vi ansatte må være litt løs i strikken og bruke skjønn. (...) når man jobber med barn nytter det ikke å være firkantet, men vi ansatte har underliggende regler som vi kontinuerlig diskuterer.»</p> <p>«Jeg tror det er veldig sunt for arbeidsgruppa at vi nå tar kurspakken «Handlekraft.»»</p> <p>«(...) også at vi ansatte sammen planlegger på kontoret at i dag skal jeg gjøre det og det, uten å være så altfor låst.»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«Fag uttrykk og slik er ikke min sterke side. Jeg har jo hatt det på skolen, men det er jo så lenge siden. Det kan hende jeg utøver det, men jeg husker ikke hva det forskjellige heter, vet du.»</p> <p>«Jeg bruker mye skjønn. Det er viktig, jeg liker ikke å være altfor firkantet.»</p> <p>«Jeg er ikke så flink på data, men det er andre ansatte, mens jeg kan lage mat, og ikke nødvendigvis alle andre kan det. Noen kan kopiere musikk på cd, men det kan ikke jeg.»</p>
Profesjonalitet, holdninger og verdier	<p>«Jeg tror det går på å være trygg på seg selv, og vite det at om man gjør en bommert er ikke det så farlig heller.»</p> <p>«Da jeg skulle begynne her, og jeg var ganske gammel da jeg begynte, og alle som kjente meg sa; «Herregud, hvordan skal du klare dette?! Du kommer til å ta med deg alle barna hjem,» sa de til meg. Men det har gått så veldig bra. Selv om man blir rørt, så kan man bare bli det. Det er ikke farlig det, det viktigste er at du er deg selv. Akkurat det å unngå å stå og hulke og gråte, det klarer jeg veldig godt.»</p>

	<p>«Jeg husker veldig godt det første barnet jeg tok imot, og da han skulle flytte. Han hulket og gråt. Da tenkte jeg: «Herregud, nå kommer alle de andre til å tro at jeg sitter her og gråter samtidig.» Men vet du hva? Det klarer du å unngå. Du vet hva som er best for barna, og du jobber med situasjonen deretter.»</p> <p>«Jeg synes det er viktig å påpeke at alle er like mye verdt.»</p> <p>«Jeg kom i en situasjon hvor en 8 åring sier at han ikke liker noen. Da måtte jeg si at «her er alle like mye verdt, og man kan ikke si slike ting.»</p> <p>«Ellers er det så mye som er etisk utfordrende. Det går på å behandle folk med respekt, og spesielt de små barna også. For eksempel å ikke gå inn på rommet deres, være tilgjengelig for de (barna) da de har behov. Respekt for deres tro og rom, og deres intimsoneer og slike forskjellige ting. Det gjelder å ikke invadere barnas privatliv.»</p>
--	--

Hovedkategori 5: Kompetanse- Respondent R2

Faglighet med kollegaer	<p>«Vi ansatte gjør jo veldig mye som er fag, men det er vanskelig å sette ord på det. Det er noe med det å forklare at det vi ansatte gjør er veldig rett og veldig bra, ut fra et faglig perspektiv.»</p> <p>«Det at vi ansette tenker at dette er et fag, er viktig. Det er ikke noe vi (ansatte) bare gjør for moro skyld. Når vi får en følelse av dette, vil vi verdsette det vi gjør mer og føle at det vi gjør er mer enn bare oppbevaring av barn.»</p> <p>«Vi (ansatte) har hatt «Handlekraft», som er et program gjennom Bufetat, og omhandler kunnskap om traumer hos barn. Der kommer nettopp det med trygghet inn som et av de viktigste punktene. Vi (omsorgssenteret) har ingen bestemt metode vi tar i bruk, men vi har hatt opplæring i noe som heter ICDP, som skal bidra til å styrke de ansattes omsorgskompetanse.»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«Jeg burde sikkert tenkt mer på det å se hvert enkelt barn, og være mer bevisst på det da jeg er på jobb. Jeg tenkte på det i dag tidlig at det går veldig mye i det samme.»</p> <p>«Det å forklare hva jeg gjør ut fra et faglig perspektiv er ganske spennende, men også ganske vanskelig fordi jeg føler et mye større ansvar for å forklare hvorfor jeg gjør som jeg gjør til kollegaene mine,</p>

	<p>for at vi skal få en mest mulig felles forståelse av det vi gjør.»</p> <p>«Det er mest ved utagering at jeg tenker: «Hvordan taklet jeg dette? Hva kunne jeg ha gjort det annerledes? Kunne det vært unngått?»»</p> <p>«Jeg tenker at man bør ha det i bakhodet at det å dra på bowling med et barn er miljøterapi, og ikke bare gøy. Og det å gjøre noe sammen med barna er det som er miljøterapi, tenker jeg da. Det blir det når du tenker at det er det det er, og ikke bare gjør det. Det er noe med det å gjøre det bevisst, at det kan ha en god terapeutisk effekt tenker jeg. Det er noe med å huske på å være det bevisst.»</p> <p>«Miljøterapi er jo også terapi, så jeg tror at det vi ansatte gjør her på omsorgssenteret hver dag er minst like viktig som jobben psykologer gjør, for det er vi som ser barna i det normale og daglige livet.»</p>
<p>Profesjonalitet, holdninger og verdier</p>	<p>«Jeg tenker at de ansatte må være litt forsiktige med hva de forventer. Hva forventer vi? At barna skal komme hit, også etter 14 dager så skal de være som norske barn? Også kommer barna med sine egne forventninger som ikke alltid passer med våre; det blir feil.»</p> <p>«En av de tingene jeg tenker mest på, innebærer det å være ydmyk for hvem disse barna er.»</p> <p>«Jeg ønsker ikke å ha noen fordommer eller forventninger i forhold til hvilke barn som kommer hit på omsorgssentrene. Det er ikke alltid like lett.»</p> <p>«Jeg tar med jobben min hjem. Jeg prøver å ikke gjøre det, og jeg tenker at ettersom jeg blir eldre og får mer erfaring så kanskje jeg klarer å la vær. Jeg har blitt flinkere til det, for det er veldig slitsomt å gjøre det.»</p> <p>«Også er det hvis det har vært noe ekstra her på jobben, noe som er vanskelig, og så da bare gå og ikke tenke på det. Jeg er fæl til å reflektere over det på veiene hjem. Eksempelvis: «Hvorfor gjorde jeg det, og var det dumt eller bra?»»</p> <p>«Også er det det at hvis man har hatt en utagering en dag, så lurer jeg på om det kommer en ny i morgen. Jeg tenker mer på jobben da det ikke går så bra, enn når det går bra.»</p> <p>«Jeg møtte meg selv veldig i døren da jeg fikk en telefon fra PU (Politiets utlendingsenhet) at det hadde ankommet en gutt fra Algerie på 14 år, for da tenkte jeg på en annen gutt vi hadde hatt som var 14 år fra Algerie som var mye arbeid. Jeg tenkte at «nei, dette går ikke.» Helt ærlig krysset jeg fingrene for at de ikke skulle være like, og jeg holdt</p>

	<p>faktisk på å begynne å gråte.»</p> <p>«På fritiden merker jeg noen ganger at jeg kvier meg litt for å fortelle andre om hva jeg jobber med, så jeg ser ann litt hvilke folk som spør. Så noen ganger svarer jeg bare at jeg jobber med ungdom, mens til andre sier jeg... Og det er jo veldig dumt at det er slik, for med en gang man nevner ordet asylsøker så tenker man sitt. Og jeg burde være tøffere til å si at det er normale barn som har et behov for trygghet og beskyttelse, men jeg har hvertfall blitt mye mer bevisst mine egne holdninger etter at jeg begynte å jobbe her. Det er ikke alltid like lett det altså.»</p>
--	--

Hovedkategori 5: Kompetanse- Respondent R3

<p>Faglighet med kollegaer</p>	<p>«(...) spesielt ifht utflytting diskuterer og vurderer vi ansatte litt sånn individuelt hva vi sier og hva vi gjør overfor det enkelte barn.»</p> <p>« (...) jeg er veldig glad for at jeg jobber innenfor Buf-etat da, og ikke kommunal bolig, jeg tenker bare innenfor veiledning og diskusjoner med kollegaer for eksempel.»</p> <p>«Nå har omsorgssenteret hatt en kampanje gjennom Buf-etat, en slags kurspakke som heter «Handlekraft,» og innebærer traumesensitivt barnevern. Og det har vært bra. Jeg har opplevd at vi ansatte snakker mer sammen og bruker det faglige litt mer bevisst nå. Det er klart at vi trenger enda mer faglig påfyll.»</p> <p>«Som teamleder har jeg begynt å stresse kollegaene mine med gode overlappinger, debriefing og vaktevalueringer. Det er nok noen ansatte som kan føle at de blir stilt til veggs med at de blir spurt eksempelvis: «Hva er det du har gjort som er bra i dag for en eller flere av ungdommene?»»</p> <p>«Alle ansatte bør kunne balansere kunnskapsspekteret med å utøve praksisen rett. Det som skjer er at mange utøver bra praksis, men ikke er bevisst det. Dette prøver vi å diskutere»</p> <p>«(...) det at vi ansatte er uenige kan være sunt, for da må vi faktisk kunne argumentere for hvorfor vi mener det vi gjør, eller gjør det vi gjør. Det er dritspennende, faktisk.»</p> <p>«Å være ærlig på usikkerheter og at man har gjort noe potensielt feil, føler jeg ikke vi ansatte gjør her på omsorgssenteret. Det er bare min subjektive mening. (...) jeg synes ikke det faglige er så</p>
--------------------------------	---

	<p>mye oppe til tema her på omsorgssenteret, men her er det jo flere barn, så da blir man ikke like lett engasjert i den enkelte.»</p>
<p>Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)</p>	<p>«Det er klart at jeg som teamleder for denne avdelingen må ha litt ekstra fokus på det faglige.»</p> <p>«Det handler om å være litt kritisk til egen praksis. Det tror jeg er en bra ting, det å bli tvunget til å tenke litt rundt egen praksis. Ikke det at den er dårlig, men det at man bør tvinge frem en bevissthet i forhold til det man gjør.»</p> <p>«Jeg husker da jeg begynte her på omsorgssenteret (...) det var helt håpløst at det ikke var noen rammer og så lite forutsigbarhet. (...) her er det åpent og veldig fritt. Jeg er litt usikker rent faglig på om det er en bra ting.»</p> <p>«Jeg tenker at jobben min blir jo mye mer spennende om jeg er bevisst på det faglige, (...) da har man mulighet til egen faglig og personlig utvikling.»</p> <p>« (...) jeg har opplevd at jeg har mest utbytte av de veiledningene som vi har med psykologene i ressursteamet hver uke, hvor jeg kan diskutere spesifikke ting mer faglig.»</p>
<p>Profesjonalitet, holdninger og verdier</p>	<p>«Jeg forstår ikke at folk ikke gidder å engasjere seg. For det å møte opp her på jobb og bare sørge for at barna kommer seg på skolen, drikke litt kaffe, også skrive noen rapporter og lage middag og deretter reise hjem, også tenker man bare at nå har jeg gjort unna enda en arbeidsdag. Det blir kjedelig!»</p> <p>«Det er også viktig å huske på at vi ikke skal «selge inn» barnet vårt til en kommune for at de skal bli bosatt. (...) vi ansatte skriver i rapporter hva barnet sliter med og trenger hjelp med. Det er viktig å legge det frem slik, for da får barnet den hjelpen det trenger, og blir bosatt på rett sted.»</p> <p>«Det var litt uvandt med å begynne å jobbe her, fordi man må tenke litt annerledes. Man må tåle å ikke ha kontroll, så det er noe jeg har måtte jobbe med meg selv om å roe litt ned og ikke stresse slik, og tenke at alt må gå på skinner.»</p> <p>«Jeg tar ikke med meg jobben min hjem. Da skal det være noe helt spesielt.»</p>

Hovedkategori 5: Kompetanse- Respondent R4

<p>Faglighet med kollegaer</p>	<p>«Enslige mindreårige asylsøkere er en spennende gruppe barn å jobbe med, og det er spennende for oss ansatte på omsorgssentrene, for vi er jo på en måte med på å utvikle et ganske nytt fagfelt.»</p> <p>« (...) vi ansatte kan være uenige på kontoret eller i løpet av en overlapping, men vi kommer alltid frem til en løsning på et eller annet.»</p> <p>«Jeg føler det er ganske høy terskel og ikke høyt under taket på kontoret, så det er ikke vanskelig å spørre de du jobber sammen med og ha faglige diskusjoner med de.»</p> <p>«(...) vi kan være kjempeuenige og diskutere, for deretter å finne frem til en løsning man kan enes om.»</p> <p>«Vi har jo muligheter på møtedager til å få veiledning av ressursteam og fagteam, så jeg synes vi har mange muligheter til å diskutere det vi kan, men også å utvikle oss videre.»</p> <p>«Nå driver vi og lærer om traumebevisst omsorg, og jeg kjenner jo på at det sitter der veldig ofte.»</p>
<p>Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)</p>	<p>«Jeg forsøker ofte å tenke over jobben min og det jeg gjør ute i miljøet. Ofte har jeg følt selv at jeg har lurt på hvorfor jeg gjorde slik og slik, egentlig. «Hva kunne jeg ha gjort annerledes?» Eller: «Kunne jeg har gjort noe annerledes?» for eksempel.»</p> <p>«Jeg føler at jeg er meg selv da jeg er på jobb. Jeg tar kanskje mer på meg barnevernhatten da jeg kommer på jobb, så jeg er nok litt mer bevisst ting her på jobb enn jeg er ellers hjemme.»</p>
<p>Profesjonalitet, holdninger og verdier</p>	<p>«Jeg tenker at hvis man viser respekt, så får man ofte respekt tilbake.»</p> <p>«Man trenger ikke bestandig like alle aspekter ved en kultur, men det går ann å si: «Slik er det i din kultur, men her i Norge er det sånn og sånn.»»</p> <p>«Man må gjøre så godt man kan, ofte er det nok.»</p> <p>«Jeg tar på en måte med meg jobben min hjem, og på en måte ikke, vil jeg si. Det kan være dager hvor jeg kommer hjem fra jobb hvor jeg trenger en halvtime. Før var det mye verre, men nå har jeg på en måte laget meg en strek i veien på hjemturen. Det</p>

	<p>synes jeg har fungert ganske bra.»</p> <p>«Det å være tålmodig da jeg er på jobb, er noe jeg tar med meg. Det tar nok veldig mye lengre tid her før jeg kjenner at nå er det nok, i forhold til det jeg hadde gjort hjemme. Så jeg tror jeg tar med meg veldig mye mer tålmodighet.»</p>
--	---

Hovedkategori 5: Kompetanse- Respondent R5

Faglighet med kollegaer	<p>«Jeg er nyutdannet, så jeg har jo mye å lære i dialog med mine kollegaer.»</p> <p>«Omsorgssenteret har et ressursteam med psykologer som tar seg av en del av de vanskelige faglige aspektene, sånn at vi miljøterapeutene slipper på en måte litt billig unna i forhold til det.»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«I forhold til barn som har flyttet ut og tatt kontakt i ettertid, så takker de oss for jobben vi har gjort for de, og forteller hva som kunne vært bedre. (...) da får vi skryt fra klienten, direkte kan du si, og det hjelper oss til å fortsette med den jobben vi gjør og jobbe mot å gjøre den enda bedre.»</p> <p>«Det handler om å gi og ta. Barna må integreres i vår kultur, men vi ansatte kan også integrere oss i deres kultur, så føler de at når de er interessert i vår kultur, og vi er interessert i deres kultur, så blir det en runddans. Da tror jeg at de lærer mye, og vi lærer mye.»</p>
Profesjonalitet, holdninger og verdier	<p>«Det ligger en del fordommer om asylsøkere, under bordet kan man vel si. Jeg personlig har aldri hatt noen fordommer mot asylsøkere.»</p> <p>«Når det kommer et nytt barn til omsorgssenteret har vi kanskje hatt barn fra det samme folkeslaget før, og da kan man på en måte tenke at han er opptatt av det og det. Når dette barnet kommer, så endrer hele det inntrykket seg fordi han er totalt forskjellig fra han andre fra det samme stedet, eksempelvis. Så det viser litt hvor viktig det er å legge bort fordommene sine.»</p> <p>«(...) jeg smører meg med en god del tålmodighet, og det er noe med det å være profesjonell at man legger igjen fordommer og holdninger på kontoret. Snakk heller ut med kollegaer om det, enn å ta det med deg inn i miljøet.»</p>

	<p>«(...) jeg tror jeg kanskje hadde vært mye mindre tålmodig med en voksen, kontra barn. (...) man må gi og ta litt, men hvis man gir mye, så får man tilbake etter hvert.»</p> <p>«Jeg tror det er viktig å prøve å innstille seg på at disse barna kunne ha vært meg for x-antall år siden, eller det ER det samme som meg for x-antall år siden. Det er det jeg forsøker å innstille meg på da. Nå er jo ikke jeg så veldig gammel, så det er ikke så veldig vanskelig å huske det. [Respondenten ler]»</p>
--	---

Hovedkategori 5: Kompetanse- Respondent R6

Faglighet med kollegaer	<p>«Jeg tenker at det er veldig godt arbeidsmiljø her med god humor og slike ting, men jeg føler at noen ganger kunne vi ha jobbet mer faglig.»</p> <p>«(...) det blir litt for mye rom for egen praksis da, siden det er mange situasjoner hvor man bruker skjønn.»</p> <p>«Noen ganger kan det bli litt mange forskjellige syn blant oss kollegaene, og det kan ligge litt lite tanker bak det man gjør, men at ansatte bare gjør det som er mest praktisk for de. Dette er bedret etter vi hadde kurset med «Handlekraft.»»</p> <p>«Det kunne godt vært litt mer faglig tankegang bak hva man gjør, men sånn i det store og det hele synes jeg vi ansatte er flinke til å snakke sammen, diskutere og komme frem til løsninger.»</p> <p>«Egentlig føler jeg at vi (ansatte) jobber veldig faglig bra sammen da vi har en bra gruppe med barn, kontra når vi har noen barn som virkelig utfordrer oss, så blir plutselig det faglige ikke så farlig lenger [respondenten ler]. (...) det er gjerne sånn at når ting blir vanskelig og man blir satt litt på prøve at man ser at kollegaer har litt andre syn enn deg selv allikevel [respondenten ler].»</p>
Bevissthet rundt egen praksis (faglighet)	<p>«Det er viktig for meg å fortelle barna at jeg har taushetsplikt.»</p> <p>«Jeg passer på å ha i tankene det spekteret barna har når man har flyttet fra et annet land, og de psykiske utfordringene dette medfører, og hva som er en normal reaksjon for barna. Slik kan jeg møte de på best mulig måte»</p> <p>«Jeg kunne sikkert vært flinkere til å få med barna på andre ting, for eksempel reise til andre plasser og bade eller bowle. Som sagt så legger omsorgssenteret til rette hvis noen barn ikke ønsker å</p>

	<p>spille fotball, eksempelvis, men jeg føler allikevel at vi kunne vært flinkere til det også.»</p> <p>«Jeg har med meg i hodet viktigheten av kulturforståelse, og forståelse i forhold til traumer, barn og reaksjonsmønstre.»</p>
<p>Profesjonalitet, holdninger og verdier</p>	<p>«Jeg forsøker å tenke hvordan jeg personlig ville ha vært overfor barna som:: kanskje ikke som en mamma, for det kan jo bli litt uprofesjonelt, men samtidig så blir det litt det allikevel.»</p> <p>«Det er mye positivt med å hjelpe mennesker. Det er godt å kunne gi omsorg, være god mot noen, og se at du hjelper et annet menneske som er i slik en sårbar og viktig periode i livet.»</p> <p>«(...) for å jobbe her må man bry seg om mennesker og være et medmenneske, og være tolerant.»</p> <p>«(...) man har jo alltid litt tanker og meninger om at han kommer derfra, så han må være et sånt type barn, og han kommer derfra så han må være et sånt type barn, ut ifra tidligere erfaringer vi har fra denne jobben og tidligere barn, men jeg tenker at jeg må være veldig flinke til å legge det vekk. På vaktrommet snakker jeg med ansatte om det, men da jeg kommer ut i miljøet så viser jeg det ikke det på noen som helst måte.»</p> <p>«Jeg som voksenperson nullstiller meg alltid, og er blid og imøtekommende.»</p>